

Täysistunto

Maanantai 15.6.2026 klo 16.25—22.51

Täysistunto alkoi klo 16.25. Täysistunto päättyi klo 22.51.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Tarja Filatov (16.25—18.00 ja 19.59—22.01) ja puhemies Jussi Halla-aho (18.00—19.59 ja 22.01—22.51).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Nimenhuudon sijasta merkittiin läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 131/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

Valiokunnan mietintö SuVM 1/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Jatkettuun ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö 1/2026 vp.

Suuri valiokunta yhtyy eduskunnan 12.6.2026 tekemään päätökseen. Työjärjestyksen 53 §:n mukaisesti lakiehdotuksen sisältöön ei voida enää esittää muutoksia. — Keskustelu alkaa. Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.25 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme siis suuren valiokunnan mietintöä, joka perustuu siihen äänestyspäätökseen, minkä eduskunta viime viikolla teki alkoholilakiin liittyen.

Olen pettynyt siihen, että olemme nyt tässä tilanteessa. Suuren valiokunnan mietintöhän on erittäin lyhyt ja tiivis. Siinä todetaan, että yhdytään vain tähän eduskunnan päätökseen, mutta siihen on liitetty lausumaehdotus, joka sinänsä on kannatettava. Lausumassa ehdotetaan, että valtioneuvosto seuraa näiden ehdotettujen muutosten vaikutuksia alkoholinkulutukseen, väestön terveyteen, alkoholihaittoihin, perheisiin ja lapsiin ja sitten ryhtyy tarvittaviin korjaustoimenpiteisiin. Lisäksi edellytetään, että kahden vuoden kuluessa annetaan eduskunnalle kattava selvitys tämän lain sosioekonomisista, hyvinvointipoliittisista ja julkisen talouden kokonaisvaikutuksista. Tämä ponsi on sinänsä

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

kannatettava, samoin kuin kannatan sitä pontta, joka tehtiin sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyn yhteydessä.

Mutta ongelmat todellakin jäävät. Hallituksen esitys, nyt siinä muodossa kuin sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön liitetystä vastalauseesta todetaan, valitettavasti tulee lisäämään alkoholinkulutusta, se tulee lisäämään haittoja, ja on huomattava, että siinä käynnistetään vahvojen alkoholijuomien kotiinkuljetus, rajat ylittävä vahvojen juomien etämyynti, väkevien alkoholijuomien verkkomarkkinointi ja lisäksi nuoria houkutteleva sosiaalisen median vaikuttajien mainonta. Eli tämän esityksen mukaan ulkomailta voi tuoda suoraan kotioville jopa 80 prosentin vahvuisia alkoholijuomia. Tässä edelleen on se ristiriita, että kotimainen alkoholijuomakauppa ja vähittäismyynti eivät voi kuljettaa kotiin kuin näitä 8:n tai 5,5:n prosentin vahvuisia juomia, eli kotimaiset ja ulkolaiset yrittäjät jäävät tämän esityksen myötä eriarvoiseen asemaan.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan enemmistö ehdotti lisäksi keinoja veronkierron suitsimiseen eli etämyyjien rekisteröitymisvelvoitetta ja vahvempia sanktioita. Hallitushan esittää tässä 1 000 euron sanktiota, mikä on aivan mitätön sanktio verrattuna siihen veronkiertohyötyyn, mitä tälläkin hetkellä myyjät saavat. Tässä valiokunnan mietinnössä ehdotetaan 20 000 euron sanktiota. Lisäksi ehdotimme valiokunnan enemmistönä vahvempia valvontakeinoja, joilla tämä alkoholiverkkokaupan veronkierto saataisiin kuriin. Tällä hetkellä saamamme asiantuntijaselvityksen mukaan jopa 285 miljoonan euron verotulot jäävät saamatta laittoman nettimyynnin vuoksi. Käytännössä 98–99 prosenttia kaikesta verkkokaupan kautta tuodusta alkoholijuomasta on säännönmukaista, ja lähinnä vain pistokokeiden kautta sitten saadaan nämä verot maksuun. Tähän ei ole tulossa nyt tässä esityspohjassa, mitä käsitelimme, ratkaisuja, toisin kuin olisi ollut siinä sosiaali- ja terveysvaliokunnan enemmistön mietinnössä.

Ehdotimme myös sitä, että ei käynnistettäisi vahvojen alkoholijuomien verkkomainontaa eikä myöskään sallittaisi sosiaalisen median vaikuttajamarkkinointia, mikä tehoaa erityisesti nuoriin.

Kaiken kaikkiaan on merkittävää se, miksi tällainen esitys on varsinkin tässä muodossa ylipäänsä tuotu. Suomessa alkoholin saatavuus on riittävällä tasolla. Sitä ei ole tarpeen lisätä kuljettamalla esimerkiksi näitä väkeviä juomia kotioville — eikä pelkästään kotioville, vaan kaiken kaikkiaan tässä tämä kotiinkuljetus koskee lähes mitä tahansa paikkoja, puistot mukaan lukien, joten valvonta on erittäin vaikeaa. Tähän liittyy monenlaisia työturvallisuusongelmia, jos ajatellaan niitä tilanteita, joissa vastaanottaja esimerkiksi kotiovella saattaa olla juopunut, minkälaisia tilanteita syntyy työturvallisuuden kannalta toimittajan kohdalla.

Huomautan, että perustuslakivaliokunta myös katsoi, että perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen ja elinkeinovapauden kannalta olisi ollut perustellumpaa se, että etämyyjä ja kotimaan vähittäismyyntiä kohdeltaisiin samoin. Nythän tämä ratkaisu johtaa siihen, että kotimaan vähittäismyyjien kannattaa perustaa Tallinnaan toimipiste, josta he voivat pikatoimituksena tuoda lasteittain näitä väkeviä juomia Suomeen, mihin heillä ei ole taas Suomesta käsin mahdollisuutta.

Tässä on erittäin suuri periaatteellinen ongelma myös sen kannalta, että meillä on Alkolla tämä vahvojen juomien yksinoikeudellinen asema, ja on selvää, että tämä esitys tulee ihan muutaman vuoden sisällä rapauttamaan meillä perusteet ylipäänsä tälle yksinoikeusjärjestelmälle, mihin olemme kuitenkin saaneet luvan liittyessämme Euroopan unioniin.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Arvoisa puhemies! Totean, että koska tässä ei voi tehdä muutosesityksiä, niin tulen varmasti — ja uskon, että moni muukin tulee — ehdottamaan siinä käsittelyn toisessa vaiheessa tämän esityksen hylkäämistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma.

16.33 **Eveliina Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Kyllähän se tietysti jotain tästä Orpon hallituksesta kertoo, että se, mikä rikkoo tätä hallituksen sisäistä yhteistyötä eniten tämän kauden aikana, on alkoholilaki. Aivan kuten edustaja Räsänen tässä edellä kuvasi, kyllähän tässä keskeisin muutos on nyt tämä alkoholin etämyynti ja tässä kyllä tulee todella kummallinen tilanne nyt tästä muutetussa ja alkuperäisessä hallituksen esityksessä olevasta etämyyntiä koskevasta rajasta. Täytyy kyllä ihmetellä, minkä takia hallitus haluaa siis tehdä erilaiset pelisäännöt kotimaisille toimijoille ja sitten ulkomailta tilatuille tuotteille. Nythän tässä muutetussa esityksessä, niin kuin tässä hallituksen alkuperäisessä esityksessäkin, etämyyntiä voisi käyttää jopa 80-prosenttisten alkoholijuomien tuomiseen Suomeen, samaan aikaan kun suomalaisiin toimijoihin sovelletaan kotimaan vähittäismyynnissä prosenttirajoja, jotka ovat viisi ja puoli ja kahdeksan prosenttia. Onhan tämä kummallinen tilanne. Miksi tällä tavalla halutaan kotimaisia yrittäjiä ja kotimaista tuotantoa sorsia ja samalla viedä suomalainen alkoholipolitiikka täysin vieraaseen maailmaan, jossa jopa nämä 80-prosenttiset alkoholijuomat ovat jatkossa sallittuja ulkomailta tilattaessa?

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus teki perusteellista työtä, jossa kuultiin myöskin laajasti asiantuntijoita, ja siellä asiantuntijakuulemisissa nousi laaja huoli siitä, että tämä vahvojen alkoholijuomien etämyynti lisää alkoholin kokonaiskulutusta, heikentää verotuksen vaikutuksia ja sitten myöskin loisi käytännössä Alkon kanssa kilpailevan myyntikanavan, ja aivan kuten edustaja Räsänen tässä kuvasi, vuosien jälkeen tämä totta kai rapauttaa koko Alkon monopolin, ja sen osalta täytyy tietysti vain kysyä hallituspuolueilta, että sekö on tämän hallituksen tavoite.

On kyllä siis hyvin vaikea kaiken kaikkiaan hyväksyä tätä tilannetta, jossa suomalaiset yritykset joutuvat noudattamaan tiukempia sääntöjä kuin ulkomaiset verkkokaupat. Toivon ja vetoan vielä hallitukseen, että kyllä kilpailun on oltava reilua myöskin alkoholimarkkinoilla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

16.36 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Petteri Orpon hallitushan on tehnyt myös muutamia muita toimia alkoholilain ympärillä: viinien tuonti ruokakauppaan ja pientuottajien aseman vahvistaminen. Muistan, että silloinkin tässä salissa kuultiin sisällöltään samanlaisia puheenvuoroja, että nyt alkoholinkulutus sitten räjähtää käsiin, kun viinit ruokakauppoihin tulivat. No, jos katsotaan puolueettoman THL:n tilastoja, niin viime vuodelta ne kertovat, että suomalaisten alkoholinkulutus on edelleen laskenut. Viime vuonna suomalaiset kuluttivat noin 6,9 litraa alkoholia ja vuoden takaisesta vähennystä tapahtui 4,5 prosenttia. Elikkä viime vuonna käytettiin alkoholia 4,5 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2024. Tämä on siis faktaa THL:n tilastoista, jotka kertovat suomalaisten alkoholin hankinnasta Suomessa.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

No, tänään meillä on sitten käsittelyssä alkoholilain seuraava esitys, jossa on kyse siis etämyynnin ja toimitusten selkeyttämisestä ja niiden tuomisesta EU-lainsäädännön mukaisiksi. Itse kun katsoin tuota sosiaali- ja terveysvaliokunnan pitkää ja perusteellista käsittelyä, niin olin jopa hivenen yllättynyt, että kaikki StV:ssä olevat puolueet kannattivat alkoholin kotiin toimittamista. Myös kristillisdemokraatit siellä olivat tämän kotiin kuljettamisen kannalla. Ero taisi olla siinä, voiko kotiinkuljetus tapahtua saman vuorokauden aikana vai tapahtuuko se myöhemmin. Eli jos ihminen tilaa pitsan ja oluen, niin pizza tulee illalla ja olut tulee sitten seuraavana iltana. Tämä oli kait yksi ero siinä ja sitten tässä prosenttirajassa oli toinen, mutta kaikki puolueet kannattivat kotiinkuljetusta, vaikka tässä keskustelussa on saanut sellaisen kuvan, että näin ei olisi.

Tämä on yksi toimenpide etämyynnin ja toimitusten selkeyttämiseksi EU-lainsäädännön mukaisiksi, ja olen edustaja Räsänen kanssa samaa mieltä siitä, niin kuin valiokuntakin, että meidän on seurattava tarkkaan tämän lainsäädännön vaikutuksia, vaikutuksia kulutukseen, jatkuuko tämä myönteinen kehitys, että suomalaiset kuluttavat aiempaa vähemmän, niin kuin edellisten muutosten jälkeen on tapahtunut, vai tapahtuuko muutos toiseen suuntaan, mitkä ovat haittojen vaikutukset ja vaikutukset näihin, joita tässä keskustelussa on esille tullut. Se on äärimmäisen tärkeää, ja sen mukaan sitten tehdään jatkossa toimenpiteitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, vastauspuheenvuoro.

16.39 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edellinen puhuja, edustaja Heinonen, ei ehkä tiennyt sitä, että THL on muuttanut tätä tilastointitapaa niin, että tällä hetkellä meillä kerätään aivan eri tavalla näitä tilastoimattoman alkoholinkulutuksen tietoja. Epävirallisia tietoja THL:ltä kyllä on, mutta nämä vuositiedot eivät ole keskenään vertailukelpoisia. Mutta se tieto, minkä me olemme tuonne valiokuntaan saaneet, on se, että alkoholinkulutuksesta tällä hetkellä jo yksi kolmasosa on tilastoimatonta kulutusta. Eli tämä verkko-ostosten, siis nettiostosten, ja matkustajatuonnin osuus ensinnäkin painottuu väkeviin alkoholijuomiin, ja sen osuus on aivan merkittävästi kasvanut. Tämä selittää sitä, miksi meillä alkoholihaittojen määrä ei ole vähentynyt [Puhemies koputtaa] siinä suhteessa kuin tämä tilastoitu alkoholinkulutus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola, vastauspuheenvuoro.

16.40 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa on tärkeää erottaa, että tässä lainsäädännössä käsittelemme sekä etämyynnin selkeyttämistä että sitten kotiinkuljetusta. Niin kuin tuossa edustaja Heinonen toi hyvin esille, mikään puolue ei ole vastustanut tätä kotiinkuljetusta.

Etämyynti on tälläkin hetkellä Suomessa sallittua, samoin kuin alkoholin etäosto EU-maista. Tämän lainsäädännön tarkoitus on tehdä lainsäädäntöön selkeytykset tästä. Tätä on vaatinut EU-komissio. Myös perustuslakivaliokunta on lausunnossaan sanonut, että tämä pitää nyt selkeyttää. Täytyy ottaa huomioon myös se, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä olevassa vaihtoehdossa, jossa etämyynti oli rajattu 5,5/8 prosenttiin, etäosto olisi ollut sallittua sinne 80 prosenttiin saakka. Kuitenkin suurin osa alkoholista, joka tällä hetkellä tulee etäoston ja etämyynnin kautta Suomeen, tulee nimenomaan etäostojen

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

kautta, ja tilanne ei siis käytännössä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön mukaan [Puhemies koputtaa] olisi muuttunut mitenkään alkoholin Suomeen tulon kannalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuorot edustajille Forsgrén, Eerola ja Heinonen, ja sen jälkeen edustaja Pekonen varsinainen puheenvuoro. — Edustaja Forsgrén.

16.42 **Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ovathan nämä hallituspuolueitten puheenvuorot tähän alkoholilainsäädäntöön mielenkiintoista kuunneltavaa. Jos katsoo asiantuntijalausunnoista nousevaa kritiikkiä, niin se oli murskaavaa tätä hallituksen silloista esitystä kohtaan, joka nyt palautui sellaisenaan takaisin suuren valiokunnan kautta. Siellä nostettiin esille erityisesti tämä kansanterveyskysymys ja monopolin asema, mutta myös verokokonaisuus. Oletin edes sitä, että hallitus olisi korjannut tämän veropohjakokonaisuuden. Meillä on siis tilanne, missä yli 90 prosenttia tilaa etänä mutta ei maksa siitä veroja Suomeen. Tähän olisi ollut korjaus mahdollista tehdä, ja ihmettelen kovasti sitä. Siinä oli erilaisia arvioita niin verottajalla, Alkolla kuin muilla tahoilla, kuinka suuri veromenetyksistä nyt tulee, mutta puhuttiin muistaakseni minimissään 70 miljoonasta ja isoimmat alkoivat olemaan yli 300 miljoonaa. Onko tässä vaikeassa taloustilanteessa niin, että meillä on mahdollisuus olla keräämättä tällaista pottia? Tässä tilanteessa, kun samaan aikaan hyvinvointialueilta leikataan tosi tärkeitä palveluista, mielenterveys- ja päihdepalveluista juuri näille ihmisille, keillä sitten saattaa alkoholiongelmia tapahtua. Eli haluan nostaa sen suurimman huoleni, kun samaan aikaan vapautetaan alkoholia mutta heikennetään palveluita. En kannata.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

16.43 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on ihan totta, minkä edustaja Räsänen tuossa sanoi, että THL on vähän muuttanut tätä tilastointitapaansa ja nyt arvioidaan tämä ulkomailta tuotu määrä, mutta siinä on tosiaan ongelma se, että ne eivät ole vertailukelpoisia aikaisempiin. Eihän me tiedetä myöskään sitä, mitä 10—15 vuotta sitten kenties on ulkomailta tullut.

Tästä oli puhetta, että alkoholisairaudet eivät ole vähentyneet — vaikka ehkä se virallisesti tilastoitu kulutus sitten olisikin laskenut, niin alkoholisairaudet eivät ole — mutta siihen yksi selitys on ilmeisesti se, että alkoholin kulutus on noussut vanhenneissa ikäluokissa, eli iäkkäämmät ihmiset juovat enemmän kuin iäkkäät ihmiset 20 tai 30 vuotta sitten, kun he eivät juoneet juuri ollenkaan. Eli nämä niin sanotut suuret ikäluokat ovat tottuneet käyttämään paljon alkoholia, ja he ovat nyt eläkepäivillä alkaneet juomaan enemmän, mutta itseni ikäisistä ja itseäni nuoremmista ja näin samaa ei ole havaittu, vaan nuoremmat polvet käyttävät alkoholia viisaammin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

16.44 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Katsoin tässä THL:n sivuilta, että vuoden 25 kokonaiskulutuksesta ei ole saatavilla vertailukelpoista arviota tämän matkustajatuonnin ja verkko-ostojen osalta mutta sen sijaan kotimainen

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

tilastoitu kulutus laski 4,5 prosenttia edellisvuodesta ollessaan noin 6,9 litraa sataprocenttista alkoholia. Eli kotimainen tilastoitu kulutus on vähentynyt vuoden takaisesta: Alkoista, ruokakaupoista ja ravintoloista ostettu määrä väheni kaikilla Suomen hyvinvointialueilla. Ainoastaan vahvan oluen kulutus kasvoi. Muiden juomaryhmien kulutus laski. Eli tämä nyt on tilastotietoa THL:n virallisista tiedoista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen, varsinainen puheenvuoro, olkaa hyvä.

16.45 Aino-Kaisa Pekonen vas: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tosiaan suuren valiokunnan enemmistö perustelee nyt näitä alkoholilain muutoksia kuluttajien valinnanvapaudella ja markkinoinnin vapauttamisella. Mutta nyt tässä jää aivan liian vähälle huomiolle se, mitä asiantuntijat sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa sanoivat, ja se viesti oli erittäin selvä: alkoholin saatavuuden lisääminen kasvattaa kulutusta ja sitä kautta myös haittoja. Korostan, että tämä ei ole nyt mikään ideologinen väite vaan kansainväliseen tutkimusnäyttöön perustuva johtopäätös.

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta kuuli laajasti asiantuntijoita, ja useat terveystieteiden asiantuntijat, tutkijat, lääkärijärjestöt ja päihdetyön toimijat ovat lausunnoissaan korostaneet, että saatavuuden lisääminen näkyy väistämättä lisääntyvinä terveystieteiden ja sosiaalihuollon haittoina. Silti nyt enemmistö suuren valiokunnan jäsenistä näyttää olevan valmis sivuuttamaan nämä arviot täysin.

Suurin osa kuultavista ja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijamusta edustavat tahot kuitenkin suhtautuivat tähän esitykseen kriittisesti ja katsoivat, että esityksellä lisätään alkoholin saatavuutta, mikä lisää alkoholin käyttöä ja siten alkoholihaittoja, kuten alkoholiriippuvuutta ja väkivaltaa, sekä yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia. Sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaiset muistuttivat valiokuntaa myös siitä, että alkoholihaittojen seuraukset näkyvät lastensuojelussa, päihdepalveluissa, mielenterveyspalveluissa, ikääntyneiden palveluissa ja erikoissairaanhoidossa. Samalla kun hallitus leikkaa hyvinvointialueiden rahoitusta ja vaatii palveluilta säästöjä, niin tämä on esitys, jonka arvioidaan lisäävän näiden palveluiden tarvetta. Tämä on täysin vastuutonta politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa viime viikolla valiokunnan enemmistö päätyi muuttamaan hallituksen esitystä merkittävästi kuultuaan asiantuntijoita. Muutokset perustuivat juuri niihin huoliin, joita asiantuntijat toivat valiokunnan tietoon. Myös valiokunnan keskusteluissa korostui huoli vahvojen alkoholijuomien etämyynnin vaikutuksista kansanterveyteen.

Alkoholipolitiikkaa on tehtävä tutkimustiedon ja asiantuntija-arvioiden pohjalta. Kun sosiaali- ja terveystieteiden asiantuntijat varoittavat haittojen kasvusta, heidän viestinsä on otettava vakavasti. Alkoholipolitiikan tärkein tavoite ei voi olla myynnin lisääminen. Sen on oltava ihmisten terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin turvaaminen. Siksi olen todella pettynyt siihen, millaisena alkoholilaki palasi suuren valiokunnan käsittelystä nyt täysistuntoon.

Lisäksi on syytä nostaa esiin toinenkin huoli, nimittäin taloudelliset ongelmat. Hallituksen linja, joka nyt helpottaa alkoholin verkkokauppaa ja etämyyntiä ulkomailta, uhkaa siirtää yhä suuremman osan alkoholikaupasta Suomen rajojen ulkopuolelle. Kun suomalainen kuluttaja tilaa alkoholinsa toisesta EU-maasta, tuotot ja osa verokertymistä

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

valuvat ulkomaille samalla, kun haittojen kustannukset jäävät Suomeen. Tämä on todella erikoinen yhtälö. Suomalainen yhteiskunta kantaa alkoholin aiheuttamat terveys- ja sosiaalikulut, mutta yhä suurempi osa kaupallisista hyödyistä päätyy ulkomaisille toimijoille. Hallitus ja suuren valiokunnan enemmistö puhuvat kotimaisen yrittäjyyden tukemisesta, mutta samalla ne rakentavat järjestelmää, joka voi heikentää kotimaisten kauppojen, ravintoloiden ja valtion veropohjan asemaa.

Arvoisa puhemies! Eriyisen huolestuttavaa on se, että asiantuntijat ovat varoittaneet myöskin valvonnan vaikeutumisesta. Mitä enemmän alkoholin myynti siirtyy rajat ylittävään verkkokauppaan, sitä vaikeammaksi käy ikärajan valvonta, verovalvonta ja kuluttajansuojan toteutuminen. Hallitus näyttää luottavan siihen, että markkinat hoitavat ongelmat, vaikka asiantuntijat ovat esittäneet aivan päinvastaisia arvioita.

Tämän uudistuksen suurimmat voittajat eivät välttämättä ole suomalaiset kuluttajat eivätkä suomalaiset yritykset. Voittajia voivat olla kansainväliset alkoholikauppiat ja suuret toimijat, jotka saavat uusia markkinoita. Häviäjiä voivat puolestaan olla suomalaiset veronmaksajat, hyvinvointialueet ja ne perheet, jotka joutuvat kantamaan alkoholihaittojen seuraukset.

Arvoisa puhemies! Kun terveysalan asiantuntijat varoittavat haittojen kasvusta, kun talusasiantuntijat nostavat esiin verotulojen menetyksen riskin ja kun hyvinvointialueet kamppailevat jo nyt resurssiensa kanssa, on perusteltua kysyä, miksi kukaan haluaa edistää tällaista politiikkaa.

Puhemies! Aivan lopuksi haluan vielä vastata edustaja Heinoselle, joka ehti jo poistua tuosta, että minusta on aika populistista puhua siitä, että tilataan kotiin pitsa ja kalja ja pitsa tulee tänään ja kalja sitten huomenillalla. Se esitys, minkä suurin osa valiokunnan jäsenistä teki sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, että kotiinkuljetus olisi ollut sallittua mutta siinä olisi ollut se 24 tunnin kuljetuksen raja, estää nimenomaan tällaisten pidempien ryyppyputkien tai ongelmakäyttäjien käytön jatkumisen kotona. Tällä esityksellä itse näen, että suojataan nimenomaan perheitä ja lapsia siellä perheissä. Minusta on naiivia ajatella, että kotiin tilattaisiin vain yksi olut pitsan kyytipoikana, ja jos näin olisi, niin tällaista ongelmaa ei varmasti sitten olisi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Minja.

16.51 **Minja Koskela vas:** Arvoisa puhemies! Kyllä asiantuntijat ovat varsin yksimielisiä siitä, että silloin kun alkoholin saatavuutta lisätään, lisätään myös alkoholista juontuvia haittoja. Näitä haittoja voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta. Niitä voidaan katsoa tilastollisesti, ja sitten niitä voidaan katsoa inhimillisesti. Jos ajatellaan niitä tilastollisesti, niin sehän tulee tarkoittamaan sitä, että sotesektorilla kulut tulevat kasvamaan samaan aikaan, kun hallitus, joka nyt päättää kasvattaa soten kuluja alkoholin saatavuutta helpottamalla, on leikannut sieltä soteesta resursseja pois. Jokainen ihminen, joka tuntee jonkun alkoholiriippuvuuden kanssa kamppailevan ihmisen — väitän, että jokainen suomalainen tietää ainakin yhden tällaisen ihmisen, ellei sitten ole sellainen itse — tietää, että alkoholismiin on erittäin vaikea saada hoitoa edelleen. Jos sinulla sattuu olemaan toimiva työterveys ja olet päässyt sen stigman yli, niin silloin se on mahdollisesti helpompaa, mutta koska usein alkoholismiin liittyy myös sellaisia asioita kuten esimerkiksi mielenterveyden haasteet eikä meidän sotesektorilla edelleenkään osata hoitaa samanaikaisesti riippuvuussairauksia ja sitten mielenterveyden haasteita, niin nämä

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

ihmiset jäävät ilman apua. Sitten on tietenkin vaihtoehtona se, että maksetaan kallis Minnesota-hoito, mikä on about seitsemän tonnia. Kuinka monella perheellä on tällaiseen varaa edes siinä vaiheessa, kun on päässyt sen oman riippuvuutensa yli sillä tavalla, että pystyy sen myöntämään, ja on valmis hoitoon hakeutumaan?

Tämä tilanne on todella epätasa-arvoinen alkoholiriippuvuuden kanssa kamppailevien ihmisten keskuudessa jo nyt, koska käytännössä sitä hoitoa saa silloin, kun siihen on varaa, ja muuten joutuu sitten arpomaan, että saako vai eikö saa. Samaan aikaan toistan: tämä hallitus on leikannut sotepalveluista. Tämä tarkoittaa inhimillisesti siis sitä, että ne ihmiset, jotka kamppailevat päihderiippuvuuden kanssa, joutuvat sitten kantamaan myös tämän päätöksen seurauksia. Se tarkoittaa paitsi sitä stigman lisääntymistä, hoitopääsyn vaikeutumista, myös niitä perheitä, niiden alkoholiriippuvuudesta kärsivien ihmisten lapsia, omaisia, puolisoja, jotka eivät myöskään saa tällä hetkellä apua. Minä pidän kyllä erittäin vääränä ja moraalittomana päätöksenä tällaisessa tilanteessa, jossa meidän maassamme, Suomessa, alkoholismi on eräänlainen kansantauti, että hallitus päättää helpottaa alkoholin saatavuutta, vaikka me tiedämme, että se tulee lisäämään haittoja, ja vaikka me tiedämme, että alkoholikuolemat ovat lisääntyneet. Minä olen erittäin tuhtunut tästä päätöksestä, ja tämä on minusta aivan suunnattoman törkeää politiikkaa. [Päivi Räsänen: Hyvä puhe!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.54 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa, että kun katsoo Suomen yhteiskuntaa, alkoholin saaminen ei ole täällä tänä päivänä ollut mikään ongelma, ja sen vuoksi tätä lakiesitystä tässä muodossa ei ole tarvittu — ehkä selkeyttämään näitä etämyynnin verokohteluja ja muita, siinä suhteessa ehkä olisi tarvetta.

Arvoisa rouva puhemies! StV:n mietintö oli tasapainoinen. Siinä oli otettu hyvin huomioon nämä rajat, ikäraajat ja sitten nämä ulosmyyntirajat, prosenttirajat. Siinä oli myöskin se, ketkä saavat toimittaa, minkälaisilla edellytyksillä, minne sitä saadaan toimittaa. Mainostaminen oli määritelty, ja sitten siellä oli tämä verokysymys, josta oli myös näytetty, miten voidaan tarkistaa, onko verot tuotteista maksettu. Tämä olisi ollut sillä tavalla erittäin tärkeä kysymys, että kun haitat tuontialkoholista ja kotimaasta ostetusta alkoholista jäävät joka tapauksessa yhteiskunnalle, niin se verokohtelu olisi pitänyt tässä varmistaa. Ihmettelen erityisen paljon, että hallitus ei tarttunut nimenomaan tähän verojen kantoon tällaisessa tilanteessa, jossa valtion budjetin alijäämä on 13 400 miljoonaa euroa — 13 400 miljoonaa euroa — ja tässä olisi ollut mahdollisuus edes pienesti tilkitä sitä. 61—285 miljoonaa euroa olisi ollut mahdollisuus tilkitä, koska nämä haitat jäävät. Ja täällä on tullut hyvin esille se, että sosiaaliturvasta on leikattu ja palveluja tarvittaisiin ja nämä ihmiset, jotka ovat alkoholin sairauksien piirissä, tarvitsevat erityisen paljon palveluja.

Tämä minua erityisen paljon ihmetyttää. Vaikka tätä nyt sitten työnnetään todella kovalla vauhdilla eteenpäin, niin tätä kohtaa tässä ei haluttu edes kuunnella, ei edes kaivettu sitä esiin, vaikka luulisi, että tämän yhteiskunnan ja tämän eduskunnan näkemys olisi se, että kun kerran haitat lisääntyvät, niin sitten pitäisi pystyä hoitamaan niille myöskin rahoitusta. Ja eritoten, kun tämä talous on näin huonossa kunnossa julkisen talouden osalta, ei edes tätä verotuottoa haluttu hakea, niin kuin olisi pitänyt tehdä.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Minusta tämä on kyllä luvattoman huono esitys, ja tämä varmasti toisessa käsittelyssä on hylättävä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

16.57 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että puhumme alkoholista tässä salissa. Itse olen työterveyslääkärinä saanut työskennellä alkoholihaittojen parissa urani ajan ja lisäksi olen toiminut noin 12 vuotta päihdekuntoutusta antavassa laitoksessa lääkärimä, joten tiedän nämä alkoholihaitat.

Tässä laissahan on kyse kahdesta asiasta: alkoholin kotiinkuljetuksesta ja etämyynnistä — ja tämän oikeustilan selkeyttämisestä. Alkoholin kotiinkuljetuksen osuus on hyvin vastuullinen. Siellä on tietyt ajat, milloin alkoholia voi kotiin toimittaa, 9—21. Siellä on hyvin selkeät säännöt siihen, miten kotiin kuljettava henkilöstö on koulutettava, minkälaiset luvat heillä on oltava, missä tilanteissa alkoholia saa luovuttaa. Vastalauseessa, mikä nyt on käsittelyn pohjana, myös nostettiin uutena se, että ikä on aina todistettava, kun alkoholia kotiin luovutetaan. Arvio on se, että tämä kotiinkuljetus tulee jäämään hyvin pieneen rooliin meidän väestön alkoholinkulutuksessa. Näin on käynyt myös Ruotsissa. Tämä ei tule olemaan iso ongelma.

Toinen iso asia on sitten tämä etämyynti-/etäostokokonaisuus, mikä ei siis ole tälläkään hetkellä Suomessa kielletty. Jokainen teistä täällä salissa olevista edustajista voi nyt mennä tietokoneella, pädillä tai puhelimesta EU:ssa sijaitsevaan verkkokauppaan ja tilata sieltä lastin alkoholia kotiin kuljetettuna joko etäoston tai etämyynnin kautta riippuen siitä, miten tämän alkoholierän kuljetus on järjestetty. Mutta meidän lainsäädännössä tällä hetkellä etämyyntiä ei ole tarkennettu, ja nyt tämä lainsäädäntö tekee tämän tilanteen.

Se, minkä verran nyt etämyynnin tai etäoston kautta alkoholia Suomeen tulee, on hyvä kysymys. Verianin selvityksen mukaan, jonka Alko viime viikolla julkaisi samana päivänä, kun alkoholilakia täällä salissa käsiteltiin, ja joka on tehty siis kyselytutkimuksella, tämän etämyynti-/etäostokokonaisuuden litramäärä olisi jopa 67 miljoonaa litraa alkoholia. Ja kun huomioi, että Alko myy Suomessa noin 66 miljoonaa litraa alkoholia, niin tähän vastaa jopa Alkon myyntiä. Sanon vielä kerran, että tämä tapahtuu jo nyt nykyisen lainsäädännön aikana ja tämä on täysin laillista Suomeen. Tämä on iso ongelma, että siitä ei veroja makseta. Jopa 98 prosenttia tästä määrästä saattaa tulla ilman veroja tänne.

No, miksi hallitus on sitten päätenyt tähän ratkaisuun, että se etämyyntiraja asetetaan 80 prosenttiin? Talousvaliokunta omassa lausunnossaan totesi yksimielisesti, että hallituksella ei ole muuta vaihtoehtoa. EU-oikeuden asiantuntijat olivat todenneet, että sitä rajaa ei voi alentaa alle 80 prosenttiin. Sosiaali- ja terveysvaliokunta kuuli kolmea EU-oikeuden asiantuntijaa, joista kaksi oli sitä mieltä aivan selkeästi, että matalampia rajoja tälle etämyynnille ei voida asettaa.

Yksi valiokunnan kuulemista asiantuntijoista totesi, että EU-oikeuden arviossa voisi olla kapea mutta kenties mahdollinen säätelypolku etämyynnin rajoittamiseksi 5,5/8 prosenttiin. Olen käynyt läpi sitä kapeaa polkua. Se olisi tarkoittanut sitä, että myös Alkon kotiinkuljetus olisi pitänyt rajata niihin 5,5/8 prosentin vahvuisiin alkoholijuomiin kotiinkuljetuksessa. Eli käytännössä tämä nyt olisi ollut ihan mahdollinen ehto. Sitten toinen asia olisi se, että etäoston olisi pitänyt olla laillista, eli käytännössä etäoston kautta

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

olisi pystynyt edelleen ostamaan Suomeen 80-prosenttista alkoholia. Kolmanneksi sääntely olisi sitten pitänyt pystyä perustelevaan SEUT 36:n valossa.

Tämä on tosiaan hyvin kapea ja epärealistinen polku toimittaa. Ehkä esimerkin tästä antaa huomattavasti Suomea tiukempaa alkoholipolitiikkaa noudattava Ruotsi, joka on selkeyttänyt oman etämyynti- ja etäostolainsäädäntönsä. Ruotsi tiukemman alkoholipolitiikkansa myötä on kuitenkin joutunut etämyynnissä rajoittamaan rajan 80 prosenttiin niin kuin tämä hallituksen esitys tekee. Herää kysymys: miksi Ruotsi ei ole pitänyt alempia rajoja etämyynnissä? Todennäköisesti siitä syystä, että EU-oikeuskäytännöt eivät sitä sallisi.

Tässä on hyvä esittää toinen kysymys: miksi edellinen hallitus ei selkeyttänyt etämyynnin lainsäädäntöä 5,5 tai 8 prosenttiin. Kysyin tätä jo aiemmassa käsittelyssä, mutta en tähän saanut vastausta. Tässäkin arvaan, että kysymys on siitä, että EU:n kanssa ei olisi päästy muuhun kuin tähän 80 prosentin tasoon etämyynnissä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

17.04 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan tämä alkoholin etämyynti ja sen ristiriidat kyllä mietityttävät itseänikin monen muun asian lisäksi ja juuri nämä erilaiset pelisäännöt kotimaiselle ja ulkomaiselle toiminnalle. Tuossa edellä kuultiinkin nämä, että ulkomailta jopa 80-prosenttista alkoholia saanee tilata ja on erilaisessa asemassa suomalaisiin toimittajiin, mutta tämä valvontakysymys tässä mietityttää erittäin paljon, että miten tämä lainmuutos tulee näkymään sitten siellä kotioiloissa — veikkaanpa, että useissa perheissä, koska kyllä Suomessa me valitettavasti osataan juoda aika hyvin, vähän liiankin hyvin. Uskallan kyllä epäillä, että niillä, joilla on alkoholinkäytön suhteen ongelmia ja päihderiippuvuutta, ei tämä ainakaan heidän tilannettaan tule parantamaan.

Nostan vielä yhden erityisen huolen esiin eli vaikutukset välillisesti lapsiin ja nuoriin. Suomessa alkoholijuomien tyypillisin juomistilanne on kotiympäristö, ja esitys saattaa hyvinkin paljon lisätä alkoholinkäyttöä juuri kotiolosuhteissa. Suomessa on nytkin miltei 90 000 alaikäistä lasta, joiden toisella tai molemmilla biologisilla vanhemmilla on jossain vaiheessa ennen lasten täysi-ikäistymistä vakava päihdeongelma, ja ainakin 42 000 lasta elää tällä hetkellä perheissä, joissa nämä ongelmat ovat hyvin ajankohtaisia. Perheissä, joissa tätä riskikäyttöä esiintyy, kasvaa silloin riski myös lasten ja nuorten kokemalle turvattomuuden tunteelle ja heitä koskevan huolenpidon laiminlyönnille. Jos alkoholinkäyttö kotioiloissa lisääntyy erityisesti juuri niissä perheissä, joissa on valmiiksi jo tätä alkoholiongelmaa, niin kyllä se heijastuu lapsen turvalliseen polkuun kasvaa nuoreksi ja sitten kohta aikuiseksi.

Arvoisa puhemies! Puhuimme viime viikolla täällä salissa lähisuhdeväkivallasta, ja juuri päihteet ja alkoholi ovat monesti hyvin merkittävä tekijä lähisuhdeväkivallan taustalla. Mikäli tämä esitys tosiaan lisää sitten alkoholinkäyttöä kotiolosuhteissa, niin silloin kasvaa riski myös lähisuhdeväkivallan lisääntymiseen, ja sitä kautta luonnollisesti myös lapset sitten joutuvat kokemaan vanhempien välistä väkivaltakäyttäytymistä, mikä ei ole kyllä omiaan siihen, että pitäisi luoda tasapainoinen tulevaisuus aikuisuuteen. Kyllä tämä laki on omiaan tuomaan sille polulle kuoppia.

Tällainen näkökanta nimenomaan tuolta lapsien ja nuorien näkökannasta ja kotiympäristöistä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hemmilä.

17.07 Pertti Hemmilä kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämän päivän tässä toisessa täysistunnossa käsittelemme nyt suuren valiokunnan mietintöä alkoholilain muutoksesta. Käsittelyssä oleva lakiesitys alkoholijuomien kotiinkuljetuksesta ja rajat ylittävän etämyynnin sääntelystä on aiheestakin herättänyt täällä paljon keskustelua. Kuten tunnettua, pidin viime torstaina täällä keskustelussa valiokunnan mietintöä tukevan puheenvuoron, ja olen kritisoinut näitä alkoholilain muutoksia ankarastikin. Mutta täytyy nyt vain todeta, että demokraattinen päätöksenteko on joskus tällaista.

Erityinen huomio kannattaakin nyt kiinnittää lausumaan, jonka suuri valiokunta hyväksyi yksimielisesti. Lausuman sisältö on valtioneuvostoa erittäin velvoittava, ja tämä on erinomainen asia. Yksimielinen eduskunnan kanta voi kantaa jopa pitkälle ja vaikuttaa tulevankin hallituksen edesottamuksiin.

Rouva puhemies! Suuren valiokunnan yksimielisesti hyväksymä lausuma kumpuaa tarpeesta sitoa hallituksen ja tulevien ministerien kädet tiukasti toimeenpanoon, jotta lakia ei tulkita kapeasti tai pelkkien viranomaisten tulkintojen ehdoilla. Suuren valiokunnan yksimielisesti hyväksymä ponsi viestii siitä, että valiokunta vaati ja eduskunta, jos sen nyt hyväksyy, vaatii valtioneuvostolta konkreettisia toimia alkoholilain perheille ja koko yhteiskunnalle aiheutuneitten haittojen korjaamiseksi. Minä nyt vielä luen sen lausuman tästä, ja se kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ehdotettujen muutosten vaikutuksia alkoholin kulutukseen, väestön terveyteen, alkoholihaittoihin sekä perheisiin ja lapsiin ja ryhtyy tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin. Lisäksi eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto antaa kahden vuoden kuluessa tämän lainsäädännön voimaantulosta eduskunnalle kattavan selvityksen lainsäädännön sosioekonomisista, hyvinvointipoliittisista ja julkisen talouden kokonaisvaikutuksista.”

Arvoisa puhemies! On ensiarvoisen tärkeää, että tämä talo puhuu asiassa yhdellä äänellä. Yksimielisyytemme osoittaa, että olemme valmiita linjaamaan suuntaviivoja myös vaalikausien yli. Odotan valtioneuvostolta tarvittaessa ripeitäkin toimenpiteitä lausuman edellyttämällä tavalla, jotta kotiinkuljetukseen ja etämyyntiin liittyvät epäkohdat saadaan korjattua viipymättä. Kiitän valiokuntaa ja nyt jo tässä vaiheessa koko eduskuntaa yksimielisestä tuesta tälle tärkeälle linjaukselle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Päivi.

17.11 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Totean tähän alkuun, että eduskuntaryhmämme suhtautuu erittäin kriittisesti ylipäänsä tähän kotiinkuljetuksen ehdotukseen ja tulemme tätä vastaan äänestämään toisessa käsittelyssä.

Valvomaton alkoholinkäyttö kodeissa altistaa perheväkivallalle sekä alkoholin päätymiselle alaikäisille. Suomessa arvioidaan olevan 89 000 lasta, jotka elävät perheissä, joissa toisella tai molemmilla vanhemmilla on vakava päihdeongelma. Meillä vuosittain syntyy arvioiden mukaan 600:sta jopa 3 000:een lasta, joilla on jonkinasteinen äidin raskaudenaikaisen alkoholinkäytön aiheuttama vaurio. Alkoholisairaudet aiheuttavat merkittävää työkyvyttömyyttä, kuormitusta oikeuslaitokselle, ennenaikaista kuolleisuutta. Yli 1 700 ihmishenkeä menetetään tämän vuoksi vuosittain, ja useinkaan ei huomioida esimerkiksi sitä, että alkoholi aiheuttaa vuosittain jopa 2 100 syöpätapausta, 500 syöpäkuolemaa.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Täällä edustaja Eerola nosti esiin ikäihmisten alkoholiongelman. Kotiinkuljetus lisäisi hyvin todennäköisesti ikääntyneiden, muistisairaiden, liikkumisrajoitteisten alkoholinkäyttöä, mikä sitten taas johtaisi lisääntyneisiin tapaturmiin, sairastavuuteen ja hoivan tarpeeseen.

Etämyynti merkitsisi tässä muodossa, missä se nyt on täällä hyväksyttävänä, laajaa jakelukanavaa vahvoille juomille, mikä todellakin olisi kuolinisku vahvojen juomien yksinoikeusjärjestelmälle, koska meillä jo tällä hetkellä kolmasosa kaikesta täällä kulutetusta alkoholista tulee verkkomyynnin ja rajat ylittävän kaupan kautta. Tämä esitys on mielestäni vastoin hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan Alkon kansanterveydellistä asemaa ja tehtävää ei muuteta. Meillä on tässäkin salissa puolueita — ainakin kokoomuksella on tällainen puoluekokouskannanotto, jossa ehdotetaan luopumista tästä Alkon yksinoikeusjärjestelmästä. Pidän kyllä ikävänä, että vastoin tätä hallitusohjelman kirjausta pikkuhiljaa hivuttaen tuodaan tänne eduskuntaan sellaisia esityksiä, joilla tosiasiallisesti tämä yksinoikeusjärjestelmä yritetään kaataa.

Muistutan, kun täällä edustaja Hemmilä puhui lausumasta — erittäin hyvä lausuma, sitä varmasti yksimielisesti koko sali kannattaa, ja toivon mukaan sitä noudatetaan — että eduskunta vuonna 2017 antoi yksimielisen lausuman, jonka mukaan etämyyntiä koskeva lainsäädäntö ei saa vaarantaa vahvojen juomien yksinoikeutta eikä suomalaisen elinkeinoelämän yhdenvertaisuutta ulkomaisiin kilpailijoihin nähden. Ja nyt meillä on sellainen esitys, jossa nämä kotimaiset ja ulkomaiset toimijat, alkoholijuomakauppiat, eivät ole yhdenvertaisessa asemassa, ja tähän myös perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota. Eli tämä on vastoin sitä yksimielistä lausumaa.

Täällä keskustelussa aiemmin nousi esiin tämä korkeimman oikeuden päätös, ja ihan lyhyesti totean siitä, että korkein oikeus ei tässä mainitussa päätöksessä tietenkään ottanut kantaa tuleviin etämyyntiä koskeviin lainsäädäntöhankkeisiin tai prosenttirajoihin, vaan tuo vapauttava päätös perustui siihen, että meillä alkoholilaissa ei tällä hetkellä ole säätelyä etämyynnistä, ja sen takia korkein oikeus ei voinut siitä antaa tuomiota. Suomi on todellakin saanut oikeuden alkoholiyhtiömonopoliin kansanterveydellisin perustein liittyessään EU:n jäseneksi, ja sen vuoksi juuri tätä yhtenäistä prosenttirajaa sekä etämyyntiin että tähän kotimaiseen vähittäismyyntiin mielestäni voitaisiin, ja oltaisiin voitu, hyvin perustella komissiolle edelleenkin kansanterveydellisin perustein ja vetoamalla Suomen saamaan oikeuteen pitää yllä Alkon monopolia.

Se, mikä tämän koko prosessin aikana on ollut erittäin ikävää, on se, että kun tätä lakia valmisteltiin hallituksessa, niin alkoholipolitiikasta vastaava ministeri notifioi ilman normaalia poliittista hallituspuolueiden keskinäistä neuvottelua linjauksen, jonka mukaan etämyynnissä sallittaisiin nämä väkevät alkoholijuomat aina 80 prosentin vahvuuteen asti. Eli muilla hallituspuolueilla ei ollut mitään mahdollisuutta ottaa edes siihen valmisteluun kantaa, koska sitä ei tuotu yhteiseen pöytään. Nimittäin yhtä lailla olisi voitu notifioida ehdotus niistä kahdeksan prosentin vahvaisista juomista, mikä oli siis sosiaali- ja terveysvaliokunnan enemmistön kanta.

Surkeinta koko tässä esityksessä on se, että nyt tässä muodossa se ei tuo mitään ratkaisua tähän alkoholiverkkokaupan veronkiertoon, josta täällä varmaan kaikki olemme yksimielisiä, että tämä on huono tilanne, ei ainakaan mitään merkittäviä ratkaisuja. Nimittäin tuon vuosittaisen veromenetyksen arvioidaan todellakin olevan 100—285 miljoonaa euroa. Tässä olisi ollut monia keinoja käytettävissä, muun muassa ankarammat sanktiot, myös tämä ennakkorekisteröitymisvelvollisuus, velvollisuus tarkistaa

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

verotunniste aina näitä juomia luovutettaessa. Todellakin tuolla sanktiolla, mikä on aivan naurettavan pieni, 1 000 euron sanktio, ei ole merkitystä, kun on niin merkittävistä tulonlähteistä kysymys.

Alkoholi aiheuttaa todellakin merkittävää kuolleisuutta, sairauksia, tapaturmia ja muita haittoja etenkin lapsille, minkä vuoksi olisi ollut perusteltua ratkaista vastuullisemmin tämä etämyyntiin liittyvä epäselvyys, joka meillä todellakin tällä hetkellä on. Vahvoja alkoholijuomia ei tarvita kotioville.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalli.

17.18 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan vain tiiviisti todeta, että minusta on äärimmäisen murheellista, että käsittelemme täällä nyt esitystä alkoholipolitiikan merkittävästä vapauttamisesta tilanteesta, jossa alkoholi aiheuttaa yhteiskuntaamme merkittäviä ongelmia, jotka ulottuvat elämän eri osa-alueille.

Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja, joissa on kuvattu kattavasti näitä ongelmia, joita alkoholi yhteiskuntaamme aiheuttaa, viimeisimpänä edustaja Räsänen hyvässä puheenvuorossaan. Veromenetyksistä on puhuttu, on puhuttu kotimaisten ja ulkomaisten toimijoiden epäreilusta kohtelusta, on kosketeltu alkoholisairauksia, niiden vaikutuksia, työstä poissaoloja. Ehkä sittenkin kaikkein sydäntäsärkevintä on ajatella niitä perheitä, niitä lapsia, niitä läheisiä, joita alkoholinkäyttö koskettaa. Tiedämme, että esimerkiksi lähisuhdeväkivallassa taustalla on monesti alkoholi ja sen myötä myös muut päihteet. On todella sydäntäsärkevää ajatella, että tämän esityksen myötä nuokin tilanteet voivat pikemminkin lisääntyä kuin vähentyä, minkä pitäisi olla meidän kaikkien yhteinen tehtävä: pyrkiä tekemään sellaista sääntelyä, että näistä äärimmäisen sydäntäsärkevistä ongelmista päästäisiin eroon.

Kaiken kaikkiaan kustannukset tämän esityksen myötä uhkaavat kasvaa, niin inhimilliset kuin taloudelliset. Siksi en voi kannattaa tätä esitystä — päinvastoin pidän tätä esitystä äärimmäisen ongelmallisena ja vastuuttomana. Ehkäpä tuosta sinänsä hyvästä lausumasta, johon täälläkin on jo viitattu moneen otteeseen, voi päätellä, miten laajasti asiantuntijat ovat tuoneet esiin erilaisia huolia ja ongelmia, joita tähän esitykseen liittyy. Eihän sitä muuten tuon kaltaista lausumaa sinne olisi tarvinnut lisätä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

17.21 **Heikki Autto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Alkoholi eittämättä aiheuttaa yhteiskunnalle monia ongelmia, ja silloin kun nuo ongelmat yksilöä koskettavat, niin ne ovat hyvin traagisia. On kuitenkin samaan aikaan selvää, että ne henkilöt, jotka alkoholin osalta apua tarvitsevat, tarvitsevat kohdennettua apua, eikä ole perusteltua koko yhteiskunnan osalta sitten ylläpitää senkaltaisia rajoituksia, jotka eivät auta heitä, jotka apua tarvitsevat, mutta hankaloittavat turhaan arjen sujuvuutta muiden ihmisten osalta. Sen vuoksi näen, että tämä hallituksen esitys on sinänsä maltillinen askel kohti aivan järkevää alkoholipolitiikkaa, jossa mieluummin kulttuuria muutettaisiin siihen suuntaan, että sen sijaan, että alkoholia hankittaisiin lavatolkulla kotiin ulkomaanmatkalta, jolloin sitten ei ole minkäänlaista kynnystä sen seuraavan juoman nauttimiseen, alkoholia mieluiten nautittaisiin tietysti anniskelupaikassa, mutta mikäli esimerkiksi ruokailu on kotona, niin sitten voidaan tilata se yksittäinen alkoholiannos kotiin ja opetellaan kulttuuria, jossa

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

todella kotiin ei osteta kerralla suuria määriä alkoholia, jolloin valitettavasti kynnys siihen seuraavan annoksen ja ehkä sen yhden annoksen liikaa nauttimiseen on käytännössä olematon, vaan alkoholia ostetaan silloin, kun se aiotaan nauttia, ja sitä ei osteta varastoon.

Kaiken kaikkiaan tosiaan näen, että alkoholin aiheuttamat yhteiskunnalliset ongelmat ovat siinä määrin merkittäviä, että suomalaisessa yhteiskunnassa todella edelleen on syytä tehdä alkoholipolitiikkaa ja pyrkiä kaikilla eri toimenpiteillä ohjaamaan alkoholinkäyttöä siihen, että se mieluiten tapahtuisi valvotuissa anniskeluolosuhteissa, joissa myös siihen liikkakäyttöön voidaan puuttua. Tällaisia hyviä keinoja olisivat vaikkapa verotukseen puuttuminen niin, että se edistäisi anniskelupaikoissa tapahtuvaa alkoholin nauttimista suhteessa vaikkapa matkustajatuontiin. Tietysti myös EU:n yhteisellä politiikalla on merkitystä siinä, mikä alkoholin hintataso eri maissa on. Mutta sinänsä varmasti arkea helpottava asia on tämä hallituksen esitys.

Sitten näkisin, kun edustaja Koskelakin tuli saliin, että yhteiskunnan tulee taas heille, joille alkoholi todella on ongelma, tarjota juuri vaikkapa sen Minnesota-hoidon kaltaista hoitoa, jotta ihmiset, joille alkoholi on ongelma, pystyvät nimenomaan hallitsemaan sitä juomattomuutta, [Vasemmalta: Te leikkaatte rahaa hyvinvointialueilta!] koska henkilölle, jolle alkoholi on ongelma, juomisen hallitseminen on usein täysin mahdotonta, jolloin sitten [Puhemies koputtaa] juomattomuuden täytyy olla se ratkaisu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Minja, vastauspuheenvuoro.

17.24 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minä nyt vielä kerran väännän rautalangasta, että mikä on se ongelma siinä hoidon saatavuudessa, kun sitä hoitoa ei saa: Usein ihmiset, joilla on jokin riippuvuussairaus, kärsivät myös jostain mielenterveyden haasteesta, ja meillä on edelleen se tilanne meidän sotepalveluissa, että näitä asioita on todella vaikea yhdistää. Meillä ei ole osaamista siihen, ja sen jälkeen, kun te olette leikanneet sieltä sotesta resursseja, sitä osaamista on vielä vaikeampi hyödyntää. Tämä on minusta se suurin ongelma tässä kokonaisuudessa, ja samaan aikaan edustaja Autto ehdottaa täällä, että näille ihmisille pitäisi maksaa se Minnesota-hoito, seitsemän ja puoli tonnia, ja kun te olette ottaneet resursseja sieltä sotesta pois, niin miten ihmeessä voidaan esittää, että maksetaan näitä kalliita hoitoja lisää? Tämä tulee lisäämään haittoja, joita nytkään ei osata hoitaa ja joita ei tulla näillä puuttuvilla resursseilla hoitamaan. Edelleen ihmiset ovat eri asemassa myös tämän suhteen, koska kyllä jossain hyvässä työterveydessä voi saada apua, ja se on hieno asia, mutta siellä meidän julkisella puolella on puutteita tässä hoidon jatkuvuudessa, ja se on se asia, mille pitäisi nyt jotain tehdä. Mutta kun te viette väärään suuntaan, lisäätte haittoja ja leikkaatte resursseja, [Puhemies koputtaa] niin ongelmia tästä tulee.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola, vastauspuheenvuoro.

17.25 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa, että onneksi nyt meidän sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmässä myös tämä alkoholisairauksien hoito on mennyt eteenpäin ja yhä enemmän tiedostetaan tämä yhteys ja monisairastavuus mielenterveys- ja alkoholisairauksien yhteydessä. Tässä ollaan menty paljon eteenpäin. On totta, että hoitopääsy joillain alueilla, erityisesti tämmöiseen

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

kuntouttavaan hoitoon katkaisuhoidojen jälkeen, voi olla hankalaa, mutta edelleen näitä järjestelmiä kyllä on.

Itse liputan kyllä tällaisen Minnesota-hoidon tyyllisen, nimenomaan vahvasti kuntouttavan työskentelyn eteen. Valitettavasti mitään yksittäisiä nopeita ratkaisuja alkoholiriippuvuuden ja alkoholismin hoitoon ei ole, kuten esimerkiksi tupakan vieroitukseen nykyään löytyy.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan.

17.27 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan lyhyesti: Olemme edustaja Koskelan kanssa aivan samaa mieltä siitä, että ne, jotka tarvitsevat alkoholiongelmiansa apua, tarvitsevat nimenomaan vaikuttavaa apua. Siksi mielestäni oli erittäin hyvä nosto, että te otitte esiin vaikkapa tämän Minnesota-hoidon, jolla oikeasti henkilö, jolle alkoholi aiheuttaa ongelmia, pystyy saamaan sitten sen alkoholinkäyttönsä kuriin siten, että alkoholia ei enää nautita, koska sitä alkoholin nauttimista ei pystytä hallitsemaan vaan se sitten johtaa myös moniin muihin ongelmiin kuin niihin, joita se alkoholi suoraan esimerkiksi henkilön terveydelle aiheuttaa. Ja tämä, mitä edustaja Valtola varsinaisena asiantuntijana myös työterveyslääkäritaustansa kautta pystyi tuomaan esiin, oli erittäin tärkeää, eli että nämä hoidot, joita julkinen puoli tarjoaa, ovat menossa tähän oikeaan, vaikuttavaan suuntaan tältä osin. Eli kyllä tässä, uskoisin näin, toivoa on.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

17.28 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Kävin jo edellisessä puheenvuorossa asiaa läpi ja muistutan tämänkin puheenvuoron alkuun tämän, että etämyynti ja etäosto ovat tälläkin hetkellä Suomessa sallittuja. Verianin tutkimuksen mukaan jopa 67 miljoonaa litraa alkoholia tulee tälläkin hetkellä rajojemme yli tänne. Eli tämä hallituksen esitys etämyynnin laillistamisesta ei sinällensä lisää alkoholinkäyttöä. Tässä voi käydä jopa päinvastoin. Miksi? Sen käyn seuraavaksi lävitse.

Vielä prosenttirajoihin ennen tähän pihviin menoa. Prosenttiraja asettuu etämyynnissä siihen 80 prosenttiin sen takia, että käytännössä muita vaihtoehtoja EU-oikeuden mukaan ei ole. Ruotsi on asettunut tähän samaan 80 prosenttiin, mihin Suomi on nyt asettumassa. Se, että meille nyt tulee lainsäädäntöön tämä etämyynti selkeästi määritettynä, tulee johtamaan siihen, että toivottavasti myös lailliset ja lakia noudattavat toimijat EU-alueella uskaltavat myydä Suomeen etämyynnillä tai etäostolla alkoholia mutta ottavat siellä huomioon jo myydessä nämä verot, jotka nyt jäävät monelta maksamatta. Tämä tuli meidän sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemisissa esille. Siellä tuli esille myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä nostama vaihtoehto verotulojen paremmasta keräämisestä myyjien ennakorekisteröitymisen kautta. Esimerkiksi Ruotsissa tämä ei valitettavasti ole toiminut.

Sen sijaan Tulli toi esille sen, että kun sille aiemmin annettiin resurssit valvoa etäostoa ja etämyyntiä paremmin rajoillamme, niin se vähensi sitä toimintaa, vähensi niitä ostoja, koska ihmisille tuli riski, että lasti takavarikoitaisiin tai siitä joutuisi maksamaan ne verot. Tosiasia on nimittäin se, että jos ihminen ostaa alkoholia EU-alueelta etämyynnin tai etäoston kautta ja maksaa siitä lailliset verot, niin voi olla monessa tilanteessa niin, että

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Alkosta saat sen alkoholin halvemmallalla kuin tuolta EU:n verkkokaupoista. Sen takia olisikin tärkeää, että nyttien kun tämä laki tulee voimaan, niin hallitus oikeasti katsoisi, pitäisikö Tullille myöntää vaikka määräaikaista resursseja tehostettuun valvontaan niin kuin tehtiin muutama vuosi sitten.

Tosiaan tämä on nyt lainsäädäntöä, joka tuo meidän lakiin ”etämyynti”-käsitteen — ei sinällensä lisää etämyyntiä — ja tuo kotiinkuljetuksen vastuullisesti, selkeästi säänneltynä tähän. Meillä on mukana suuren valiokunnan lausuma, joka velvoittaa valtioneuvostoa, hallitusta, seuraamaan tätä tilannetta tarkasti. Meidän on täällä eduskunnassa pidettävä huoli, että sitten myös toimenpiteisiin ryhdytään, jos näyttää esimerkiksi siltä, että verotulot eivät nouse ylöspäin sille tasolle, mitä halutaan.

Yhden asian nyt vielä haluan tähän loppuun lisätä. Sitten lupaan, etten enää alkoholista tässä salissa ainakaan tänään puhu. Se on se, että kun me keskustellaan meidän alkoholiverotuksesta tällä hetkellä, niin siinä me olemme tulleet siihen pisteeseen, että mitä korkeammaksi alkoholiverotusta Suomessa nostamme, sitä enemmän tänne tuodaan alkoholia ulkomailta joko laillisesti siitä tarvittavat verot maksaen tai sitten laittomasti ilman veroja. Sinällensä valtion verotulot ovat nyt alkoholiveron suhteen selkeästi kääntyneet alenevalle linjalle, jos verotasoa nostetaan. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen.

17.33 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lausuma, mikä suuressa valiokunnassa on jätetty, on ihan hyvä, että seurataan näitä vaikutuksia. Mutta minä haluan muistuttaa, että kun hallituspuolueet jättivät tuolla sosiaali- ja terveysvaliokunnassa viime viikolla oman vastalauseensa tähän mietintöön, siinä vastalauseessa oli lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää alkoholin etämyynnin rekisteröitymismenettelyn ja verotunnisteen käyttöönoton toteutumista sekä ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin verovalvonnan tehostamiseksi ja veronkierron ehkäisemiseksi etämyynnissä.”

Tässä meidän asiantuntijalausuntojen mukaan Verohallinto on varovasti arvioinut, että vuonna 23 etämyyntinä maahan tuoduista alkoholijuomista on jäänyt maksamatta alkoholiveroa noin 25 miljoonaa euroa, vuonna 24 noin 40 miljoonaa euroa, ja nämä ovat varovaisia arvioita. Mutta niin paljon kokoomus ja suuren valiokunnan enemmistö vihaavat veroja, että nyt tämä lausuma on jätetty tekemättä, ja tätä seurantaa ja tätä tehostamista näiden verojen keräämiseksi ei olla nyt tekemässä. Olen tähän todella pettynyt ja toivoisin, että siellä kokoomuksessa otettaisiin nyt peili käteen ja uusittaisiin tämä lausumaesitys.

Mitä tulee tähän veronkiertoon, niin suuren valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Wallinheimo totesi viikonloppuna iltapäivälehdessä haastattelussa, että Tullin pitää vain tehokkaammin valvoa ja tehokkaammin kerätä näitä veroja. Mutta sosiaali- ja terveysvaliokunta sai myös Tullilta asiantuntijalausunnon, jossa he totesivat, että jotta verovalvonta olisi tehokasta, se vaatii aiempaa enemmän henkilöresursseja Tullille ja Verohallinnolle sekä investointeja Tullin varastotoimintaan. Kun tässä edellä edustaja Valtolakin jo viittasi siihen, että ehkä voitaisiin nyt Tullille edes väliaikaisesti näitä resursseja tähän valvontaan myöntää, niin minä itse olisin toivonut, että siitä olisi myöskin ollut vähän joku ponnekkaampi lausunto esimerkiksi siellä suuren valiokunnan mietinnössä, koska nämä ovat todella mittavia määriä. Jos me esimerkiksi puhutaan näistä

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

järjestöleikkauksista, jotka tänäänkin ovat olleet paljon otsikoissa, niin tällaisilla veroeuroilla kyllä on käyttöä tässä maassa moneenkin kohtaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuoro, edustaja Hemmilä.

17.36 **Pertti Hemmilä kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Edustaja Pekonen otti aivan oikein esille tämän lausuman, joka on ollut siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa esillä. Tästä kyllä suuren valiokunnan kokouksessa viime perjantaina puhuttiin, mutta siellä kylläkin eräät edustajat totesivat, että tämä lausuma, minkä itse esitin, on niin kattava, ettei sitä tarvita. Mutta otin kyllä tuosta kopin. Kun ilmeisesti ensi viikon maanantaina tätä käsitellään toisessa käsittelyssä, niin lupaan ehdottaa siinä tätä lausumaa vielä, koska tämä on erittäin hyvä. — Kiitoksia. [Aino-Kaisa Pekonen: Hyvä, kannatan!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly, vastauspuheenvuoro.

17.37 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Juuri tuohon lausumaan, jota edustaja Pekonen tässä toi esiin: kyllä tämä verokysymys minua tässä erityisen paljon hämmästyttää koko ajan. Vaikka tässä jonkin verran sitä sivutaan, niin ei oikein vastata siihen kysymykseen, mitä tehdään, että me pystytään näitä veroja kantamaan paremmin kuin nyt. Niitä toimenpiteitä tässä ei ole yhtään tullut esiin, vaan selitetään, kuinka Ruotsissa ja tuolla ja tuolla, mutta ei yhtään toimenpiteitä haeta siltä osin. Meillä on 13 400 miljoonaa alijäämä tässä Suomen valtiontaloudessa, ja me annetaan verojen mennä tuolta vaan ohi. Ihmettelen erittäin paljon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustajat Räsänen ja Valtola, vastauspuheenvuorot, ja sen jälkeen varsinainen puheenvuoro, edustaja Ojala-Niemelä.

17.38 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oli erittäin hyvä, että edustaja Pekonen nosti esiin tämän lausuman, joka on siis tässä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön liitettyssä vastalauseessa. Nimittäin juuri näistä toimista eli tästä etämyynnin rekisteröitymismenettelystä ja verotunnisteen käyttöönoton toteutumisesta niin, että se joka kerta myös tarkistettaisiin, kun alkoholijuomia luovutetaan, olisi tässä varsinaisessa mietinnössä tehty aivan pykäläesitykset, jolloin ei olisi tarvittu tällaista pontta. Mutta olen kyllä ilahtunut siitä, että edustaja Hemmilä vieressä lupasi, että tämä lausuma nyt sitten otetaan käsittelyyn. Tämähän on hallituspuolueiden tekemä lausuma siellä mietinnön käsittelyssä, niin että en voi ymmärtää tai kuvitella, että sitä kukaan vastustaisi. Mutta ehdottomasti olen sitä mieltä, että me olisimme voineet tämän toteuttaa jo nyt emmekä jättää vain lausuman varaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

17.39 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemisissa saimme tiedon siitä, että syksyllä vuonna 24 on tullut voimaan valmisteverolain 80 §, jonka mukaan etämyyjän on ilmoitettava Verohallinnolle Suomeen toimitettavista alkoholijuomista ennen niiden lähettämistä sekä asetettava

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

vakuus valmisteverojen maksamisen varmistamiseksi. Sitten siellä verottaja antaa yksilöllisen tunnistein tälle juomalähetyskelle. Eli käytännössä meillä on tällä hetkellä uutta valmisteverolainsäädäntöä, jolla tähän verokatoon pyritään vaikuttamaan. Asiantuntijatkin totesivat, että ehkä tätä kannattaa seurata, ja sen takia siellä nyt on nämä lausumat olemassa, että jos tämä järjestelmä ei toimi, niin tehostetaan sitten toimintaa. Mutta on erittäin hyvä, että tämä vastalauseessa ollut lausuma otetaan tulevaisuudessa huomioon. Kannatan ehdottomasti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ojala-Niemelä.

17.40 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa nostettiin esille merkittäviä verovalvontaan liittyviä ongelmia alkoholin etämyynnissä, ja valtiovarainvaliokunta esittikin yksimielisesti lausunnossaan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle muutoksia, joilla tätä veronkiertoa pyrittäisiin estämään tehokkaammin. Lausunnossa ehdotettiin muun muassa ilmoitusvelvollisuutta ulkomaisille etämyyjille sekä järjestelmää, jossa alkoholilähetysten luovuttaminen asiakkaalle estettäisiin, mikäli lähetyksestä puuttuu Verohallinnon kuljetustunniste tai veroedustajan valmisteveronumero. Valtiovarainvaliokunta katsoi yksimielisesti, että verovälttelylle on saatava loppu ja hallituksen alkuperäisessä esityksessä ei näitä toimia esitetä. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön mukaan alkoholin etämyynnin suosio on perustunut pitkälti siihen, että tuotteista ei ole maksettu Suomeen kuuluvia alkoholiveroja ja juomapakkausveroa. Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan näiden maksamattomien verojen määrä voi olla vuosittain jopa 61—285 miljoonaa euroa, eli kyse ei ole mistään pienestä yksityiskohdasta, puhumme kymmenien, jopa satojen miljoonien eurojen veromenetyksistä. Jos hallitus todella haluaa avata alkoholin etämyynnin, niin kyllä samalla pitäisi huolehtia siitä, että verot myös maksetaan Suomeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

17.42 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ehdottomasti tosiaan verot pitää maksaa Suomeen, ja toivon, että tartutaan tähän näkökulmaan.

Täytyy kyllä todeta, että tämän hallituskauden aikana on kyllä todella pontevasti edistetty alkoholin saatavuutta. On tässä tullut tietenkin semmoinen tunne, että jos olisi yhtä pontevasti edistetty työllisyysasioita tai vaikka hyvinvointialueitten ahdingon helpottamista, niin mikähän mahtaisi olla Suomen tilanne? [Mika Karin välihuuto] Muistan esimerkiksi, että kun tosiaan aloitimme kuuntelemisen tästä alkoholin kotiinkuljettamisesta, niin sosiaali- ja terveysministeriön edustaja aloitti talousnäkökulmilla ja vasta sen jälkeen näistä mahdollisista terveyshaitoista. Se on minua oikeastaan kiusannut koko tämän lakiesityksen käsittelyn ajan, että meillä ei ole ollut yhteneväistä käsitystä siitä, mikä on alkoholinkulutus Suomessa. Nyt jonkinlaista kokonaisnäkemystä saatiin sen kautta, kun oli valtiovarainministeriön Verianilla teettämä selvitys meillä kuitenkin jonkinlaisena käsittelyn pohjana, että siellähän on 15 litraa puhdasta alkoholia jokaista suomalaista kohden. Tämähän on ihan merkittävä määrä, kun on aikaisemmin puhuttu siitä, että olisi 10 litraa. Mutta tässä onkin laskettu yhteen se, mitä ostetaan vähittäiskaupoista, nettimyynnistä ja näin pois päin, ja totta kai tämä

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

matkustajatuoti: me kaikki, jotka ollaan käyty noilla risteilyillä, ollaan nähty, että sieltä ovat konttikaupalla ihmiset tuoneet alkoholia. Eli oikeastaan valtava huoli liittyy siihen, että nyt ei tämänkään lakiesityksen aikana olla kyllä tarpeeksi vakavasti noteerattu näitä kaikkia sosiaali- ja terveysjärjestöjen näkemyksiä, ylipäättänsä niitä, mitkä ovat ottaneet tähän terveyspuoleen kantaa. Kyllä se vain näin on, että jos saatavuus paranee, niin kyllä kulutus kasvaa ja sitä kautta haitat ja vahingot kasvavat, ja meillä jo tällä hetkellä useita miljardeja euroja vuodessa menee näitten alkoholihaittojen korjaamiseen.

Sitten oli oikeastaan ihan mielenkiintoinen osa näitä asiantuntijakuulemisia, että suomalaisia pitäisi opettaa eurooppalaisille tavoille, esimerkiksi juomisen suhteen. Kyllä suomalaiset tosiaan ovat aika lailla tämmöinen oma rotunsa, että jos esimerkiksi ruotsalaisiin vertaa, niin ei siellä ole tämmöistä puistajuopottelua niin kuin meillä esimerkiksi Suomessa on. On tosi kova työmaa kyllä saada suomalaisia opetettua jollekin muulle mallille, että sivistyneesti ravintoloissa tai muissa oloissa nautittaisiin kuin sitten siellä puistoissa.

Mutta murheellinen olen sen suhteen, että todennäköisesti haitat tulevat kasvamaan esimerkiksi lapsiperheissä, ja niiden, jotka ovat tällä hetkellä jo haavoittuvassa asemassa, tilanne ei varmasti tule tämän kautta paranemaan. Minä olisin pitänyt hyvin tärkeänä sitä, [Puhemies koputtaa] että siinä olisi ollut se 24 tunnin muuri, mikä olisi estänyt näitä impulssiostoja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Päivi.

17.45 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Maailman terveysjärjestön WHO:n mukaan alkoholin kulutus ja alkoholihaitat ovat yhteydessä mainontaan eli alkoholin markkinointiin, sitten toisaalta saatavuuteen ja kolmanneksi hintaan. Valitettavasti tällä esityksellä ollaan sekä saatavuutta lisäämässä että myös nimenomaan väkevien alkoholijuomien mainontaa lisäämässä. Tämä esitys ei siis koske pelkästään tätä etämyyntiä ja kotiinkuljetusta, kuten täällä esimerkiksi edustaja Valtola tiivisti, vaan tämä koskee myös alkoholimainontaa, josta on vähemmän käyty keskustelua.

Valiokunta asiantuntijalausuntoihin perustuen ehdotti, että tätä väkevien alkoholijuomien verkkomainontaa ei sallittaisi. Samoin kiinnitän huomiota siihen, että kun hallitus antoi tämän alkuperäisen esityksensä lausuntokierrokselle, niin siinä yhteydessä vielä oli kiellettyä niin sanottu vaikuttajamarkkinointi mutta sitten lausuntokierroksen jälkeen ministeri päätti, että tätä kieltoa ei aseteta. Tämän vaikuttajamarkkinoinnin kiellon tavoitteenahan olisi nimenomaan lasten ja nuorten suojeleminen sosiaalisessa mediassa tapahtuvalta alkoholijuomien markkinoinnilta. Suomessa sosiaalisen median vaikuttajilla on tuhansia seuraajia, suosituimmilla vaikuttajilla jopa satojatuhansia, ja lasten ja nuorten keskuudessa sosiaalisen median vaikuttajat ovat erittäin suosittuja, ja heidän julkaisemillaan tuotesuosituksilla voi olla hyvin suuri vaikutus nimenomaan lapsiin ja nuoriin. Sen vuoksi asiantuntijat kyllä hyvin yhtenäisesti asettuivat tukemaan tätä vaikuttajamarkkinoinnin kieltoa, joka olisi siis sisältynyt tähän sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön. Tähtäkin osin tilanne valitettavasti lisää alkoholihaittoja ja alkoholin kulutusta, ja nimenomaan nuorten ikäluokkien keskuudessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ojala-Niemelä.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

17.47 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa rouva puhemies! Näkisin niin, että alkoholin saanti ei ole ollut tässä maassa ongelma kyllä tähänkään asti. Meillä on kattava Alkon verkosto, ja syrjäseuduilla alkoholia voi tilata postitse. Lisäksi myös monet Alkot sijaitsevat kauppojen yhteydessä, jolloin kauppareissulla onnistuu se Alkosta juomien hakeminen, jos näin haluaa. Tämä on nyt päinvastaiseen suuntaan menevä esitys, jossa helpotetaan edelleen alkoholin saantia, ja en kauhean ilolla tätä tervehdi.

Voi sanoa näin, että alkoholi heikentää harkintakykyä, lisää tapaturmien ja väkivallan riskiä sekä voi aiheuttaa riippuvuutta, ja lisäksi se kyllä kuormittaa meidän jo ennestään kuormittunutta terveydenhoitoa ja vaikuttaa haitallisesti perheisiin ja läheisiin. Lisäksi tässä ovat vielä nämä kansanterveydelliset näkökohdat: pitkäaikainen alkoholin käyttö lisää riskiä sairastua muun muassa maksasairauksiin, sydän- ja verisuonitauteihin sekä useisiin syöpiin, ja haittoja voi myös syntyä silloin kun käyttö ei tunnu omasta mielestä erityisen runsaalta. Olisin toivonut tiukkaa harkintaa tämän lain suhteen.

Keskustelu päättyi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisilain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 182/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 12/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.49 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ehdotetulla lainsäädännöllä muutetaan poliisin ja muiden turvallisuusviranomaisten tiedonsaanti- ja tiedonluovutus oikeuksia koskevaa sääntelyä. Esityksen tavoitteena on, että poliisilain ja poliisin henkilötietolain sääntely mahdollistaa tehokkaan ja toimivan tiedonvaihdon poliisin ja muiden viranomaisten sekä poliisin ja yksityisten tahojen välillä erityisesti rikostorjunnan tehostamiseksi ja yhteiskunnan turvallisuuden takaamiseksi. Tarkoituksena on, että sääntely vastaa nykyistä paremmin muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia.

Poliisin mahdollisuuksia luovuttaa tietoja myös omasta aloitteestaan ehdotetaan selvennettäväksi. Lisäksi poliisin tiedonsaantia sosiaali- ja terveydenhuollosta muun muassa rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä kadonneiden löytämiseksi selkeytetään. Poliisilain ja poliisin henkilötietolain kansallista tiedonvaihtoa koskevaa sääntelyä selkeytetään ja ajantasaistetaan myös siten, että sääntelyssä huomioidaan nykyistä paremmin voimassa oleva yleislainsäädäntö. Rajavartiolaitosta,

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Tullia, Puolustusvoimia ja Maahanmuuttovirastoa koskevaan sääntelyyn ehdotetut muutokset tukevat sääntelyn tavoitteita näiden viranomaisten toiminnan näkökulmasta.

Ehdotetuilla lainmuutoksilla pyritään hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti poistamaan tietojenvaihdon esteitä muun muassa rikostorjunnassa, lisäämään poliisin mahdollisuuksia luovuttaa salassa pidettäviä tietoja muun muassa rikosten estämiseksi ja turvallisuuden takaamiseksi sekä vahvistamaan kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. Lainmuutoksilla pyritään myös varmistamaan, että poliisin kansallista tiedonvaihtoa koskevat säännökset tukevat viranomaisyhteistyötä ja erityisesti hallinnollisen rikostorjunnan tarpeita.

Hallintovaliokunta on kiinnittänyt vuoden 2021 sisäisen turvallisuuden selontekoa koskevassa mietinnössään ja monissa muissa yhteyksissä huomiota viranomaisten väliseen tiedonkulkuun liittyviin haasteisiin ja pitänyt välttämättömänä, että toimivaltaisilla viranomaisilla on käytössään kaikki olennainen tieto, jota tarvitaan sisäisen turvallisuuden erilaisiin uhkiin varautumiseksi, uhkatilanteiden ennaltaehkäisemiseksi ja sujuvan viranomaisyhteistyön varmistamiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Aiemmin keväällä käsitellyssä kuluvan vaalikauden sisäisen turvallisuuden selontekoa koskeneessa hallintovaliokunnan mietinnössä keskiössä olivat turvallisuusympäristön muutosten vaikutukset sisäiseen turvallisuuteen ja viranomaisten toimintaympäristöön. Poliisin toimintaympäristön voidaan todeta muuttuneen merkittäväällä tavalla, mikä on tuonut mukanaan uusia haasteita myös tiedonvaihdon näkökulmasta. Yhteiskunnan digitalisaatio ja siihen liittyvä teknologinen kehitys, tietomäärien kasvu sekä asioiden siirtyminen tietoverkkoihin on aiheuttanut tietoverkkorikollisuuden huomattavaa kasvua ja niin sanotun perinteisen rikollisuuden siirtymistä tietoverkkoihin. Erityisesti huumausainekauppaa siirretään yhä enemmän tietoverkkoavusteiseksi. Lisäksi laitton asekauppa, petos- ja talousrikollisuus, viharikokset, uhkailu ja kiristäminen sekä monimuotoinen seksuaalirikollisuus verkossa jatkavat kasvuaan kansainvälisesti. Rikolliset toimivat laajasti myös verkon niin sanotulla pimeällä puolella. Avoimesta sekä pimeästä verkosta on tullut merkittäväällä tavalla myös lainvalvontaviranomaisten ja muiden viranomaisten toimintaympäristöä viimeisen vuosikymmenen aikana. Yhteiskunnan digitalisoituminen ja ihmisten verkottuminen esimerkiksi erilaisiin sosiaalisen median palveluihin on tapahtunut todella nopeasti ja niin nopeasti, ettei lainsäädäntö ole pysynyt kerta kaikkiaan mukana. Myös ammattimainen ja järjestäytynyt rikollisuus on viime vuosina lisääntynyt. Suomessa on tehty havaintoja myös paikallisista rikollisverkostoista, niin sanotuista katujengeistä.

Arvoisa rouva puhemies! Poliisi ja muut sisäisen turvallisuuden viranomaiset ovat ensivasteen viranomaisia useimmissa turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa arkipäivän onnettomuuksista aina vakaviin turvallisuusuhkiin ja poikkeusoloihin, mukaan lukien erilaiset hybriditilanteet. Hallintovaliokunta korostaa eri viranomaisten ja hallinnon tasojen yhteisen tilannekuvan merkitystä jatkuvasti muuttuvassa ja vaikeasti ennakoitavassa toimintaympäristössä. Yhteisen tilannekuvan muodostaminen edellyttää sujuvaa ja oikea-aikaista tiedonkulkua eri toimijoiden välillä. Kansallinen ja kansainvälinen poikkihallinnollinen yhteistyö on välttämätöntä jatkuvasti monipuolistuvien turvallisuusuhkien ennakoinnissa ja torjunnassa.

Perustuslakivaliokunta ja sosiaali- ja terveysvaliokunta ovat antaneet esityksestä lausunnot. Perustuslakivaliokunnan lausunnosta ilmenevät säätämisyhteistyötoimet koskevat 1. lakiehdotuksen 4 luvun 3 §:n 1 ja 2 momenttia, 4 luvun 5 §:ää ja 7 luvun 2 §:n 1

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

ja 2 momenttia, 3. lakiehdotuksen 20 §:n 1 ja 2 momenttia, 20 a §:ää ja 4. lakiehdotuksen 17 a §:n 1 ja 2 momenttia sekä 5. lakiehdotuksen 2 luvun 14 §:n 1 ja 2 momenttia, 2 luvun 14 a §:ää ja 4 luvun 2 §:n 1 ja 2 momenttia.

Hallintovaliokunta viittaa säätämisyjärjestyshuomautusten osalta lakiehdotusten edellä mainittuihin säädöksiin tekemiinsä muutosehdotuksiin. Valiokuntien lausunnoissa esitetyt huomautukset ovat koskeneet erityisesti tietojen saamista yksityiseltä yhteisöltä ja henkilöltä, tietojen saamista sosiaali- ja terveydenhuollosta sekä salassa pidettävien tietojen luovuttamista. Hallintovaliokunta on käsitellyt esiin nostettuja seikkoja perusteellisesti mietinnön yleisperusteluissa sekä tarkentanut niitä vielä yksityiskohtaisissa perusteluissa. Valiokunta ehdottaa eräitä muutoksia esimerkiksi perusterikoksia koskevaan sääntelyyn, joka koskee tietojensaantia sosiaali- ja terveydenhuollosta.

Hallintovaliokunta toteaa mietinnössään, että ehdotetun sääntelyn tehokas toimeenpano edellyttää sääntelyn soveltamista koskevaa koulutusta ja ohjeistusta. Valiokunta toteaa erityisesti uuden, tietojen saamista sosiaali- ja terveydenhuollosta koskevan sääntelyn osalta, että huomiota tulee kiinnittää niin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten kuin poliisin, Rajavartiolaitoksen ja Tullin henkilöstön kouluttamiseen sekä yhteisiin ohjeistuksiin ja toimintamalleihin. Lisäksi on tärkeää, että lainsäädännön toimeenpanoa ja vaikutuksia arvioidaan.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen 182/2025 vp sisältyvät 8. ja 9. lakiehdotuksen ja että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvät 1.—7. ja 10. lakiehdotuksen.

Mietintöön on jätetty kaksi vastalauseita. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedeu.

17.57 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Maailma muuttuu vauhdilla ja rikolliset ovat valitettavasti usein askeleen edellä, ja siksi myös rikosten torjunnan tapoja on päivitettävä. Poliisille tullaan nyt turvaamaan tiedonsaantioikeudet, joita tarvitaan rikosten ratkaisemiseen. Poliisilakiin saadaan pian voimaan muutokset, jotka tulevat tehostamaan poliisin ja muiden viranomaisten välistä tietojenvaihtoa. Muutos on tarpeen rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi.

Rikollisjengit liikkuvat helposti Euroopan maiden rajojen yli. Ruotsalaiset järjestyneen rikollisuuden ryhmät pyörittävät pian Suomen huumekauppaa lähes täysin. Lisäksi osa rikollisuudesta ja huumekaupasta on jo siirtynyt verkkoon. Jotta poliisi pystyy seuraamaan, ennaltaehkäisemään ja ratkaisemaan näitä rikoksia, on poliisille ensiarvoisen tärkeää taata pääsy tarvittaviin tietoihin esimerkiksi Rajavartiolaitokselta ja Tullilta. Ja tietenkin myös toisin päin: poliisien tiedoista voi olla merkittävää hyötyä rajavalvojille.

Lisäksi Maahanmuuttovirastolle tulee oikeus saada tieto eräistä etsintäkuulutuksista sekä velvollisuus ilmoittaa poliisille, jos etsintäkuulutettu henkilö ilmaantuu Migrin toimitiloihin.

Arvoisa puhemies! Tässä, kuten lukemattomissa muissakin perussuomalaisen sisäministeri Rantasen erinomaisissa lakimuutoksissa, on pohjimmiltaan kyse kansallisen turvallisuuden ja kriisinkestävyuden parantamisesta.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Suomalaiset todellakin ansaitsevat turvallisen maan. Tällä hetkellä olemme maailman turvallisimpien maiden listan sijalla numero 9, yhtä pykälää korkeammalla kuin vuonna 2025. Pohjoismaista ainoastaan Islanti on meitä edellä. Ruotsi puolestaan on sijalla 40 — arvatkaapa, minkä takia? Täysin epäonnistuneen maahanmuuttopolitiikan takia, ja meillä on Ruotsin kanssa avoin raja. Siksi jokainen viranomaisten toimintaedellytysten parannus, rikoslain tiukennus ja maahanmuuttopolitiikan kiristys on tässä ajassa aivan välttämätöntä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

18.00 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä poliisilaissa säädettyjä tiedonsaanti- ja tietojenluovutussäännöksiä ehdotetaan muutettavaksi niin, että ne mahdollistaisivat nykyistä paremmin poliisin tietojenvaihdon muiden viranomaisten kanssa muun muassa rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi. Nämä tavoitteet ovat erittäin tärkeitä, ja totean tähän alkuun, että olen toki tämän esityksen takana, vaikka joitakin huolia tähän liittyinkin.

Poliisilakiin lisättäisiin muiden säädösten ohella uusi säännös poliisin mahdollisuudesta saada tietyin edellytyksin henkilön henkilöllisyys- ja läsnäolotieto yksittäisissä tapauksissa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajalta. Erityisesti tästä näkökulmasta sosiaali- ja terveysvaliokunta otti tähän esitykseen kantaa. Tämä tietojensaanti sosiaali- ja terveydenhuollosta tarkoittaa sitä, että poliisilla olisi mahdollisuus saada salassapitosäännösten estämättä tieto henkilön läsnäolosta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajan toimitiloissa tietyinä aikana ja myös tieto läsnä olleen henkilön henkilöllisyydestä, jos tieto on välttämätön. Tämä sana ”välttämätön” on tässä yhteydessä tärkeä huomioida, koska mitä tahansa tietoa ei voi luovuttaa.

Ne tilanteet, joissa näitä tietoja esimerkiksi sairaalasta tai terveyskeskuksesta tai vaikkapa fysioterapeutin vastaanotolta voisi saada, liittyvät esimerkiksi tilanteisiin, joissa on kysymys sellaisen rikoksen paljastamisesta ja selvittämisestä, josta laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Tämä tuo aikamoisen muutoksen nimenomaan terveyspalveluiden tarjoajien, terveydenhuollon henkilöstön, näkökulmasta. Tähän saakka se raja on ollut kuusi vuotta, millä millään tavalla voidaan tätä salassapitovelvollisuutta ikään kuin raottaa. Nyt tiedämme kaikki, että kaksi vuotta on melko alhainen taso. Se sisältää hyvin suuren määrän erilaisia mahdollisia rikoksia.

Lisäksi voidaan tätä salassapittoa ohittaa, jos tieto koskee henkilöä, jonka voidaan olettaa syyllistyneen rikokseen tai jota on syytä epäillä rikoksesta, tai myös rikoksen uhria, eli hänestäkin voidaan antaa tieto, ja myös tilanteissa, joissa henkilö aiheuttaa omalla käytöksellään esimerkiksi sairaalassa tai terveyskeskuksessa työntekijöille henkeä, terveyttä tai omaisuutta uhkaavan vaaran. Tämähän on tietenkin hyvä, että poliisilla on mahdollisuus mennä selvittämään myös esimerkiksi lääkäriin tai sairaanhoitajaan kohdistuvia mahdollisia uhkatilanteita ja rikoksia nykyistä helpommin. Samoin tämä mahdollistetaan myös kadonneen tai kadonneeksi epäillyn tai mahdollisesti hengen tai terveyden vaarassa olevan henkilön löytämiseksi.

Hallintovaliokunta lisäsi tähän 5 §:ään, joka koskee tietojensaantia sosiaali- ja terveydenhuollosta, että ensimmäisen momentin perusteella saatuja tietoja eli tätä kahden vuoden vankeusrajaa koskevia tietoja saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, jota varten kyseiset tiedot on saatu, mikä on mielestäni kyllä hyvä täsmennys ja hyvä lisäys.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa, täytyy kyllä tunnustaa, aika kriittisiä lausuntoja tuli. Eli vaikka tämän esityksen katsottiin parantavan sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä työskentelevien ja asioivien henkilöiden turvallisuutta ja omaisuudensuojaa, niin siihen kohdistui kuitenkin myös huolia. Nimittäin keskeisenä huolena nousi esiin se, miten tässä esityksessä varsin kevyidenkin rikosten paljastamisen tai selvittämisen vuoksi salattavien potilas- ja asiakastietojen antaminen poliisille vaikuttaisi sitten potilaiden luottamukseen tiedonantajaan ja mitä tästä voisi seurata potilaalle, asiakkaalle tai yhteiskunnalle.

Tuotiin esimerkiksi esiin se, että vaikkapa psykiatrian tai päihdesairauksien alalla on tyypillistä, että osa potilaista pelkää sairautensa vuoksi monenlaisia asioita. Terveystieteiden eettinen perusvelvoite ja tavoite on edistää potilaiden hyvinvointia ja terveyttä, ja tätä tehtävää on mahdotonta toteuttaa, jos luottamus terveydenhuollon tietosuojaan rapautuu ja jos potilaat eivät hae hoitoa. Eli tämä luottamuksen menetys voi aiheuttaa hoitoon tai palveluihin hakeutumisen välttelyä tai viivästyksiä, oireiden salaamista, hoitosuhteiden katkeamista. Tämä oli se keskeinen huoli, josta sosiaali- ja terveysvaliokunta lausui.

Vaikka tähän näitä mainittuja ongelmia liittyy, niin toki hallintovaliokunta joutui käymään punnintaa erilaisten oikeushyvien kesken eli toisaalta sen suhteen, minkälaista hyötyä tulee rikosten paljastamiseen ja selvittämiseen ja ennaltaehkäisemiseen sillä, että poliisi saa tietoja helpommin ja että viranomaisten kesken tätä tietojenvaihtoa tapahtuu, ja minkälaisia mahdollisia haittoja tästä sitten tulee. Itse luotan, että hallintovaliokunta päätyi tässä oikeaan ratkaisuun, eli tuen tätä hallintovaliokunnan mietintöä.

Tässähän on myös tehty korjauksia. Esimerkiksi on vaihdettu sana ”tarpeellinen” ”välttämättömään” ja tietyllä lailla tiukennettu näitä tietojen luovuttamisen ja saamisen edellytyksiä mielestäni tasapainoisella tavalla. Eli kiitos hallintovaliokunnalle ja sen puheenjohtajalle tästä työskentelystä. [Juha Hänninen: Erityisesti!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

18.08 Eveliina Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi poliisin ja muiden turvallisuusviranomaisten tiedonsaanti- ja tiedonluovutus oikeuksia koskevaa sääntelyä. Tavoitteena on, että sääntely mahdollistaa tehokkaan ja toimivan tiedonvaihdon poliisin ja muiden viranomaisten sekä poliisin ja yksityisten tahojen välillä erityisesti rikostorjunnan tehostamiseksi ja yhteiskunnan turvallisuuden takaamiseksi. On välttämätöntä, että toimivaltaisilla viranomaisilla on käytössään kaikki olennainen tieto, jota tarvitaan erilaisiin vakaviin uhkiin varautumiseksi, uhkatilanteiden ennaltaehkäisemiseksi ja sujuvan viranomaisyhteistyön varmistamiseksi. Tarkoituksena esityksellä on varmistaa, että sääntely vastaa nykyistä paremmin myös muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksiin. Pidämme näitä tavoitteita pääasiassa erittäin kannatettavina ja perusteltuina.

Arvoisa puhemies! Esityksen mukaan poliisilakiin lisätään uusi säännös tietojensaannista sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajilta. Pykälän mukaan poliisilla on päällystään kuuluvan poliisimiehen pyynnöstä oikeus saada jatkossa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetussa laissa tarkoitettua palvelunantajalta tai sen tehtäviä suorittavalta henkilöltä salassapitosäännösten estämättä tieto henkilön läsnäolosta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajan toimitiloissa

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

tietyinä aikana ja tieto läsnä olleen henkilön henkilöllisyydestä edellyttäen, että tiedot ovat välttämättömiä pykälässä säädettyihin käyttötarkoituksiin, esimerkiksi jos tieto on välttämätön sellaisen rikoksen paljastamiseksi ja selvittämiseksi, josta laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta. Myös tiettyjen erikseen säädettyjen rikosten ollessa kyseessä tietojensaantioikeus olisi mahdollinen, vaikka sanotuista rikoksista säädetty enimmäisrangaistus on alhaisempi kuin kaksi vuotta vankeutta, esimerkiksi pahoinpitelyepäily.

Pidämme lakiesitykseen sisältyviä esitettyjä muutoksia pääasiassa kannatettavina muilta osin paitsi edellä mainittujen tiedonsaantioikeuksien osalta. On ongelmallista, että tiedonsaantioikeutta laajennetaan nyt varsin lievienkin rikosten selvittämiseen, kuten esimerkiksi rahankeräysrikoksen, metsästysrikoksen ja rakennussuojelurikoksen. Sotealan toimijat ovat pitäneet tätä lausuntokierroksella ja valiokunnan asiantuntijakuulemisissa ongelmallisena, koska tällainen laajennus ei ole oikeasuhtainen suhteessa siihen, kuinka merkittävästi se voi heikentää luottamusta sosiaali- ja terveydenhuoltoon, aivan kuten tässä edellä edustaja Räsänen esitti ja duubioi.

Esitämmekin siis SDP:n vastalauseen mukaisesti, että tiedonsaantioikeus tulisi olla vasta sellaisten rikosten selvittämiseksi, joista enimmäisrangaistus on kolme vuotta vankeutta, kuitenkin niin, että poikkeusperusteeksi lisättäisiin pahoinpitely. Näiltä osin mielestäni edustaja Räsänenkin esittämä huoli ja pohdinta siitä, onko tämä nyt esitetty hallituksen ratkaisu oikeasuhtainen, tulee tässä SDP:n vastalauseessa paremmin huomioiduksi myöskin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajien palautteen mukaisesti. Joten, arvoisa puhemies, edellä olevan perusteella ehdotan, että lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

18.12 **Juha Viitala sd:** Arvoisa herra puhemies! Nyt tosiaan on käsittelyssä hallituksen esitys, missä ehdotetaan muutettavaksi poliisin ja muiden turvallisuusviranomaisten tiedonsaanti- ja tiedonluovutus oikeuksia koskevaa sääntelyä, ja kun toimivaltaisilla viranomaisilla on käytössään kaikki olennainen tieto, niin se on tietenkin hyvä asia, ja siihen pitää pyrkiä, jotta me voidaan erilaiset uhkakuvat ja varautuminen hoitaa tarvittavalla tavalla ja ennalta ehkäistä näitä.

Pidän näitä tavoitteita tässä pääasiassa erittäin kannatettavina ja hyvinkin perusteltuina, mutta kuten tuossa edellä kuulimme edustaja Heinäluoman puheessa, niin tässä on tiettyjä ongelmia. On ongelmallista, että tiedonsaantioikeutta laajennetaan varsin lievienkin rikosten selvittämiseen, kuten esimerkiksi rahankeräysrikos, metsästysrikos ja rakennussuojelurikos. Sotealan toimijat ovat pitäneet tätä ongelmana, koska tällainen laajennus ei ole oikeasuhtainen suhteessa siihen, kuinka merkittävästi se voi heikentää luottamusta sosiaali- ja terveystalouteen.

Olisi hyvä, että tiedonsaantioikeus tulisi olla vasta sellaisten rikosten selvittämiseksi, joissa enimmäisrangaistus olisi se kolme vuotta, joten kannatan edustaja Heinäluoman tekemää esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

18.14 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys poliisilain muuttamisesta, jonka tarkoitus on vahvistaa poliisin toimivaltuuksia ja toimintatapoja vastaamaan paremmin muuttunutta turvallisuusympäristöä. Tässä on olennaisena osana tiedonvaihdon helpottaminen viranomaisten välillä. Puhun tässä asiassa myös omasta kokemuksestani, sillä olen 36 vuoden poliisiurani aikana käytännön työssä nähnyt liian monta kertaa tilanteita, joissa tieto on kyllä jollakin viranomaisella, mutta se ei ole kulkenut ajoissa oikeaan paikkaan. Esteet tiedon siirtymisessä viranomaiselta toiselle ovat konkreettisesti tarkoittaneet sitä, että rikoksiin ei ole pystytty puuttumaan ajoissa ja ennalta estävästi. Siksi on hyvä ja tarpeellista, että näitä esteitä nyt puretaan.

Esityksellä selkeytetään poliisin oikeuksia käyttää ja luovuttaa salassa pidettäviä tietoja rikosten estämiseksi ja turvallisuuden takaamiseksi. Tämä on juuri sitä ennakoivaa rikostorjuntaa, jota tarvitaan. Poliisin toimivaltuuksia täsmennetään ei mielivaltaisesti laajentamalla vaan nimenomaan niin, että vakavia rikoksia voidaan estää jo ennen kuin ne toteutuvat. Opposition vastalauseessa esitetyt huolet ovat varmasti aitoja, mutta ei ole mitään syytä huoleen, ainoa, jolla tämän lain myötä on syytä huoleen, on rikolliset.

Lainaan vielä Poliisihallituksen lausunnon kohdan, joka on hyvin olennainen liittyen huoliin potilastiedoista: ”Poliisille ei olla esittämässä oikeutta saada terveydentilaan liittyviä tietoja, eikä poliisi tai kukaan muukaan ole sitä tämän lain valmistelun missään vaiheessa esittänyt.” Poliisilla on päällystöön kuuluvan poliisimiehen pyynnöstä oikeus saada tieto henkilön läsnäolosta ja henkilöllisyydestä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa ja toimitiloissa salassapitosäännösten estämättä. Tästä yksi esimerkki: esimerkiksi kadonneen tai kadonneeksi epäillyn mahdollisesti henkeen tai terveyteen kohdistuvassa vaarassa olevan henkilön löytämiseksi. Tämä on äärimmäisen tärkeää. Meillä on isoja henkilömääriä, jotka etsivät kadonnutta henkilöä, ja siihen käytetään valtavasti aikaa ja rahaa. Tämän vuoksi tällaisia poissulkevia tilanteita tarvitaan, jolloinka poliisi voi selvittää, onko henkilö esimerkiksi sairaalassa tai jossakin muualla.

Arvoisa puhemies! Rikollisuus ei tunne rajoja. Se tapahtuu yhä useammin verkossa, anonyymeilla alustoilla ja kansainvälisesti. Tässä ympäristössä vanhat toimintamallit eivät enää riitä. Poliisin on pystyttävä käsittelemään ja yhdistämään tietoa tehokkaammin, ja viranomaisten on pystyttävä toimimaan yhdessä nykyistä paremmin. Nykyinen lainsäädäntö ei ole pysynyt muutoksessa mukana. Käytännössä tämä on tarkoittanut sitä, että poliisi ei ole voinut luovuttaa salassa pidettäviä tietoja oma-aloitteisesti toiselle viranomaiselle, kun sitä on tarvittu, ja samalla poliisi ei ole aina saanut tehtäviensä hoitamiseksi tarvitsemiaan tietoja. Tällä esityksellä mahdollistetaan tehokas ja toimiva tiedonvaihto poliisin ja muiden viranomaisten sekä poliisin ja yksityisten tahojen välillä rikostorjunnan tehostamiseksi ja yhteiskunnan turvallisuuden takaamiseksi.

Kannatan tätä erinomaista lakiesitystä. Kiitos ministeri Rantaselle tämän erinomaisen esityksen eteenpäinviemisestä, ja kiitos hallintovaliokunnan puheenjohtaja Peltokankaalle mietinnön esittelystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.18 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Meidän tärkein tehtävämme on varmistaa kansalaistemme turvallisuus. Siksi poliisin ja muiden viranomaisten on saatava ne tiedot, joita he tarvitsevat pitääkseen ihmiset turvassa. Meillä on velvollisuus varmistaa, ettei lainsäädäntö jää jälkeen todellisuudesta, jossa rikollisuus muuttuu, digitalisoituu ja

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

järjestäytyy yhä nopeammin. Tällä hallituksen esityksellä tehdään muutoksia poliisilakiin ja useisiin henkilötietolakeihin. Muutosten tarkoituksena on poistaa tiedonvaihtoesteitä, yhtenäistää sääntelyä ja varmistaa, että turvallisuusviranomaiset voivat tehdä yhteistyötä tehokkaammin rikosten ehkäisemiseksi ja jokaisen arjen turvallisuuden takaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Jatkossa poliisilla olisi mahdollisuus saada ja luovuttaa tietoja nykyistä selkeämmin ja yhdenmukaisemmin. Poliisi voisi saada välttämättömiä tietoja viranomaisilta, yksityisiltä toimijoilta sekä yhteiskunnan palveluntarjoajilta tilanteissa, joissa rikoksen estäminen, paljastaminen tai selvittäminen sitä edellyttää. Esimerkiksi tilanteissa, joissa poliisi pyrkii estämään henkeen tai terveyteen kohdistuvaa vaaraa, olisi heillä mahdollisuus saada sosiaali- ja terveydenhuollosta välttämättömät henkilöllisyys- ja läsnäolotiedot, mutta hoitosuhteen sisältö ei edelleenkään kuuluisi tämän lain piiriin. Tiedonsaanti on siis jatkossakin rajattua. Kyse on siitä tiedosta, mikä on välttämätöntä tietää.

Arvoisa puhemies! Samalla poliisille annetaan selkeä ja laissa rajattu oikeus luovuttaa tietoja paitsi pyynnöstä myös oma-aloitteisesti. Tavoitteena on korjata käytännön ongelma, joka on syntynyt aiemmin tilanteissa, kun viranomaisten välinen tiedonkulku ei ole onnistunut välittämään tietoa havaitusta rikoksen valmistelusta, vakavan väkivallan uhkasta tai muusta merkittävästä vaarasta tämän vaaran toisena osapuolena olevalle toimijalle. Jatkossa tällaisia tietoja voitaisiin luovuttaa viranomaisten lisäksi myös yksityisille tahoille, mikäli vaaratilanteen estäminen sitä edellyttää. Jotta kaikista vakavimmat henkeen ja terveyteen kohdistuvat uhat voidaan estää ajoissa, on poliisin saumaton yhteistyö ja oma-aloitteisuus välttämätöntä.

Arvoisa puhemies! Näillä muutoksilla on tavallisen suomalaisen arjen turvallisuuteen suora yhteys. Kun poliisi saa tiedon, se voi toimia ja auttaa myös muita viranomaisia toimimaan. Tämä esitys vahvistaa poliisin toimivaltuuksia täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Se ei murra yksityisyydensuojaa vaan määrittää sen rajat selkeämmin kuin nykyinen sääntely. Välttämättömyyden ja suhteellisuuden periaatteet ohjaavat nyt toimivammin jokaista tiedonsaannin ja tiedonluovutuksen tilannetta. Tämän esityksen tärkein tavoite on vahvistaa kansalaisten turvallisuutta ja varmistaa, että viranomaisilla on riittävät ja ajantasaiset keinot toimia. Lisäksi valiokunnan mietintö täydentää esitystä, ja se on nyt selkeästi vielä parempi. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

18.22 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Rikostorjunnan tehostaminen ja viranomaisten välisen tiedonvaihdon parantaminen ovat kannatettavia tavoitteita. Tämä esitys kuitenkin laajentaa viranomaisten tiedonsaantioikeuksia tavalla, joka kajoaa perusoikeuksiin ja jää monelta osin epätarkaksi. Arkaluontoisten tietojen luovuttamista koskeva sääntely ei täytä niitä välttämättömyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksia, joita perusoikeuksiin puuttuvalta lainsäädännöltä on edellytettävä.

Kaikkein huolestuttavinta tässä on, mitä esitys merkitsee sosiaali- ja terveydenhuollolle. Hoito- ja asiakassuhteen luottamuksellisuus on koko tämän järjestelmän perusta. Ihmisten on uskallettava hakea apua ja kertoa lääkärille tai sosiaalityöntekijälle vaikeimmistakin asioista pelkäämättä, että tiedot päätyvät eteenpäin. Asiantuntijalausuntojen ja myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnon perusteella tästä esityksestä aiheutuvat haitat olisivat suurella todennäköisyydellä sen hyötyjä merkittävämmät.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Lähtökohtaisesti tässä hallituksen esityksessä asetetaan osin vastakkain turvallisuus ja yksityisyydensuoja tavalla, joka antaa virheellisen kuvan siitä, että perusoikeuksista olisi väistämättä tingittävä turvallisuuden lisäämiseksi. Turvallisuutta ei kuitenkaan rakenneta rapauttamalla kansalaisten luottamusta viranomaisiin tai sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin vaan vahvistamalla sekä turvallisuutta että perusoikeuksia samanaikaisesti.

Nämä mietinnön mukaiset lakiehdotukset eivät selkeytä sääntelyä, vaan jäävät osin epätarkoiksi ja tulkinnanvaraisiksi. Senpä takia tämä esitys olisi kaikkein parasta valmistella uudelleen yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja alan toimijoiden kanssa ja tuotava sitten kokonaisuutena uudelleen valiokuntien käsittelyyn.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

18.24 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme olevassa lakiesityksessä on kyse tärkeästä kokonaisuudesta, jossa ratkaistaan, miten poliisi pystyy vastaamaan tämän päivän ja huomisen turvallisuushkiin. On selvää, että toimintaympäristö on muuttunut. Rikollisuus on yhä useammin järjestäytyntä, kansainvälistä ja nopealiikkeistä. Tällaisessa tilanteessa poliisilta ei voi vaatia vanhoilla välineillä toimimista. Siksi esityksen peruslähtökohta, poliisin toimivaltuuksien ajantasastaaminen, on oikea ja välttämätön.

Arvoisa puhemies! Opposition vastalauseissa esitetään kuitenkin merkittävää kritiikkiä. Niissä kannetaan huolta siitä, että poliisin valtuudet laajenevat liikaa, että sääntely jää tulkinnanvaraiseksi ja että ennakoiva toiminta voisi johtaa liialliseen puuttumiseen yksilön oikeuksiin. Osin on jopa esitetty koko esityksen hylkäämistä. On tärkeää, että perusoikeuksista pidetään kiinni. Tästä olemme samaa mieltä. Mutta perussuomalaisesta näkökulmasta opposition kritiikissä on myös ongelma. Se jää paikoin irti siitä todellisuudesta, jossa poliisi toimii tänä päivänä. Kun rikollisuus kovenee, myös viranomaisilta vaaditaan enemmän. Ei ole uskottavaa puolustaa kansalaisten turvallisuutta samalla, kun ollaan valmiita rajaamaan poliisin keinot liian kapeiksi. Jos viranomaiset eivät pysty toimimaan riittävän ajoissa, seuraukset näkyvät suoraan ihmisten arjessa: lisää rikoksia, turvattomuutta ja lopulta heikentynyttä luottamusta koko oikeusvaltioon.

Arvoisa puhemies! Opposition vastalauseissa korostetaan epäilyä siitä, että ennakoivaa toimintaa käytettäisiin liikaa tai väärin. Tähän on syytä todeta selvästi: suomalainen poliisi toimii laillisuusvalvonnan alaisena, ja järjestelmää täydentävät sekä sisäinen että ulkoinen valvonta. Valiokunta on lisäksi vahvistanut näitä mekanismeja. Ajatus siitä, että poliisille ei voisi antaa riittäviä toimivaltuuksia siksi, että niitä mahdollisesti käytettäisiin väärin, johtaa helposti siihen, että poliisia rajoitetaan enemmän kuin rikollisia. Perussuomalaisessa ajattelussa lähtökohta on selvä: Lainkuuliaisten kansalaisten oikeus turvallisuuteen on etusijalla. Se tarkoittaa, että poliisilla täytyy olla todelliset mahdollisuudet puuttua rikollisuuteen — myös ennalta.

Arvoisa puhemies! Uutena säännöksenä ehdotetaan poliisilain 4 luvun 5 §:ssä säädettäväksi tietojensaannista sosiaali- ja terveydenhuollosta. Onhan se ollutkin melko olematonta touhua: Esimerkiksi Vaasassa toimivasta Vanhan Vaasan sairaalasta lähetettiin pyyntö poliisille tulla tutkimaan huumekoiran kanssa huume-epäilyä. Tietoa siitä, kenen huoneesta on kyse, poliisi ei saanut salassapitosäännösten vuoksi.

Kysymys on lopulta arvovalinnasta, asetammeko etusijalle teoreettisen riskin toimivaltuuksien liiallisesta käytöstä vai todellisen riskin siitä, että poliisi ei pysty

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

estämään rikoksia ajoissa. Suomalaiset ansaitsevat turvallisen arjen, ja sen takaamiseksi poliisilla on oltava riittävät keinot. Tämä on erittäin tärkeä lakiesitys, jota perussuomalaiset ovat painottaneet.

Kiitos valiokunnan puheenjohtaja Peltokankaalle asian esittelystä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 108/2026 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 13/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 13/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.29 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön hallituksen esityksestä laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain muuttamisesta. Esityksen tavoitteena on vastata valkoposkihanhen ja merimetson aiheuttamiin merkittäviin ja toistuviin vahinkoihin maataloudelle, kalataloudelle sekä lentoturvallisuudelle. Samalla pyritään vähentämään nykyiseen poikkeuslupajärjestelmään liittyviä ongelmia, jotka ovat käytännössä osoittautuneet hitaiksi, raskaiksi ja monissa tilanteissa riittämättömiksi vahinkojen ennalta ehkäisemiseksi.

Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan valkoposkihanhen aiheuttamat viljelysvahingot ovat erityisesti Itä-Suomessa nousseet erittäin merkittäviksi. Vuonna 2025 vahinkojen arvo oli lähes neljä miljoonaa euroa, minkä lisäksi vahinkojen torjunta ja hanhipeltojen ylläpito aiheuttivat valtiolle huomattavia lisäkustannuksia. Yksittäisillä maatiloilla vahingot voivat nousta satoihintuhansiin euroihin ja pahimmillaan johtaa huomattavan osan nurmisadosta menettämiseen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että yhteiskunnalla on käytössä tehokkaita ja oikeasuhtaisia keinoja ehkäistä tällaisia vahinkoja. Esityksessä ehdotettu mahdollisuus harjoittaa tarkasti rajattua suojametsästystä vahinkoriskin kohteena olevilla pelloilla sekä lentoasemilla on valiokunnan näkemyksen mukaan perusteltu ja tarpeellinen keino täydentää nykyistä karkotus- ja korvausjärjestelmää. Muita menetelmiä ovat esimerkiksi hanhipellot, aktiivinen karkotus ja kuolettava poikkeuslupaperusteinen ampuminen ja adaptiivinen paikallisten populaatioiden rajoittaminen. Kuitenkin tutkimusten mukaan tehokkain keino tärkeimpien satojen suojaamiseksi ja vahinkojen minimoimiseksi on koordinoitu ja

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

systemaattinen ampuminen tai muu karkotus samoilla alueilla yhdistettynä hanhille rauhoitettuihin alueisiin, kuten hanhipeltoihin.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että valkoposkihanhen ja merimetsojen kannat ovat Suomessa ja Euroopan unionin alueella vahvoja ja niiden suojelutaso on arvioitu suotuisaksi. Esityksen tarkoituksena ei ole kantojen merkittävä vähentäminen vaan konkreettisten vahinkojen ennaltaehkäisy. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella ehdotetut toimenpiteet eivät vaaranna lajin suotuisaa suojelutasoa.

Merimetson osalta valiokunta on arvioinut erityisesti kalataloudelle aiheutuvia haittoja. Kalastajien kokemusten mukaan vahingot voivat paikallisesti olla huomattavia, mutta nykyinen poikkeuslupamenettely ei ole mahdollistanut tehokasta reagointia tilanteisiin. Hallituksen esityksessä merimetson suojametsästyksen rajataan tarkasti lentoasemille sekä kalanpyydysten läheisyyteen lisääntymiskauden ulkopuolella. Valiokunta pitää tätä ratkaisua tasapainoisena ja EU-oikeuden vaatimukset huomioon ottavana. Samalla valiokunta korostaa tarvetta jatkaa tutkimusta merimetson vaikutuksista kalakantoihin, saariston ekosysteemeihin ja vesistöjen tilaan. Päätöksenteon tulee myös jatkossa perustua parhaaseen saatavilla olevaan tutkimustietoon.

Valiokunta pitää tärkeänä, että maa- ja metsätalousministeriö sekä Luonnonvarakeskus seuraavat tarkasti lain vaikutuksia. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, vähenevätkö maataloudelle ja kalataloudelle aiheutuvat vahingot, miten sääntely vaikuttaa luonnon monimuotoisuuteen sekä onko nykyinen sääntely riittävä vastaamaan käytännössä havaittuihin ongelmiin. Valiokunta korostaa myös, että yleispoikkeusten soveltamisen tulee tapahtua vastuullisesti yhteistyössä maanomistajien ja viljelijöiden kanssa sekä luonnonsuojelulainsäädännön asettamat velvoitteet huomioon ottaen.

Kokonaisuutena valiokunta katsoo, että hallituksen esitys tarjoaa nykytilanteeseen tarpeellisen ja oikeasuhtaisen ratkaisun. Se parantaa mahdollisuuksia ehkäistä vakavia vahinkoja, keventää hallinnollista taakkaa ja turvaa samalla luonnonsuojelun keskeiset tavoitteet. Näillä perusteilla maa- ja metsätalousvaliokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina. Valiokunta ei ollut yksimielinen: vihreät jättivät vastalauseen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

18.34 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä ollaan suojametsästyksen nimissä sallimassa valkoposkihanhen ja merimetson metsästyksen varsinkin laajasti ja hyvin vajavaisin perusteluin. On totta, että valkoposkihanhen ja merimetson kannat ovat kasvaneet vahvoiksi, ja kannat ovat tällä hetkellä tasolla, joka kestää metsästyksen. Valkoposkihanhen ja merimetson siirtämistä luonnonsuojelulain piiristä metsästyslain piiriin voidaankin pitää tältä osin perusteltuna. Metsästyksen sallimista hallituksen esittämässä laajuudessa sen sijaan ei voida pitää perusteltuna. Perustavanlaatuisen ongelma on, että esitys perustuu laajaan yleispoikkeukseen rauhoituksesta, joka on ristiriidassa lintudirektiivin kanssa. Lintudirektiivi sallii valkoposkihanhen ja merimetson tappamisen vain, kun ne aiheuttavat vakavaa haittaa eikä muuta vaihtoehtoa ole. Tämä esitys ei näitä ehtoja täytä.

Valkoposkihanhen aiheuttamat haitat maataloudelle ovat Itä-Suomessa merkittäviä, ja tilanteeseen tarvitaan ratkaisuja. Kun Suomen yli muuttavia hanhia on noin 1,7 miljoonaa, on selvää, että ampuminen yksin ei tätä ongelmaa ratkaise, vaan tarvitaan

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

kokonaisvaltainen ratkaisu, joka sisältää lintujen karkotuksen lisäksi alueita, joilla linnut voivat ruokailla ja oleskella rauhassa. Lisäksi on huolehdittava vahinkojen korvaamisesta. Ampumisen tulee aina olla viimesijainen vaihtoehto. Hallituksen esitys ei kuitenkaan sisällä minkäänlaisia velvoitteita koordinoituihin karkotuksiin tai riittäviin hanhipeltoihin, joille hanhet voivat väistää. Tällöin on merkittävä vaara, että toimet jäävät hajanaisiksi ja riski vahinkojen kasvuun kasvaa, kun linnut pakotetaan lentämään edestakaisin.

Erittäin ongelmallista rauhoituksen ja lintudirektiivin kannalta on, että rauhoituksesta poikkeamista ei ole lainkaan rajattu alueellisesti, vaikka haitat kohdistuvat laajasti vain Itä-Suomeen. Esityksen mukainen sääntely tekisi yli viiden yksilön hanhiparvista lainsuojattomia kaikilla Suomen pelloilla, joilla sato on korjaamatta.

Lintujen pesimäaikainen metsästys on lähtökohtaisesti kielletty lintudirektiivissä, ja pesimäaikaiseen metsästyksen tulisi suhtautua erittäin pidättyväisesti. Nyt valkuposkihanhiin ampuminen ollaan sallimassa ympäri vuoden. Tämä tekisi valkuposkihanhesta Suomen ainoan linnun, jonka metsästys on sallittua pesimäaikana ilman erillisiä poikkeuslupia.

Hallituksen esityksessä ei myöskään huomioida pesimäaikaisen ampumisen haittoja muille lajeille. Keskeistä muiden lajien huomioimisen kannalta olisi rajata linnustollisesti arvokkaat alueet pois metsästyksen piiristä. Nyt rauhoituksesta poikkeamiselle ja suojametsästykselle ei ole asetettu minkäänlaisia rajoituksia esimerkiksi Natura-alueiden, lintukosteikkojen tai maakunnallisesti tärkeiden lintualueiden läheisyydessä. On selvää, että jotta valkuposkihanhiin vahinkoja voidaan torjua kestäväällä tavalla, tulee asiasta säätää laissa paljon hallituksen tämän esityksen mukaisia ehdotuksia tarkemmin. Samalla tulee hallituksen esitystä tarkemmin huomioida lintudirektiivin velvoitteet sekä suojametsästyksen vaikutukset muuhun luontoon. Näiden ongelmien korjaamiseksi vihreiden vastalauseessa on pykälämuutosesityksiä.

Arvoisa puhemies! Merimetson osalta esitys on sen aiheuttamiin haittoihin nähden aivan ylimitoitettu. Jos tämä esitys hyväksytään, jokainen merimetsoyksilö on elokuusta helmikuulle kaikkialla Suomessa lainsuojaton 300 metrin päässä mistä tahansa kalanpyydyksestä, vaikka mökkiläisen katiskasta.

Merimetson aiheuttamia haittoja koskevien tutkimusten mukaan merimetson aiheuttamat haitat kalastukselle ovat Suomessa vähäisiä, pois lukien avorysäkalastus, jolle aiheutuvat haitat voivat olla merkittäviä. Lupa- ja valvontavirasto onkin lausunut, että merimetsolla ei voida todeta olevan siinä määrin merkittävää vaikutusta kalastukselle ja kalastoon, että olisi perusteltua siirtyä nykyisestä poikkeuslupamenettelystä ja tapauskohtaisesta harkinnasta merimetsojen hyvin laajamittaiseen kuoliaaksi ampumiseen. Vielä totean, että maa- ja metsätalousvaliokunnan käsittelyssä kävi hyvin ilmi, että näin laajaa metsästystä on käytännössä mahdotonta valvoa niin valkuposkihanhiin kuin merimetson osalta.

Arvoisa puhemies! Valkuposkihanhiin aiheuttamien haittojen korvaamisen säilyttäminen ympäristöministeriön hallinnon alla on lyhyellä aikavälillä hyväksyttävissä oleva ratkaisu, jotta korvausjärjestelmään ei synny viivettä. Mutta jatkossa järjestelmää tulee selkeyttää, sillä nyt syntyy sellainen tilanne, jossa valkuposkihanhi siirretään riistalajiksi maa- ja metsätalousministeriön alle, mutta sen aiheuttamien vahinkojen korvaaminen säilyy ympäristöministeriön hallinnonalalla ja kustannetaan luonnonsuojelun rahoista. Valkuposkihanhiin aiheuttamien haittojen korvaamisen siirto maa- ja metsätalousministeriön alaiseen lainsäädäntöön on tärkeätä, jotta haittojen torjunnan ja

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

korvausten toimenpiteet ovat samassa paikassa. Tämä on se asetelma, jota viime kaudella muun muassa edistettiin, ei tätä systeemiä, joka nyt ollaan hyväksymässä.

Arvoisa puhemies! Näillä perustein totean, että tätä esitystä ei pitäisi tässä muodossa hyväksyä, ja teen vihreiden vastalauseen mukaiset pykälämuutosehdotukset. Niillä siis täsmennettäisiin valkoposkihanhiin suojametsästystä, jotta lintudirektiivin velvoitteet, vaikutukset muuhun luontoon ja mahdollisuudet vähentää haittoja kokonaisvaltaisen ratkaisun kautta tulisivat paremmin huomioiduksi.

Merimetson osalta esitämme, ettei yleispoikkeuksesta säädetä lainkaan, vaan pysytään nykyisessä poikkeuslupamenettelyssä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

18.41 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Sietokyky valkoposkihanhiin aiheuttamista tuhoista on ylitetty jo vuosia sitten, mutta ongelma vain pahenee ja laajenee. Nyt näitä hanhiin aiheuttamia vahinkoja on jo lähempänä Nelostietä idästä katsottuna. Kuten kaikki tietävät, täällä valkoposkihanhiin määrä kasvaa jatkuvasti ja tuhot sen mukaisesti. On myös eroteltava kaksi asiaa: kokonaistuho ja se, kenen kohdalle ne osuvat.

Pohjois-Karjalassa, josta on paljon varsinkin aiempina vuosina puhuttu, kotieläintuotanto on paikoin käynyt jo mahdottomaksi, kun yhä suurempi osa sadosta tuhoutuu hanhiin takia. Hanhituhojen kohteeksi joutuvat viljelijät joutuvat varaamaan säilörehun tuotantoon yhä suurempia alueita, koska kukaan ei tiedä, mikä osuus kevään rehusta saadaan korjattua ja mikä osa menee hanhille. Rehun korvaaminen ja tuonti muilta alueilta ei ole mahdollista edes rahaa vastaan. Tilanne alkaa olla sama vähän kerrassaan myös Etelä-Savossa, on ollut jo Etelä-Karjalassa, isossa osassa Kymenlaaksoa ja nyt myös Pohjois-Savossa — pidemmällä aikavälillä koko maassa, mikäli asiaan ei saada korjausta. Lisäksi on hyvä huomioida, että viljelijöille maksettavat korvaukset kattavat vain noin 40 prosenttia hanhiin aiheuttamista vahingoista, eikä kukaan viljelijä halua kevään tukihakemukseen laittaa tuotantosunnakseen ”hanhikorvausten hakeminen”. Tilanne on johtanut siihen, että syysviljojen viljelystä on luovuttu jo vuosia sitten monilla alueilla. Useita kotieläintilallisia on tosiaan myös lopettanut tuotannon. Tuotannon kannattavuus on heikentynyt rajusti, ja viljelijöillä on hanhialueilla kohtuuttomat henkiset paineet niin toimeentulosta kuin ylipäätään työstään.

Arvoisa puhemies! Valkoposkihanhiin määrä kestää hyvin suojametsästystä suuremmankin metsästyspaineen. Asiantuntija-arvioiden mukaan suotuisan suojelun tasona voitaisiin pitää jopa 400 000-750 000 yksilöä. Paukkupatruunoihin ja hanhipaimeniin perustunut karkotusratkaisu on ollut tehoton ja kallis. Näillä keinoilla ei ole pystytty edes pysäyttämään vahinkojen kasvua, vaan tilanne on pahentunut ja laajentunut vuosi vuodelta. Tähän mennessä hanhista aiheutuneet kustannukset yhteiskunnalle ovat jo yli seitsemän miljoonaa euroa ja kasvavat vuosi vuodelta.

Arvoisa puhemies! Suojametsästyksen positiiviset vaikutukset ovat ilmeiset. Sen avulla vahinkojen määrä saadaan kääntymään laskuun. Hanhet oppivat, että pellolla liikkuvaa ihmistä kannattaa välttää. Karkotuksen tehokkuuden kasvaessa linnut ovat lyhyemmän aikaa maataloustuotantoon varatuilla pelloilla. Linnut hyödyntävät enemmän hanhipeltoja ja luontaisia ravintovaroja, ja pidemmällä aikavälillä on myös mahdollista, että hanhiin muuttoreitti muuttuu. Lisäksi on hyvä ymmärtää, että julkisuudessakin siteerattu kanadalainen tutkimus vahinkojen merkittävästä kasvusta suojametsästyksen seurauksena

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

koskee lumihanhea — erilaisissa olosuhteissa, ilman hanhipeltoja. Se ei siten ole sen enempää luotettava kuin pätevä argumentti, jolla suojametsästystä voisi vastustaa.

Arvoisa puhemies! Vaikka suojametsästyksen päästään aloittamaan, se ei poista kaikkia viljelijöille aiheutuvia vahinkoja jatkossakaan. Siksi on välttämätöntä, että vahingonkorvaukset jatkuvat nykyisen käytännön mukaisesti myös jatkossa. Tämä esille tuotu ministeriöiden välinen asia on syytä ratkaista. Siinä on varmasti vielä tehtävää. On hyvä muistaa, että maatalouden tehtävä on tuottaa ruokaa suomalaisille, ei toimia jatkuvasti kasvavan hanhipopulaation elättäjänä. Pidemmällä aikavälillä sekä valkuposkihanhi että merimetso tulee siirtää lintudirektiivin metsästettävien lajien liitteeseen II.

Arvoisa puhemies! Kiitos valiokunnalle tästä mietinnöstä. Lakiesitys on perusteltu, ja sen toimet tulee saattaa käytäntöön niin pian kuin mahdollista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

18.45 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Sekä valkuposkihanhen että merimetson kannat ovat kasvaneet vahvoiksi, ja varsinkin valkuposkihanhen aiheuttamat tuhot viljelijöille ovat ilmeiset varsinkin Itä-Suomessa, mutta nyt valiokunnan mietinnössä annetaan täysin perusteettomat laajuudet näiden lintujen metsästykselle, esimerkiksi ilman alueellisia rajauksia, ja tämä on vahvasti ristiriidassa EU:n lintudirektiivin kanssa.

Direktiivin mukaan suojeltujen lintujen metsästyksestä voidaan poiketa vain tarkoin rajatuissa tilanteissa silloin kun on kyse vakavan vahingon estämisestä eikä muuta tyydyttävää ratkaisua ole. Alkuperäisen hallituksen esityksen ja nyt mietinnön suurin ongelma liittyy juuri tähän rajaukseen. Valkuposkihanhen osalta tämä esitys mahdollistaisi metsästyksen jo hyvin matalalla kynnyksellä, esimerkiksi valkuposkihanhiin kohdalla hyvin pienen parven, eli viiden yksilön, perusteella. Esityksessä jää avaamatta, miksi juuri tämä määrä muodostaa vakavan vahingon määrän.

Oli myös kiinnostavaa, että valiokunnan vastinekuulemisessa jäi myös täysin hämärän peittoon, mikä vaikutus tällä rajoittamattomalla hanhiin tappamisen mahdollistamisella tosiasiallisesti olisi hanhiparviin ja satotuhoihin. Joidenkin arvioiden mukaan ne voivat jopa lisääntyä. Eli ei ole olemassa yksiselitteistä tutkimuspohjaa, joka tukisi enemmistön valitsemaa linjaa. Jäi myös epävarmaksi, millä tavoin metsästyksen paikallisesti toteutettaisiin, jos se on mahdollista 24/7.

Alkuperäinen hallituksen esitys ja nyt myös siihen liittyvä mietintö ovat valitettavasti linjassa hallituksen todella eläinvihamielisen politiikan kanssa. Kiireellä pitää päästä ampumaan, eikä rajoitteita juuri ole. Kannatan, arvoisa puhemies, edustaja Elon tekemää esitystä ja sen sisältämiä pykälämuutosesityksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hemmilä, olkaa hyvä.

18.47 **Pertti Hemmilä kok:** Herra puhemies! Käsittelyssä oleva lakiesitys valkuposkihanhen ja merimetson siirtämisestä metsästyslain piiriin on erittäin odotettu ja välttämätön ratkaisu. Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä nostetut taloudelliset ja ekologiset reunaehdot puoltavat tätä muutosta.

Meidän on vihdoin siirryttävä passiivisesta vahinkojen maksamisesta aktiiviseen ja ennakoivaan kannanhallintaan. Lajien aiheuttamat tuhot ovat alueellisesti erittäin

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

massiivisia ja kohdistuvat tietyille seuduille Suomessa. Suurin osa valkuposkivanhanien aiheuttamista miljoonavahingoista painottuu Itä-Suomeen, erityisesti Pohjois-Karjalan pelloille. Valtion eli veronmaksajien maksettavaksi pelkistä hanhituhoista koituvat korvaukset ovat nousseet vuosi vuodelta miljooniin euroihin. Merimetsot taas kurittavat rannikkoseutujemme ja saariston ammattikalastusta, herkästä saariluonnosta puhumattakaan. Tämä ei ole pelkkää luonnonsuojelua. Tämä on valtiontaloudellinen ja elinkeinopoliittinen vakavan pohdinnan paikka.

Arvoisa puhemies! Nykyinen poikkeuslupajärjestelmä on osoittautunut täysin toimimattomaksi. Se on osoittautunut hitaaksi ja erittäin kalliiksi. Kun elinvoimaisten lajien vahinkojen hallinta nyt siirretään luonnonsuojelulaista metsästyslakiin, saamme purettua suojametsästystä jarruttavan lupabyrokratian. Suomen riistakeskus pystyy jatkossa myöntämään poikkeusluvut huomattavasti joustavammin ja nopeammin suoraan sinne, missä akuutti tarve ja vahingot ovat suorassa suhteessa.

Vielä lopuksi, puhemies: Tällä lakimuutoksella emme vaaranna kumpaakaan lajia, vaan hyödynnämme EU-oikeuden sallimat joustot EU:n lintudirektiivin mukaisesti, kuten naapurimaissammekin tehdään. Turvaamme samalla maatalouden toimintaedellytykset, turvaamme myös saariston elinkeinot ja säästämme veronmaksajien euroja. Kannatan voimakkaasti valiokunnan mietinnön hyväksymistä. [Anne Rintamäki: Juuri näin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

18.50 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Nyt on siis käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.

Tuon tähän keskusteluun yhden näkökannan omasta kotikaupungistani Raumalta. Elikkä Raumalle on kymmenisen vuotta sitten satamatoimintojen lomaan muuttanut Suomen suurin merimetsöyhdyskunta, noin 30 000 merimetsöä. Vaikka olen eläinten ystävä hyvin paljonkin ja monesti puhun eläinten puolesta, niin on tuotava tähän keskusteluun se näkökanta, mitä tämä Suomen suurin yhdyskunta on saanut aikaan. Raumalla on ollut meneillään iso sataman laajennushanke, mihin olisi tulossa vihreän siirtymän hankkeita elikkä juuri sellaisia teollisuushankkeita, joita me Suomeen tarvitsemme sen vuoksi, että saamme toimeentuloa ja vientituotteita mutta myös pystymme tekemään ympäristötekoja, mutta nämä merimetsot valitettavasti ovat hankaloittaneet näiden hankkeiden etenemistä hyvinkin paljon. Tämä on syytä tähän keskusteluun mielestäni tuoda.

Yhtä lailla näiden 30 000 yksilön — nyttemmin uudet luvut taitavat olla kyllä 20 000:ta tai hieman vähemmän, elikkä ihan niin suuri tämä yhdyskunta ei enää ole — kalastusaluehan on noin 40—50 kilometriä. Tiedän muun muassa paikallisen kalastajan, kenen leivän nämä merimetsot ovat pitkälti vieneet pöydästä siinä muodossa, että ahvenet ovat maistuneet kyllä siellä Rauman merialueella niille varsin hyvin. Tämä on erittäin valitettavaa, ja olen ihan henkilökohtaisesti näitä keskusteluita käynyt heidän kanssaan, joiden elinkeino on tässä hyvin paljon häiriintynyt.

Eli tämmöinen näkökanta, että se, että varsinkin nämä vihreän teollisuuden hankkeet ovat olleet näiden vuoksi jäissä, on varsin ikävää. Sen vuoksi itsekin tätä asiaa katselen, en nyt voi sanoa, että ilolla, mutta myötimielisesti kuitenkin. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

18.52 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Kiitos valiokunnan puheenjohtajalle Elomalle tämän asian esittelystä, ja on pakko sanoa, että viimeinkin. Nämä lintulajit ovat vahingollisia sekä maanviljelylle että kalataloudelle. Vaasan saaristossa näkee merimetsojen tekemiä tuhoja. Niitä lintuja on sananmukaisesti mustanaan luodoilla ja rannoilla, mistä kaikki elollinen kasvusto kuolee.

Valkoposkihanhet ovat saaneet haitata maatalouden lisäksi myös uimarantoja. Olen usein ihmetellyt ääneen, kuinka meillä voidaan elättää tuollaisia vahinkoa tekeviä pulskia hanhia — ei muuta kuin pataan. Määrät ovat niin suuria, että harvennus on paikallaan. Mitä järkeä on maksaa miljoonia euroja korvauksia viljelijöille ja palkata väkeä siivoamaan uimarantoja ja puistoja hanhenjätöksistä? Maksetaan ongelmista, mutta ongelma on poistettavissa tai ainakin vähennettävissä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

18.53 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa puhemies! Tällä erittäin tärkeällä esityksellä valkoposkihanhi ja merimetsa lisätään metsästyslaissa tarkoitettuihin riistalajeihin ja niiden suojametsästäys mahdollistetaan maatalouden, kalatalouden ja lentoliikenteen suojaamiseksi. Sekä valkoposkihanhi että merimetsojen kantojen voimakas kasvu on lisännyt merkittävästi niiden aiheuttamia haittoja. Viljelijät eri puolilla maata ovat joutuneet seuraamaan, kuinka suuret hanhiparvet laskeutuvat pelloille syömään ja tallaamaan kylvöksiä. Monilla alueilla vahingot ovat toistuva ongelma, joka heikentää satotasojä ja aiheuttaa taloudellisia menetyksiä. Syyskylvöisten kasvien, kuten rukiin, syysvehnän ja syysrypsin, viljely on monin paikoin käynyt mahdottomaksi hanhiongelmien vuoksi. Tämä on huoltovarmuuden ja ruokaturvan kannalta huolestuttava kehitys sekä tuottaa viljelijöille turhaa työtä ja suuria taloudellisia menetyksiä.

Arvoisa puhemies! Merimetsojen osalta huoli kohdistuu erityisesti kalatalouteen. Ammattikalastajat ovat pitkään kertoneet tilanteista, joissa merimetsot syövät saaliskaloja ja vaikeuttavat kalastuksen harjoittamista. Lisäksi merimetsojen suuret yhdyskunnat voivat paikallisesti muuttaa saariston luontoa merkittävästi, kun lintujen ulosteet kuormittavat kasvillisuutta ja muuttavat elinympäristöjä. Merimetsan uloste on niin tyyppipitoista, että se tappaa kaikki puuvartiset kasvit.

Näiden lintulajien voimakas kantojen kasvu ja viljapeltojen hyväksikäyttö tuhoineen ovat omiaan lisäämään myös erilaisia tautiongelmiä, jotka voivat olla uhka myös ihmisten terveydelle ja huoltovarmuudelle. On myös selvää, etteivät mitkään paukkupatruunat vähennä lintujen aiheuttamia tuhoja, saatikka häädä lintuja muualle kuin hetkellisesti.

Arvoisa puhemies! Esityksessä otetaan huomioon myös lentoturvallisuus. Suuret hanhiparvet lentokenttien läheisyydessä muodostavat riskin lentoliikenteelle. Lintutörmäykset voivat aiheuttaa vakavia vaaratilanteita, ja siksi tällä esityksellä annetaan tehokkaat keinot riskienhallintaan.

Hyvä luonnonhoito edellyttää sitä, että nopeasti kasvaneiden lajien aiheuttamiin ongelmiin voidaan vastata oikeasuhtaisesti. Tämä esitys valkoposkihanhi ja merimetsojen metsästämisestä mahdollistamisesta parantaa viljelijöiden toimeentuloa, turvaa kalatalouden toimintaedellytykset ja vahvistaa lentoturvallisuutta.

Kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

18.56 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kiitos hallitukselle. Viime kaudella tähän taloon tuli kansalaisaloite valkoposkihanhista, ja yhdessä varsin suurella enemmistöllä hyväksyimme kansalaisaloitteen seurauksena seuraavat lausumat:

”1) Eduskunta edellyttää, että hallitus vaikuttaa aktiivisesti komissioon ja EU:n jäsenvaltioihin, jotta Bernin sopimusta muutetaan ja sen myötä valkoposkihanhi siirretään lintudirektiivin liitteeseen II.” Tiedän, että tätäkin työtä on tehty, mutta nämä asiat ovat pitkissä kantimissa.

”2) Eduskunta edellyttää, että lintudirektiivin 9 artiklassa säädettyjä poikkeusmahdollisuuksia hyödynnetään ja lintujen karkottaminen ampumalla sallitaan myös keväällä pesintärauha huomioiden.” Tämä lausuma toteutui nyt täysimääräisesti, sillä aina kun on kasvustoa ja yli viisi hanhea, niin näin tapahtuu.

”3) Eduskunta edellyttää, että poikkeusluvalla ammuttujen valkoposkihanhien hyödyntäminen sallitaan ja että hallitus valmistelee esityksen luonnonsuojelulain muuttamisesta siten, että lintudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisen poikkeuksen perusteella mahdollistetaan poikkeusluvalla tapetun valkoposkihanhan haltuunotto ja asiallinen hyötykäyttö” — siis myös asiallinen hyötykäyttö. Tämä tehtiin vähän toisin, mutta erittäin hyvin: itse asiassa tämä malli, mitä toteutetaan, on parempi.

Ja vielä neljäntenä: ”Eduskunta edellyttää, että valkoposkihanhia koskevat poikkeuslupa-asiat siirretään Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta Pohjois-Karjalan elyyn ja samalla lupamenettelyä sujuvoitetaan.” Nythän poikkeusluvut, joita niitäkin saatetaan tarvita, haetaan riistahallinnolta, ja ne ovat valituskelpoisia, toisin kuin tämä nyt tehty esitys.

Huomautan vielä, että itse asiassa, vaikka vihreät ja vasemmisto jättivät vastalauseen, he kirjoittivat vastalauseessaan näin: ”Valkoposkihanhien aiheuttamien haittojen ehkäisyssä karkottaminen ampumalla on yksi keino. Koska valkoposkihanhi on elinvoimainen laji, voidaan poikkeusluvalla ammuttujen hanhien hyödyntäminen ravinnoksi sallia”, sanoivat vihreät ja vasemmistoliitto tuolloin. [Pertti Hemmilä: Milloin?] — Siinä kansalaisaloitteen yhteydessä. — ”Oikea tapa tehdä tämä on siirtää valkoposkihanhi metsästyslain piiriin. Poikkeusten tekeminen luonnonsuojelulakiin on väärä tie.” He eivät siksi yhtyneet valiokunnan mietintöön, ja nythän itse asiassa heidän ääntään on aika pitkälti kuunneltu.

Sanon tämän sen takia, että emme turhaa vastakkainasettelua tälle vaikealle kysymykselle tekisi, koska jokainen ymmärtää, että 1,6 miljoonaa valkoposkihanhea ei ole uhanalainen laji. Sitä kannattaa järkevästi vähentää ja haittoja kannattaa vähentää metsästämyllä. Nimittäin vaikka paukkupatruuna hetkellisesti auttaisi, niin kuka haluaa vapaaehtoisesti käyttää aikaansa joihinkin paukkupatruunoihin? Nyt palkintona on hanhipaisti, ja uskon, että metsästystä riittävästi tapahtuu siellä, missä on ongelmia.

Siksi oli tärkeää, että tämä ulotettiin koko maahan, koska selkä nämä alueet leviävät. Keski-Suomessakin on jo hanhituhoja, siis useita hehtaareja, kymmeniä hehtaareita, yksittäinen viljelijä menettänyt. Se ei ole aivan yhtä laajamittaista kuin Pohjois-Karjalassa, mutta tuhoja muuallakin on. Kun meillä on sitten lisäksi vielä näitä viljelijöitten omista maataloustuistaan rahoittamia hanhipeltoja, elikkä kun sinne on laitettu yli kaksi miljoonaa euroa tällaisiin hanhipeltoihin, niin siellä on laskeutumisaikoja kyllä riittävästi.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Suomalaisen viljelijän tehtävä on tuottaa ruokaa suomalaisille, ei kasvattaa ruokaa valkuposkivanhille. Mielestäni tämä on ainut kestävä tapa toimia, joten kiitän siltä osalta hallitusta.

Myös merimetsoasiassa on tunnistettava, että yksi merimetso syö 500 grammaa päivässä, ja kun niitä on kolonioita, niin se on valtava määrä tuhoa, mitä kalastajille aiheutetaan. Ainut pieni kauneusvirhe ehkä tässä oli se, että näille istutuspaikoille tai kalankasvatukseen ei tällä lainsäädännöllä luvutusta tullut, mutta se perustui siihen, että näistä ei ole tutkimusta. Toivon, että sitä tutkimusta myöhemmin tehdään, niin että näihin asioihin voidaan palata.

Tarkoitus on pitää lintukannoista asianmukaista huolta, ei tuhota niitä, mutta tehdä se järkevästi, niin kuin metsästyksessä aina on tapana. Pidetään kannat elinvoimaisina eikä anneta merimetson tai valkuposkivanhan tuhota suomalaisia lajeja, haahkaa tai töyhtöhyppää, joitten pesintärauhaa nämä nyt häiritsevät.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

19.02 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Valkuposkivanhivahingot ovat kasvaneet yli kestorajan, ja siksi tämä lakiuudistus on todella tarpeen. Suojametsästys muuttuu harvinaisesta luvanvaraisesta poikkeuksesta jatkuvasti käytettäväksi ja laissa suoraan sallituksi keinoksi estää vahinkoja, mutta pysyy edelleen tarkasti rajattuna eikä muutu vapaaksi metsästykseksi. Lakiesityksessä sanotaan, milloin metsästys on sallittua: kun pellolla on satoa korjaamatta ja sinne on vähintään viisi hanhea laskeutunut tekemään vahinkoa ja silloin, kun on kysymys vahingon estämisestä.

Tein tähän liittyen kaksi kertaa ihan vastikään kirjallisen kysymyksen oikeusministerille. Ja miksi? Siksi, että olen saanut niin paljon viljelijöiltä yhteydenottoja siitä, että viljelijän oikeusturva on ollut nolla tässä valkuposkivanhikysymyksessä. Ymmärrän hyvin, koska kun valkuposkivanhiparvi tuhoaa sadon, nurmisadon tai syysviljasadon, aikaisin keväällä, niin karjatilakaan ei mistään saa tilalle sitä rehua, mitä se tuho on aiheuttanut. Rahalla nimittäin ei saa ostettua sitä rehua tilalle. Sen vuoksi nostin tämän oikeusturva-asian esille.

Siihen liittyen olen koko 2020-luvun saanut viljelijöiltä tiedoksi, että vuoden 2019 jälkeen nämä tuhot ovat pahentuneet merkittävästi. Nyt viime vuosina nämä vahingot ovat nousseet jopa räjähdysmäisesti. Tästä huolimatta viljelijöillä ei ole ollut eikä ole vieläkään oikeutta suojata omaa elinkeinoaan. Minusta se on suorastaan naurettavaa, että viljelijälle ohje on, että kopistele kattilankansia yhteen pellon reunalla taikka ammu paukkupatruunoita ilmaan. Siis tähän on suorastaan naurettavaa, kun ajatellaan, että siinä on kysymys isosta omaisuusmassasta, mitä suojataan tällaisen luonnonvaraisen eläimen tekemältä tuholta. Siksi tällainen lakiuudistus on todella tarpeen.

Viljelijän elinkeinon tarkoitus ei ole ruokkia luonnonvaraisia eläimiä peltolohkoilla vaan saada sieltä rehua omalle karjalle, ja sen vuoksi viljelijän oikeusturvan pitäisi olla kaikille selvä asia. Hallitus nosti vielä kaiken hyvän päälle karkotusluvan hinnaksi 1 500 euroa, ja lupien käsittely olisi kestänyt kuukausia. Tämä oli oikeastaan viimeinen niitti monen viljelijän kohdalla, mitä tuli minulle yhteydenottoja. Sen vuoksi tämä lakiuudistus on erityisen tärkeä tähän hetkeen. Tässä voi hyvällä mielellä kiittää hallitusta oikeansuuntaisesta esityksestä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

19.05 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ihan pari sanaa. Tässä on tullut hyvin puheenvuoroissa esille tämä ongelman laajuus ja se, että siihen on nyt tulossa jonkinlaista apua.

Se, että täällä korostetaan Pohjois-Karjalaa, on ihan totta ja oikein, mutta tämä on paljon laajempi ongelma, ollut jo pidemmän aikaa ja koko ajan laajenee länteen päin. Käytännössä puhutaan kymmenistä kilometreistä, joinakin vuosina jopa sata kilometriä mennään länteen. Se kuvastaa sitä, että tässä on koko maa jossain vaiheessa tämän ongelman piirissä, ellei nytten jotakin tehdä, ja nyt onneksi ollaan tekemässä.

Toinen semmoinen huomio on, että hanhet menevät aina parhaille pelloille. Ne tunnistavat ja näkevät sen, missä on se paras sato, mistä ne saavat parhaiten ravintoa, ja ne ovat yleensä niiden tilojen parhaita peltoja. Silloin kun tämä korvausjärjestelmä ei ota tätä huomioon, se korvaus jää aina vain suhteessa heikommaksi, koska se ei huomioi tätä tilannetta. — Kiitos, ei muuta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

19.07 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Mehtälä tuossa totesikin sen, että alkoi tulla epätoivo, kun Suomen ylin päätöksentekotaho on edellyttänyt toimia ja menttiin aivan vastakkaiseen suuntaan. Lupamaksut nousivat 1 500 euroon siitä, että saa kattilankansia lyödä yhteen pellolla ja pelotella niitä hanhia pois, jotka tulevat sitten tunnin tai muutaman tunnin päästä takaisin. Tässä systeemissä oli kerta kaikkiaan jotakin tragikoomista. Mehän silloin edellisellä kaudella koetimme niitä lupia sillä tavalla helpottaa, että kun Varsinais-Suomen ely, joka ei ollut ehkä kauhean innokas niitä lupia myöntämään, ei niitä saanut myönnettyä, niin palkkasimme sitten sinne lisäresursseja, mutta ilmeisesti kytkökset BirdLifeen olivat aika vahvat — näin olen kuullut. Lupien saanti ei siitä juurikaan sitten parantunut, ja sen takiahan me sinne Pohjois-Karjalaan sitä luvitusta sitten toivoimme. Nythän meillä on lupavirasto, jossa on kylläkin sitten edunvalvontayksikkö, jonka asiantuntijat tulevat sitten eri puolilta asiaa käsittelemään, mutta riistahallinto myöntää sitten poikkeuslupia — että tämäkin asia tietyllä tapaa on kunnossa.

Vielä haluan tuota merimetsokysymystä sillä tavalla nostaa, että jos meillä kalakannat heikkenevät Itämerellä, niin mielestäni ei ole oikein, että me katsomme läpi sormien, että hyljekannat kasvavat mahdottomiksi tai merimetsokoloniat syövät kalaa. Se on luonnontieteellinen fakta. Toivon, että ei kävisi niin, että me tuhoamme kalastuselinkeinon, kun emme osaa luonnon tasapainoa laittaa oikealle tolalle. Nyt tässä kyllä toimittiin juuri niin kuin pitäisi mielestäni toimiakin: turvataan suomalaisia hennompia lajeja. Näinhän vaikkapa vieraslajien torjunnassa pyritään toimimaan, ja nyt varmaan haahkakin elpyy osittain niillä alueilla, missä merimetsotuhot ovat olleet todella merkittäviä.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 91/2026 vp

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 11/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 11/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Pitko, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.10 **Jenni Pitko vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä esitetään luonnonsuojelulakiin useita muutoksia, joista merkittävimmän uuden säännöskokonaisuuden muodostavat luonnonarvokauppaa koskevat säännökset. Lailla on tarkoitus mahdollistaa myös voimassa olevien säännösten mukaisesti tuotettavien luonnonarvojen eli luonnonarvohehtaareiden käyttäminen muuhun kuin heikennyksen hyvittämiseen eli esimerkiksi yritysten ympäristövastuullisuuteen ja vapaaehtoiisiin luontotekoihin. Lakiin esitetään lisättäväksi tarvittavat säännökset EU:n ennallistamisasetuksessa säädetyn ennallistamissuunnitelman laatimisesta. Lisäksi esitys sisältää eräitä teknisluontoisia ehdotuksia, kuten suden poistaminen luonnonsuojelulain lajisuojelua koskevan sääntelyn soveltamisalasta.

EU:n ennallistamisasetus velvoittaa jäsenvaltiot laatimaan kansallisen ennallistamissuunnitelman ja toimittamaan sen Euroopan komissiolle. Hallituksen esityksen tarkoituksena on säätää kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimisesta siltä osin kuin se on tarpeen. Valiokunta korostaa, että hallituksen esitys sisältää ainoastaan mainitun toimivaltaa koskevan säännösehdotuksen. Ehdotus ei koske kansallisen ennallistamissuunnitelman sisältöä, vaan ainoastaan ministeriöiden välistä työnjakoa ja valtioneuvoston toimivaltaa sekä muutoksenhakuoikeutta.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on nostettu esiin huomioita siitä, että hallituksen esityksessä ehdotettuun toimivaltasääntelyyn ennallistamissuunnitelman hyväksymisestä liittyisi riski eduskunnan lainsäädäntövallan sitomisesta ennakolta ministeriötason linjauksin. Valiokunta korostaa, että kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelussa on korostettu sen olevan tasoltaan hyvin yleinen, tiekarttamainen. Sillä ei ole tarkoitus olla oikeusvaikutuksia yksityisiin maanomistajiin, eikä ennallistamissuunnitelman valmistelussa ole katsottu siinä voitavan osoittaa yksittäisiä ennallistettavia alueita. Suunnitelma luo suuntaviivat sille, miten luonnon tilaa parannetaan ja kaupunkivihreää lisätään tulevina vuosikymmeninä. Kysymyksessä on strateginen ja vaiheittain tarkentuva kokonaisuus.

Valiokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen siitä, että suunnitelmalla voi olla vaikeasti arvioitavia vaikutuksia julkisyhteisöjen maankäyttöön ja julkiseen talouteen. Ennallistamissuunnitelma on pyrittävä laatimaan siten, että perustaksi otetaan tehokkaimmat ja myös asetuksen vaatimusten täyttämisen kannalta tarkoituksenmukaisimmat keinot. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan arvioinut kriittisesti ehdotetun sääntelyn oikeusvaikutuksia. Perustuslakivaliokunta edellytti ehdotetun sääntelyn tarkentamista siten, että säädöstasolta ilmenee selvästi, että ennallistamissuunnitelmaan ei voi sisältyä sellaista asetuksessa tarkoitettua viitteellistä

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

karttaa tai sellaisia toimenpiteitä, joilla voisi olla joko suoraan tai muun lainsäädännön tulkinnan osana oikeusvaikutuksia perustuslain 15 §:n suojaamaan omaisuuteen nähden. Ympäristövaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnossaan edellyttämää sääntelyn tarkentamista 13 a §:ssä.

Perustuslakivaliokunta kiinnitti lausunnossaan huomiota myös siihen, että luonnonsuojelulain 134 §:n muutosehdotuksessa muutoksenhakuoikeus koskee myös kansallisen ennallistamissuunnitelman hyväksymisestä tehtävää päätöstä. Esityksestä ei ilmene täysin selvästi, millaiset asiat ennallistamissuunnitelmaa koskevasta päätöksestä voisivat tulla muutoksenhaun kohteeksi. Ehdotus muutoksenhakua koskevan säännöksen muuttamiseksi voi valiokunnan mielestä olla omiaan lisäämään osaltaan epäselvyyttä siitä, millaisia oikeusvaikutuksia ehdotetulla ennallistamissuunnitelmalla on. Ympäristövaliokunta kuitenkin katsoo, että perustuslakivaliokunnan näkemys on sinänsä ymmärrettävä mutta koska vastaavan tyyppisistä muista suunnitelmista, kuten vesienhoitosuunnitelmasta, saa valittaa ja peruste säännöksille on siten kuin hallituksen esityksen perusteluissa on todettu muualla kuin suunnitelman oikeusvaikutuksissa, muutoksenhakuoikeutta on kuitenkin pidettävä perusteltuna.

Luonnonarvomarkkinoiden kehittyminen voi osaltaan tukea EU:n ennallistamisasetuksen toimeenpanoa. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi luonnonsuojelulain 11 lukua siten, että viranomaisvarmennettujen luonnonarvohehtaarien käyttöä laajennetaan vapaaehtoisen ekologisen kompensaation lisäksi myös muihin vapaaehtoiisiin luontotekoihin, kuten yritysten ja yhteisöjen luontovastuullisuuden osoittamiseen. Tarkoituksena on täydentää olemassa olevia keinoja luonnon tilan parantamiseksi. Muutos on tarpeen, koska luontokadon pysäyttäminen ja ennallistamistavoitteiden saavuttaminen edellyttävät selvästi nykyistä laajempaa rahoituspohjaa. On tärkeää, että luonnonarvomarkkinoiden kehittyminen ei kuitenkaan heikennä julkisen sektorin luonnonsuojelupanostuksia vaan toimii niitä täydentävänä työkaluna.

Uuteen 104 a §:ään ehdotetaan lisättäväksi luontoteon käsite. Luontoteolla tarkoitetaan luonnonarvoja lisäävillä toimilla tuotettavien luonnonarvojen käyttämistä vapaaehtoisesti. Luontoteot perustuvat samoihin luonnonarvohehtaareiden tuottamista ja laskemista koskeviin sääntöihin kuin ekologinen kompensaatio, ja maanomistaja voi itse päättää, mihin tarkoitukseen hän hyväksyy tuottamiaan luonnonarvoja käytettävän.

Valiokunta toteaa, että luonnonarvomarkkinoiden käynnistyminen on tärkeä tavoite. Koska vapaaehtoinen ekologinen kompensaatio on lähtenyt hitaasti liikkeelle, voi uhkana olla myös luonnonarvomarkkinoiden hidas käynnistyminen. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on myös katsottu, että esityksessä jää epäselväksi, voidaanko suojele hyväksyä luontotekona ja sovelletaanko siihen samoja periaatteita kuin ekologisen kompensaation suojelehyvityksessä. Valiokunta selventää, että tarkoituksena on, että myös suojelehyvitystä voidaan käyttää luontotekona. Valiokunta katsoo, että sääntelymuutosten valmistelu sen osalta, miten suojelehyvitysten haasteet eli vältetty haitta ja vuoto huomioitaisiin, tulee aloittaa mahdollisimman nopeasti.

Ympäristövastuullisesti toimiakseen yritysten tulee välttää ja minimoida haitalliset luontovaikutukset eli noudattaa niin kutsuttua lieventämishierarkiaa. Suojelehyvitysten hankkimisen ja ekologisen kompensaatioiden tuottamisen tulee aina tapahtua lievennyshierarkian viimeisenä keinona, eli vasta sen jälkeen, kun oman toiminnan haitallisten luontovaikutusten pienentämisen kaikki muut mahdollisuudet on hyödynnetty.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Lakiehdotuksessa esitetään myös lisättäväksi yleistasoinen edellytys lieventämishierarkian noudattamisesta ja erityinen edellytys koskemaan niitä kirjanpitolain nojalla kestävyysraportointivelvollisia hakijoita, joiden toiminnalla on merkittäviä biodiversiteettivaikutuksia. Saadakseen rekisteriin kirjauksen luontoteosta kestävyysraportointivelvollisen toimijan on voitava osoittaa kestävyysraportoinnillaan joko että yrityksellä ei ole merkittäviä biodiversiteettivaikutuksia tai, jos merkittäviä biodiversiteettivaikutuksia raportoinnin mukaan aiheutuu, että yritys noudattaa lieventämishierarkiaa. Kestävyysraportointivaatimuksen piirissä on Suomessa noin 120 yritystä. Pienemmille yrityksille ei luoda uusia velvoitteita, jotta osallistumisen kynnyks säilyy kohtuullisena.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin, että suuria yrityksiä koskeva velvollisuus osoittaa noudattavansa lieventämishierarkiaa voi vaikuttaa kielteisesti näiden yritysten haluun tehdä luontotekoja raportointivelvollisuuden raskauden vuoksi. Haasteeksi on koettu se, että vapaaehtoiisiin luontotoimiin osallistuville yrityksille syntyy esityksen seurauksena lisää hallinnollisia velvoitteita ja tulkinnallista epävarmuutta ilman että siitä olisi luonnon näkökulmasta hyötyä. Riskinä on, että yritysten halukkuus osallistua luonnonarvomarkkinoihin heikkenee. Jos luontovaikutusten korostamista kestävyysraportoinnissa aletaan käyttää muiden velvoitteiden perusteena, se voi myös vähentää yritysten halukkuutta käsitellä omia luontovaikutuksiaan osana raportointiaan.

Valiokunta pitää hyvänä luonnonarvohehtaareihin perustuvaa, luotettavaa luonnonarvokauppaa, mutta tunnistaa haasteen siitä, että tieteelliseen laskentamenetelmään perustuva arviointi maksaa. Lisäksi hallituksen esityksessä esitetyn mukaisesti raportointivelvollisuus lieventämishierarkian noudattamisesta, joka koskee vain suuryrityksiä ja pörssiyrityksiä, tuo niille kustannuksia, koska raportointi sopii huonosti yhteen kestävyysraportoinnin vaatimusten kanssa. Valiokunta korostaa edellä esitettyyn viitaten, että uuden sääntelyn ohjeistuksessa tulee varmistaa, että velvoitteesta aiheutuva rasite yrityksille jää mahdollisimman pieneksi, menettelyt ovat sujuvia ja käytännöt linjassa kestävyysraportoinnin vaatimusten kanssa. Suurten yritysten raportointivelvoitteen vaikutusta markkinoiden syntyyn tulee seurata ja arvioida ja puuttua ripeästi mahdollisiin ongelmiin.

Valiokunta pitää hallituksen esitystä kokonaisuutena perusteltuna ja tarpeellisena erityisesti EU:n ennallistamisasetuksen toimeenpanemiseksi ja luonnonarvomarkkinoiden kehittämiseksi.

Valiokunta on tarkentanut myös yksityiskohtaisia perusteluja ja esittää, että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen. Mietintö ei ole yksimielinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

19.19 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on neljä ongelmakohtaa, jotka voi tiivistää seuraavalla tavalla: Tämän myötä Suomen ennallistamissuunnitelman valmistelee ympäristöministeriö ja hyväksyy valtioneuvosto. Eduskunta ei pääse siitä keskustelemaan eikä päättämään. Toiseksi hallituksen esityksessä ei aseteta riittäviä reunaehtoja ennallistamissuunnitelman sisällölle, mikä vaarantaa erityisesti maanomistajien aseman, kun valmistelu tehdään puhtaasti ympäristöministeriön johdolla. Kolmantena luonnonarvokaupalle asetettavat rajoitteet eivät houkuta riittävästi

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

sen enempää myyjä kuin ostajiakaan lähtemään siihen mukaan. Kun valtion mahdollisuudet rahoittaa edes nykyisiä vapaaehtoisia suojelujärjestelmiä ovat liian niukat, tulisi yksityinen raha saada mahdollisimman nopeasti liikkeelle luonnonarvomarkkinoiden kautta. Nyt niin ei ole käymässä. Neljäntenä hallituksen esityksessä jää epäselväksi, mitä tuomioistuimien voi ennallistamissuunnitelmaa koskevassa valituksessa tutkia ja millä perusteella valitus voidaan tehdä. — Siihen nähden, että tässä on näin merkittäviä tekijöitä, täytyy erikseen kiittää edustaja Hännistä, että hän on hallituspuolueista täällä paikalla, muutenhan enempi, kun ei meitä nyt kaiken kaikkiaan runsaasti täällä ole, painottuu opposition puolelle.

Arvoisa puhemies! Kaikkiin näihin kohtiin, mitä edellä esitin, esitämme pykälämuutoksia, joilla esitetyt puutteet voitaisiin hyvinkin helposti korjata.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan suuri valiokuntahan päätti Suomen kannasta EU:n ennallistamisasetukseen keväällä 2024 eli tämän hallituksen aikana. Kanta oli, että Suomen tulee äänestää EU-neuvostossa asetusta vastaan. Asetus hyväksyttiin EU:n ympäristöministerien kokouksessa kesäkuussa 2024, ja se astui voimaan saman vuoden elokuussa.

Nyt käsitellyssä oleva hallituksen esitys kansallisen ennallistamissuunnitelman osalta on monella tapaa puutteellinen. Esitys sisältää menettelysäännökset siitä, kuka suunnitelman valmistelee ja hyväksyy, mutta jättää kokonaan säättämättä reunaehdot, joiden perusteella suunnitelman sisältö määräytyy. Nyt siis tässä esityksessä ei puututa sisältöön vaan siihen, miten se määräytyy. Lakiesityksestä puuttuvat säännökset siitä, millä perusteella alueita voidaan valita ennallistamisen kohteiksi, miten taloudelliset vaikutukset on otettava huomioon, miten maanomistajien oikeudet turvataan tai miten kansallista liikkumavaraa tulee hyödyntää. Tämän seurauksena yksi Suomen maankäyttöön, luonnonvarapolitiikkaan, maa- ja metsätalouteen sekä aluekehitykseen merkittävimmin vaikuttavista suunnitelmista jätetään lähes kokonaan valtioneuvoston poliittisen harkinnan varaan ilman, että eduskunta asettaa sille laintasoisia sisältövaatimuksia.

Arvoisa puhemies! Kansallinen ennallistamissuunnitelma tulee vaikuttamaan tosiasiasa siihen, miten metsiä käytetään, miten vesistöjä hoidetaan, millaisia investointeja eri alueilla voidaan tehdä, miten maaseudun elinkeinot kehittyvät ja millaisia kustannuksia suomalaiselle yhteiskunnalle syntyy tulevina vuosikymmeninä. Ennallistamissuunnitelma esitetään laadittavaksi ympäristöministeriön johdolla. Avoimen valtakirjan antaminen yhdelle ministeriölle näin merkittävässä asiassa muodostaa todellisen riskin siitä, että luonnon monimuotoisuuden tavoitteita, mitkä sinällään ovat äärimmäisen tärkeitä, ryhdytään toteuttamaan irrottamalla ne taloudellisesta todellisuudesta. Luonnon monimuotoisuus tulee turvata niin, että samalla turvataan maaseudun elinvoima, kotimainen ruuantuotanto, metsätalouden toimintaedellytykset, energiantuotanto ja yksityinen omistusoikeus.

Ennallistamisasetuksen toimeenpanosta tulee Suomelle erittäin raskas taloudellinen rasite. Esillä olleiden arvioiden mukaan ennallistamistoimien hinta on 13:sta 19 miljardiin, mutta jopa 30 miljardista on puhuttu. Siihenkin nähden on erikoista, miten tämän asian käsittely täällä etenee ja kuinka montaa edustajaa tämä täällä kiinnostaa. On erikoista, että hallitus ei ole esittänyt uskottavaa arviota siitä, miten toimenpiteet rahoitetaan tai millaisia vaikutuksia niillä on kansantalouteen, julkiseen talouteen, yritysten investointeihin, energainfrastruktuuriin, maa- ja metsätalouteen tai alueiden kehitykseen.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Arvoisa puhemies! Myös lainsäädännön arviointineuvosto kiinnitti huomiota siihen, että ennallistamissuunnitelmalla voi olla merkittäviä vaikutuksia elinkeinojen harjoittamiseen sekä julkiselle taloudelle aiheutuviin kustannuksiin. On selvää, että Suomessa ei voida eikä pidä sitoutua miljardiluokan toimenpiteisiin ilman perusteellista arviota niiden kustannuksista. Taloudellisten vaikutusten arviointi on vastuullisen päätöksenteon edellytys.

Samalla on välttämätöntä varmistua kaikin käytettävissä olevin keinoin siitä, että jo ennallistamissuunnitelmaa laadittaessa pyritään löytämään Suomen ja suomalaisten kannalta kokonaiskestävimmät ratkaisut. Nyt näin ei ikävä kyllä ole tapahtumassa. Siksi lakiin olisikin tullut kirjata Ruotsin mallin mukaiset kansalliset reunaehdot ennallistamissuunnitelman laadinnalle. Ruotsissa hallitus on lähtenyt siitä, että ennallistamisasetuksen jäsenvaltioille jättämä kansallinen liikkumavara hyödynnetään täysimääräisesti, että kansallisia lisävelvoitteita vältetään ja että maanomistajille, yrityksille sekä yhteiskunnalle aiheutuvat haitat minimoidaan. Suomen tulee toimia samalla tavalla.

Jatkan vielä myöhemmin toisessa puheessa, mutta teen tässä kohtaa vastalauseen numero 1 mukaiset pykälämuutosehdotukset. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

19.25 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Poliitikka näyttäytyy usein ihmisille riitaisana, sekavana ja epäjohtonmukaisena. Ei ole ollenkaan tavatonta, että tuolla ihmisten kanssa jutellessa tämä asia nostetaan esiin tympeänä ja luotaantyöntävänä piirteenä. Keskeinen viesti on, että älkää syytelkö toisianne vaan tehkää hyviä päätöksiä. Mutta on toisaalta niin, että politiikkaan liittyy ihan oikeasti paljon täysin epäjohtonmukaisia asioita, ja tämä ennallistamisasia on juuri sellainen, jota täytyy nyt aivan todella tänään ihmetellä. Vielä enemmän ihmettelen, että vain yksi hallituksen edustaja on täällä paikalla.

Arvoisa puhemies! Vuonna 2022 perussuomalaisten puheenjohtaja Riikka Purra julisti, että meille ei kelpaa suomalaisten metsien ryöstö, tämä ei kerta kaikkiaan käy. Nyt on väitetty kokoomuksen ja perussuomalaisten taholta, että ennallistamisasetus on hyväksytty viime vaalikaudella. Ei muuten ole. Suuri valiokunta toteaa 30. päivä marraskuuta 2022 seuraavasti: ”Valiokunta ei hyväksy ennallistamisasetusta komission nyt esittämässä muodossa.” Entäs nykyinen hallitus? Suuri valiokunta toteaa 16.6.2023: ”Suuri valiokunta edellyttää, että valtioneuvosto ottaa edellä esitetyn huomioon” — eli hyväksyy aikaisemman Suomen kannan. Keskusta jätti tähän eriävän mielipiteen.

Perussuomalaisten ehdoton ”ei” koko ennallistamisasetuksesta kääntyi hallituksessa. He siis hyväksyvät valtioneuvoston esityksen. Juuri nyt on tilanne sellainen, että hallitus on päättänyt viedä Suomen kansallisen ennallistamissuunnitelman EU-komissiolle kysymättä eduskunnalta yhtään mitään — siis kysymättä eduskunnalta yhtään mitään. Vuotuisiksi kustannuksiksi on arvioitu lähes miljardi euroa vuodessa — siis miljardi euroa vuodessa. Se on iso summa. Perussuomalaiset vastustivat oppositiossa ollessaan ennallistamisasetusta henkeen ja vereen, mutta mitä on tapahtunut puolueen istuessa hallituksessa? Ennallistamisasetus on edennyt ilman mitään mukinoita, ja nyt ollaan pisteessä, jossa kaikkein tärkein vaihe eli kansallinen suunnitelma tehdään ilman eduskunnan käsittelyä. Valtaa suorastaan tyrkytetään ympäristöministeriölle. Kysyn:

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Mihin ihmeeseen jäi perussuomalaisten vastustus? Mihin ihmeeseen jäi perussuomalaisten vastustus? Sitä ei ole ollut, ei vähäisessäkään määrin, ja täällä salissa ei muuten ole yhtään edustajaa paikalla.

Mihin jäi myös kokoomuksen vastustus? 2022 kokoomus teki välikysymyksen tästä aiheesta. Ottaen huomioon kokoomuksen, perussuomalaisten, keskustan ja myös SDP:n aiemman hyvin kriittisen näkemyksen ennallistamisasetuksen toteuttamiseen olisin vähintään odottanut, että asiasta tuodaan eduskuntaan selonteko. Selonteko on välttämätön perusteelliseen keskusteluun ennallistamisen haitoista ja kustannuksista. Mitään taloudellista hyötyä ei ole kukaan pystynyt kertomaan tosiasiassa ennallistamisesta. Mitään taloudellista hyötyä ei ole pystytty esittämään.

Kansallinen ennallistamissuunnitelma tulee vaikuttamaan käytännössä metsien käyttöön, vesistöjen hoitoon, energiainvestointeihin, maa- ja metsätalouteen, aluekehitykseen ja maaseudun elinkeinoihin vuosikymmeniksi eteenpäin. Tämä on valtava asia. Siksi suunnitelman valmistelua ei voida jättää vain ja ainoastaan ympäristöministeriön valmistelun ja valtioneuvoston poliittisen harkinnan varaan.

Niin kuin olen jo aikaisemmin todennut, yrittäjänä olen nähnyt lähes koko ympäristöministeriön olemassaolon ajan, sen historian, ja voin todeta: mitään taloudellista hyvää ei ole koko aikana tullut yrittäjää kohtaan, päinvastoin järkyttävä määrä päällekkäistä byrokratiaa ja lisäkustannusta. Siksi sanon vielä: mikään ei estäisi hallitusta tuomasta asiasta eduskunnan käsittelyyn, mutta ei, niin ei ole haluttu tehdä. Kysyn vilpittömästi, kuinka tämä on yleensä mahdollista. Nyt kuitataan valtava lasku ilman ja vapaaehtoisesti.

Kannatan edustaja Kallion tekemiä vastalauseen 1 mukaisia pykälämuutosehdotuksia.
— Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

19.31 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Kovin montaa luonnon kannalta positiivista hallituksen esitystä emme ole tähän saliin saaneet. On harmillista, että nyt kun sellainen on koskien vapaaehtoisen luonnonarvomarkkinan edistämistä vapaaehtoisin luontotoein, niin sekini on onnistuttu hallituksen käsissä nyt vähän vesittämään.

Hallituksen esityksen tavoite edistää luonnonarvomarkkinoiden kehittymistä on tärkeä ja kannatettava. Suomi ei tule saavuttamaan luontotavoitteitaan ja pysäyttämään luontokatoa ilman yksityistä rahaa ja yritysten aktiivista roolia. Viime kaudella Suomeen saatiin vihreän ympäristöministerin johdolla säädettyä luonnonsuojelulakiin edistyksellinen vapaaehtoisen ekologisen kompensaaion malli, eli kestävä pohja luonnonarvomarkkinoille on olemassa, mutta nyt keskeinen haaste on se kysynnän puute. Sitä kysyntää vauhdittamaan tarvitaan myös vapaaehtoisia toimia, ja siksi on perusteltua, että luonnonarvoja voisi käyttää muuhunkin kuin heikennysten lakisääteiseen hyvittämiseen.

Yritykset ovat ympäristövaliokunnalle antamassaan lausunnossa ilmaisseet huolensa siitä, että hallituksen esitys sisältää yritysten näkökulmasta merkittäviä ongelmia. Kestävyysraportointivelvollisille yrityksille nyt säädettävä lieventämishierarkiavelvoite lisää hallinnollista taakkaa siinä määrin, että se voi käytännössä estää suurten yritysten osallistumisen vapaaehtoiseen markkinaan. Hallituksen esityksen mukaan kestävyysraportointivelvollisen toimijan olisi luontotoion rekisteröimiseksi osoitettava

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

raportoinnillaan joko se, ettei sillä ole merkittäviä luontovaikutuksia, tai se, että se noudattaa toiminnassaan lieventämishierarkiaa. Nämähän ovat siis sinänsä tärkeitä periaatteita, mutta kuitenkin tässä lainsäädännössä on kyse nimenomaan vapaaehtoisista luontotoeista, ja nämä on tärkeää pitää erillään.

Tämän esityksen mukaan suurten yritysten lieventämishierarkiavelvoitteella pyritään välttämään viherpesuriskejä ja niihin liittyviä väitteitä. Tämä on toki tärkeä lähtökohta, mutta on kuitenkin niin, että EU:n kestävyysraportointidirektiivi sisältää jo itsessään velvoitteen tunnistaa, vähentää ja raportoida luontovaikutuksia. Nyt tämä lisäraportointivelvoite kohdistuu erityisesti niihin yrityksiin, jotka ovat erityisesti halunneet korostaa luonnon monimuotoisuuden merkitystä omassa toiminnassaan, eli vähän nyt sitten ehkä väärään kohtaan osuu. Ilmeinen riski onkin, että merkittävät yritykset jäävät pois luonnonarvomarkkinoilta tämän tarpeettoman hallintotaakan vuoksi. Tämä on valitettavaa, koska todennäköisesti juuri näillä yrityksillä olisi myös parhaat edellytykset toimia markkinan vauhdittajina. Eli siis hallitus, joka tässäkin salissa usein on peräänkuuluttanut hallinnollisen taakan karsimista, nyt itse tässä kaivattujen kannusteiden ja sujuvoittamisen sijaan on lisäämässä hallinnollista taakkaa, ja tämä on vastoin tämän hallituksen esityksen tavoitteita.

Arvoisa puhemies! Nostan tässä esiin myös suden suojeluaseman heikentämisen, kun tätä maa- ja metsätalousvaliokunnassa käsiteltiin. Tämä on jatkumoa viime vuoden lopulla kiireellä valmistellulle ja runnomalla läpi viedylle suden suojeluaseman heikentäneille metsästyslain muutoksille. Nehän silloin valmisteltiin varsin puutteellisesti, jopa niin, että lainsäädännön arviointineuvosto joutui antamaan varsin rajua kritiikkiä vaikutusarvioiden puuttumisesta.

Luontopaneeli on valiokunnalle antamassaan lausunnossa huomauttanut, että Suomella olisi halutessaan mahdollisuus pitää suden suojelua kansallisesti tiukempuna EU-lainsäädännön muutoksista huolimatta, ja mikään pakko ei siis ole tässä tätä nyt säätää. Suden tilanne on edelleen heikko, ja susi on Suomessa erittäin uhanalainen. Tehdylle suojelun purkamiselle ei siten ole perusteluja.

Sitten vielä tästä ennallistamisasetuksesta, josta täällä on jo puhuttu. No, pidän sillä lailla harmillisena, että keskustelussa korostuvat ne ennallistamisen uhat ja riskit Suomen taloudelle sen sijaan, että etsittäisiin yhdessä ratkaisuja Suomen luontositoumusten ja velvoitteiden kattamiseen luontokadon pysäyttämiseksi. Ennallistamisella on myös paljon taloudellisia hyötyjä ja ennen kaikkea lopputuloksena puhtaammat vedet ja elinvoimaisempi luonto.

Lopuksi totean, kun keskusta on nostanut tässä nyt kritiikkiä siitä, että eduskunnalle ei esitetä minkäänlaista roolia tämän ennallistamissuunnitelman valmistelussa tai käsittelyssä, että minusta tämä on ihan huomionarvoinen kritiikki, ja siihen kyllä voi yhtyä. Itse pitäisin ihan perusteltuna sitä, että tämä asia tuotaisiin eduskunnalle selontekona, jotta koko eduskunta pääsisi sitä sitten käsittelemään, mutta näin hallitus ei nyt ole esittämässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

19.36 **Mikko Polvinen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta on tässä muodossaan vastuun siirtämistä kabinetteihin ja julkisen vastuun pakoilemista päätöksestään. Kuulkaahan: ympäristöministeriön arvion mukaan ennallistamisasetuksen toimeenpanon

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

kokonaiskustannukset Suomelle voivat nousta tuhansiin miljooniin euroihin tällaisena taloudellisena aikana. Laskun kirjoittamisen metsäteollisuudelle, metsänomistajille ja suomalaisille veronmaksajille tämä hallitus on viemässä päätöksenteon suljettuihin kabinetteihin julkisuuden valosta näin suuressa kysymyksessä.

Tässä esityksessä ennallistamissuunnitelman laatiminen tapahtuisi ympäristöministeriön johdolla — ympäristöministeriön johdolla — yhteistyössä keskeisten ministeriöiden ja muiden toimijoiden kanssa ja päätöksen tekisi valtioneuvosto ilman eduskunnan käsittelyä. Miksi ilman eduskunnan käsittelyä? Onko tässä jotain sellaista, miksi sitä ei voisi tänne tuoda?

Myös siitä olen huolissani, että tällä luonnonsuojelulla voi olla tosiasiallisesti se vaikutus, että niin metsäteollisuus kuin maatalouskin vähenevät Suomessa. Elämän mahdollisuudet maaseudulla voivat entisestäänkin kaventua. Ja vaikka metsistä ja pelloista omistaja saisikin jotain korvausta suojellessaan, niin koko arvoketju metsästä sahoille ja maailmalle vienniksi heikentyy. Onko meillä sellaiseen varaa? Onko meillä sellaiseen varaa?

Lisäksi huolenani on, että suomalaisen ruuantuotannon arvoketjut ja omavaraisuus kärsivät. Ja mistä korvaavat työpaikat? Mistä korvaavat työpaikat maaseudulle? Mistä puuttuvat miljardit Suomen valtion kassaan?

Nämä ovat sen kokoisia asioita Suomelle, että mielestäni näistä tulisi keskustella ja päättää eduskunnassa myös ennallistamissuunnitelman osalta, kun sen aika on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

19.38 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! Ennallistamissuunnitelmassa on todella kyse yhdestä Suomen tulevaisuuteen, Suomen luonnonvarojen käyttöön ja alueiden kehitykseen eniten vaikuttavasta päätöksestä. Kustannusarvioitkin ovat valtavat. Toki ne vaihtelevat hyvin paljon, mutta on arvioitu, että toimeenpanokustannukset voisivat olla jotain 13 ja 19 miljardin euron haarukassa. Kyse ei siis todella ole mistään vähäpätöisestä hallinnollisesta asiasta vaan suunnitelmasta, joka tulee vaikuttamaan metsiin, maatalouteen, vesistöihin, energiantuotantoon, investointeihin ja alueiden kehitykseen vuosikymmeniksi eteenpäin. Siksi on täysin perusteltua, että nyt tämän lakiesityksen yhteydessä lakiin kirjattaisiin selkeät kansalliset reunaehdot suunnitelman laatimiselle.

Kuten edellä kuulluissa puheenvuoroissa, useamminkin, on kuultu ja tullut todettua, pidän myös itse vakavana puutteena sitä, että hallitus ei ole esittänyt arviota suunnitelman taloudellisista vaikutuksista, saati siitä, miten tämän suunnitelman toimeenpano tultaisiin rahoittamaan. Vastuullinen päätöksenteko edellyttää, että näin merkittävien toimien kustannukset ja vaikutukset tunnetaan ennen päätöksiä. Erityisen ongelmallista, suorastaan käsittämätöntä, on myös se, että eduskunnalle ei anneta minkäänlaista roolia tämän suunnitelman käsittelyssä. On vaikea ymmärtää, miksi näin laajakantoista Suomen tulevaisuuteen vaikuttavaa suunnitelmaa halutaan valmistella, toimittaa Euroopan komissiolle ja hyväksyä ilman eduskunnan parlamentaarista käsittelyä.

Keskustan edustajat ovat tehneet valiokunnissa kovasti töitä, jotta esitystä saataisiin korjattua hyväksyttävämpään muotoon. Eduskunnalle annettaisiin mahdollisuus käsitellä ennallistamissuunnitelmaa, parannettaisiin maanomistajien oikeusturvaa ja varmistettaisiin, että luonnon monimuotoisuuden tavoitteita toteutetaan tavalla, joka ottaa huomioon myös maaseudun elinvoiman, elinkeinojen toimintaedellytykset,

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

omistusoikeuden sekä Suomen taloudellisen kestävyuden. Nämä muutokset ovat erittäin tarpeellisia, ja siksi toivon menestystä edustaja Kallion tekemille, vastalauseen 1 mukaisille muutosesityksille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

19.41 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Luonnonsuojelulain ennallistamisosio markkinoitiin tälle talolle pienenä teknisenä muutoksena, teknisenä asiana. Se on tämän kauden suurin asia maaseudun ja Suomen kansantalouden kannalta, suurin asia, ja me annamme valtakirjan sen toteuttamiseen ympäristöministeriölle tällä lainsäädännöllä. Perussuomalaiset, kokoomus, RKP ja kristilliset haluavat antaa valtakirjan suurimmasta Suomen kansantalouteen vaikuttavasta suunnitelmasta ympäristöministeriölle, jolla ei ole ajatusta siitä, että pitäisi katsoa taloudellisia kestävyuden elementtejä, sosiaalisia kestävyuden elementtejä. Ympäristöministeriö katsoo ympäristökestävyuden näkökulmasta tätä.

Niinpä lopputulema onkin se, että kun aikoinaan Luonnonvarakeskus teki arvion ennallistamisesta, se teki arvion 13—19 miljardista, mutta sen jälkeen, kun maa- ja metsätalousvaliokunta oli päättänyt tästä asiasta ja antanut lausunnon ympäristövaliokunnalle, oli ennen antanut lausunnon ja luvan sinne ympäristöministeriölle, niin sen jälkeen saimme oikein yhden kerran tässä talossa kuulla parisen tuntia siitä, mitä tämä suunnitelma voisi sisältää. Siellä kysyin, mitä tämä maksaa, ja ympäristöministeriöstä sanottiin, että 30 miljardia euroa — 30 miljardia euroa. Se oli tuplaantunut se rahasumma, mikä tähän käytetään, ja koska uskon, että millään hallituksella ei takataskusta löydy 1,2:ta miljardia vuodessa laittaa tähän ennallistamissuunnitelmaan, niin tiedätkö, mikä on seuraus? Seuraus on se, että istutaan toisten housuilla tuleen. Näinhän tämä homma menee. Eli tulee harmaata suojelua, tulee velvoittavia vaatimuksia ja tulee kieltoja, joista ei korvata maanomistajalle mitään.

Minä en ymmärrä sitä, miksi meidän täytyy ensimmäisenä partiopoikana olla viemässä tämä ennallistamissuunnitelma EU:hun. Tehän meinasitte tehdä täysin saman virheen metsäkatoasetuksen kanssa. Suomi oli ensimmäisenä tekemässä maltaita maksavia säännöksiä, todella byrokraattisia säännöksiä, jotka varsinkin pienimuotoisen sahayritystoiminnan ja tämäntyyppisiä olisivat tuhonneet täysin. Me saimme onneksi estettyä sen viemällä asian perustuslakivaliokuntaan, ja niinhän sitten kävi, että muutama viikko sitten se vedettiin kokonaan pois. EU:ssa valmistellaan Draghin raportin mukaisesti paljon inhimillisempi, taloudellisesti järkevämpi tapa torjua metsäkatoa, koska metsäkadon torjuminen on järkevä asia. Näin pitäisi tehdä tässä ennallistamisasetuksessakin, asettaa pelisäännöt, kuten edustaja Kallio tässä vaati, ja pitäisi katsoa ensin, lähtevätkö muut maat tähän ylipäätään. Meillä on EU:ssa paljon asetuksia, joiden osalta 20 vuotta on odoteltu tiettyjä maita, että jokohan ne pikkuhiljaa tämmöisen tekisivät. Mutta Suomessa halutaan antaa ensimmäisten maitten joukossa ympäristöministeriölle valta lähettää ennallistamisasetus EU:hun. Mielestäni tämä on järjetöntä.

Ympäristöministeriössä ei pidetä siitä, että turvemaita käytetään ylipäätään yhtään mihinkään. Se on syötetty sinne EU:n päähänkin, ja huomautan, että ympäristöministeriön arvion mukaan meillä on kymmenen prosenttia pelloista turvemaita ja noin kolmannes Suomen metsistä on turvemetsiä. Jos näille tulee käytön rajoitteita sen suunnitelman

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

mukaisesti, mikä EU:lle laitetaan, niin se on, kuuluu, kansantaloudellisesti melkoinen kysymys, mutta minkäänlaisia rajoituksia tämä hallituspohja ei halunnut tehdä. Te luotate sokeasti siihen, että ympäristöministeriössä asuu kaikki viisaus, annetaan sinne valta tällaisessa asiassa. En ymmärrä, miksi näin.

Vielä vetoankin siihen, että kun teillä on mahdollisuus olla viemättä sitä elokuun loppuun mennessä ja odottaa vähän, mitä muut maat tekevät, niin älkää antako tätä valtakirjaa. Äänestetään nyt yhdessä tämä laki kumoon ja valmistellaan se rauhallisesti ja huolella niin, että Suomen maatalous pystyy jatkamaan, Suomen metsäsektori pystyy jatkamaan, pystymme edelleenkin investoimaan maaseudulla. Mielestäni tämä laki on todella huono tältä kohtaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko on poissa. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

19.46 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä on tullut aika tarkkaan jo tämä analysoitua läpi. Huomaan, että olen ainut mietintövaliokunnan jäsen paikalla. Erityisesti joistain kommentteista täällä, joista nyt en tietysti kaikista saanut selvää, huomaa, että ei olla aivan perillä siitä, mitä siellä valiokunnissa on käsitelty, [Mauri Peltokangas: Euroopan unionissa!] mutta tällaista tämä täällä aina on.

Erityisesti omaisuudensuojan vahvistaminen on yksi semmoinen asia, mikä tässä hallituksen esityksessä on erityisen heikko. Vaikka ennallistamissuunnitelma ei muodollisesti sisältäisi välittömiä käyttörajoituksia, sillä voi olla huomattavia tosiasiallisia vaikutuksia maanomistajien asemaan. Suunnitelmassa ei saa esittää alueellisia kohdennuksia ja rajoituksia, jotka voivat vaikuttaa tulevaan maankäyttöön, investointeihin, luonnonvarojen hyödyntämiseen sekä kiinteistöjen arvoon jo ennen varsinaisten toimenpiteiden toteuttamista. Tämä on se meidän esittämämme yksi näiden vastalauseiden keskeinen sisältö.

Mitä tarkemmin ennallistamistoimet kohdennetaan maantieteellisesti rajatuille alueille, sitä konkreettisemmin vaikutukset kohdistuvat yksittäisiin maanomistajiin ja elinkeinonharjoittajiin. Tämä on keskeinen puute tässä hallituksen esityksessä. Tätä ei tule hyväksyä, ja tästä syystä omaisuudensuojan toteutumista ei voida tarkastella vain muodollisten oikeusvaikutusten näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Maanomistajalla on oikeus tietää, millä perusteilla hänen alueensa valitaan mahdollisten ennallistamistoimien kohteeksi, millaisia vaikutuksia valinnalla voi olla ja millä tavoin hän voi puolustaa oikeuksiaan. Tästä seuraa myös välttämätön tarve täsmentää muutoksenhakua koskevaa sääntelyä. Tässä kohtaa on iso puute tässä esityksessä. Hallituksen esityksessä jää täysin epäselväksi, mitä tuomioistuin voi ennallistamissuunnitelmaa koskevassa valituksessa tutkia ja millä perusteella valitus voidaan tehdä. Tällainen epäselvyys on ongelmallinen oikeusvaltioperiaatteen ja perustuslain 21 §:ssä turvatun oikeusturvan näkökulmasta.

Oikeusturva ei toteudu sillä, että valitusoikeus kirjataan lakiin muodollisesti. Oikeusturva toteutuu vasta silloin, kun kansalainen tietää, millä perusteella hän voi hakea muutosta, ja kun tuomioistuimella on selkeä toimivalta arvioida päätöksen lainmukaisuutta. Siksi valitusperusteet on kirjattava lakiin nimenomaisesti. Nyt näin ei ole tapahtumassa.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Arvoisa puhemies! Hallintotuomioistuimen tulee voida arvioida paitsi menettelyn lainmukaisuutta myös sitä, täyttääkö ennallistamissuunnitelma EU:n ennallistamisasetuksen vaatimukset, noudattaako se luonnonsuojelulain sisältövaatimuksia, toteutuvatko suhteellisuusperiaate ja yhdenvertaisuus sekä onko omaisuudensuoja ja elinkeinovapaus otettu asianmukaisesti huomioon.

Keskusta ei hyväksy sitä, että Suomelle mahdollisesti miljardiluokan kustannuksia aiheuttavaa ja laajoja maankäyttövaikutuksia synnyttävää kokonaisuutta viedään eteenpäin ilman selkeitä laissa säädettyjä pelisääntöjä, ilman uskottavaa kustannuskontrollia ja ilman eduskunnan täysipainoista osallistumista päätöksentekoon. Nyt näistä mikään ei toteudu. Siksi ennallistamissuunnitelman laadinnalle on säädettävä Ruotsin mallin mukaiset selkeät kansalliset reunaehdot, eduskunnalle on turvattava aito päätöksentekorooli ja maanomistajien oikeusturva on varmistettava yksiselitteisillä muutoksenhakusäännöksillä. Vain näin voidaan varmistaa, että luonnon monimuotoisuutta vahvistetaan tavalla, joka säilyttää kansalaisten luottamuksen, kunnioittaa omaisuudensuojaa ja turvaa Suomen taloudellisen tulevaisuuden. Nyt yksikään näistä asioista ei toteudu tällä hallituksen esityksellä.

Täällä on tänään aiemmin keskusteltu pitkiäkin keskusteluja kymmenen miljoonan maatalouden energiaveron palautuksesta, mikä on positiivinen asia. Täällä on keskusteltu paljon ilmeisesti siitä, kun hallitus peruu oman päätöksensä kotitalousvähennyksen heikennyksistä, mutta tämän mittaluokan asia ei aiheuta samanlaista keskustelua. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

19.51 **Mikko Polvinen kesk:** Arvoisa puhemies! Tämä esitetty laki antaisi kokoomuksen ja perussuomalaisten mahdollistamana avoimen vekselin ympäristöministeriölle, EU:lle, suojella suomalaiset metsät ja viedä suomalainen ruuantuotanto ja sahateollisuus.

Edustaja Elolle haluaisin sanoa sinne vihreitten suuntaan, kun tämä susi tuli mainituksi, että jos tässä esityksessä jotain hyvää on, niin se on Suomen lainsäädännön päivittäminen EU-direktiivin ja sen suojeluaseman mukaiseksi, mikä sudelle on nyt siellä määritetty. Tässä ei ole minun mielestäni mitään sellaista erityistä, minkä takia Suomen olisi tässä tilanteessa pitänyt asiaa jarrutella. Suden metsästys onnistui viime talvena suunnitellusti, ja sitä täytyy myös ensi talvena jatkaa. Mutta hämmästelen sitä, että hallitus ei kuitenkaan ponnekkaasti ole ajanut karhua tänne samaan Euroopan unionin luonnonsuojeludirektiivien ja asetusten ja liitteitten mukaisiin muutoksiin, mitä sudelle on jo tehty, koska tämä karhukysymyshän täällä Suomessa alkaa olla se, mikä meitä eniten tässä huolettaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

19.52 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tässä luonnonsuojelulain esityksessä on myös hyviä asioita. Luontoarvokaupan saaminen alkuun on hyvä, vaikka toki olisimme vähän toivoneet — tai emme edes vähän: se olisi ollut syytä toteuttaa vähemmän byrokratiaa vaativaksi niin, että se todellisuudessa lähtisi toimintaan. Sinänsä pienemmiltä yrityksiltä tätä byrokratiaa ei vaadita, mikä on hyvä asia. Mielestäni on hyvä

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

myöskin se, että susi nyt sitten komission myötävaikutuksella pystytään siirtämään metsästettäväksi lajiksi. Näin sen kanssa toimiminen jatkossa helpottuu.

Haluan kuitenkin vielä tuohon ennallistamisasiaan palata sen verran, että keskusta olisi halunnut, että suunnitelmaa laadittaessa on hyödynnettävä kaikki se kansallinen liikkumavara, mikä meillä on, vältettävä kansallisia lisävelvoitteita, minimoitava maanomistajille, yrityksille ja yhteiskunnalle aiheutuvat haitat, huomioitava vaikutukset huoltovarmuuteen, ruoantuotantoon, energiantuotantoon, metsätalouteen ja aluekehitykseen ja varmistettava suhteellisuusperiaatteen, yhdenvertaisuuden ja omaisuudensuojan toteutuminen. On surullista, että emme asettaneet mitään reunaehtoja tälle ennallistamisasetukselle vaan annamme vallan ympäristöministeriölle.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 58/2026 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.54 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetuilla hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain eli niin sanotun tukipalvelulain muutoksilla mahdollistetaan viranomaisten tiedoksiantojen toimittaminen jatkossa myös yksityisiin digipostipalveluihin.

Sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskeva, 14.4. kuluvaan vuotta voimaan tullut lainsäädäntö mahdollistaa viranomaisten tiedoksiantojen lähettämisen ensisijaisesti sähköisesti niille hallinnon asiakkaille, joille se on mahdollista. Tätä yleissääntelyä on täydennetty Verohallintoa ja Tullia koskevalla erityissääntelyllä. Käsiteltävänä olevan esityksen tavoitteena on, että viranomaisten Digi- ja väestötietoviraston tuottamaan viestinvälityspalveluun lähettämät sähköiset tiedoksiannot voidaan jatkossa näyttää palvelun käyttäjille myös yksityisen toimijan tarjoamassa digitaalisessa palvelussa. Tällä on tarkoitus tukea kansalaisten laadukasta asiointikokemusta ja mahdollisuutta valita tiedoksiannon vastaanottamisessa käyttämänsä palvelu. Lisäksi pyritään luomaan edellytyksiä uusille digitaalisille liiketoimintamalleille, digitaalisen kasvuympäristön vahvistamiselle sekä innovaatioille. Tavoitteena on myös, että viranomaisten ja yksityisten lähettämän sähköisen postin voi vastaanottaa pääsääntöisesti yhdessä palvelussa.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Hallintovaliokunta pitää tavoitteita sähköisen tiedoksiannon lisäämisestä yleisesti kannatettavina. Siirtyminen sähköisiin tiedoksiantoihin viranomaistoiminnassa nopeuttaa asioiden käsittelyä, parantaa tietoturvaa, keventää hallinnollista taakkaa ja vähentää työvaiheita. Sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuuteen liittyy kuitenkin myös asiakkaiden oikeusturvan toteutumiseen liittyviä riskejä, jotka on kyettävä minimoimaan. Valiokunta pitää tärkeänä, että viranomaisten sähköiset asiointikanavat ovat mahdollisimman selkeitä ja yhdenmukaisia. Samalla on tärkeää huolehtia siitä, että digitukea ja muita asiointikanavia on saatavilla riittävästi.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta tähdentää, että tiedoksiantomenettely on keskeinen osa hallintoasian käsittelyä. Valiokunta toteaa, että sähköistä tiedoksiantoa koskeva yleissääntely, sitä täydentävä viranomaiskohtainen erityissääntely ja nyt ehdotettu sääntely muodostavat kokonaisuuden, jota voi olla vähän vaikea hahmottaa. Valiokunta korostaa, että sähköistä tiedoksiantoa koskevan sääntelykokonaisuuden tulee olla hallinnon asiakkaan näkökulmasta mahdollisimman selkeä ja johdonmukainen. Lisäksi on tärkeää, että viranomaisen voi varmistua siitä, että tiedoksianto tulee asianmukaisesti toimitetuksi.

Esityksen perusteluissa tuodaan varsin kattavasti esiin ehdotettuun sääntelyyn liittyviä riskejä. Mahdolliset yhdenvertaisuuteen vaikuttavat riskit liittyvät erityisesti ihmisten erilaisiin kykyihin käyttää digitaalisia palveluja. Oikeusturvan toteutumiselle voi puolestaan aiheutua riskejä tilanteissa, joissa henkilö ei ymmärrä katseluohjelman valinnan vaikutuksia tiedoksiannon vastaanottamiseen. Näitä riskejä pienentää kuitenkin se, että ehdotetussa sääntelyssä on kyse hallinnon asiakkaille ja palveluntarjoajille vapaaehtoisesta järjestelystä, joka ei velvoita sähköiseen asiointiin eikä vaikuta välittömästi niihin henkilöihin, jotka vastaanottavat viranomaisviestit paperipostilla. Yksityisen palveluntarjoajan katseluohjelman valitseminen on täysin vapaaehtoista, ja henkilöltä edellytetään sen valitsemiseen aktiivisia toimenpiteitä. Valiokunta painottaa selkeän, oikea-aikaisen ja kattavan viestinnän merkitystä sääntelykokonaisuuden toimeenpanossa. Myös neuvontaan tulee panostaa asianmukaisesti.

Valiokunta kiinnittää mietinnössään huomiota myös esityksen tietosuojaan liittyviin riskeihin. Näitä riskejä pienentää se, että Suomi.fi-viestien kautta haettuja tietoja viranomaisten viesteistä ei tallenneta pysyvästi yksityisiin digipostipalveluihin. Tältä osin on syytä painottaa tietosuojalainsäädännöstä johtuvien velvoitteiden huolellista noudattamista.

Arvoisa puhemies! Ehdotetun sääntelyn mukaan Digi- ja väestötietovirasto voi sopimuksella antaa katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän myös muun palveluntarjoajan toteutettavaksi. Tällaiselle palveluntarjoajalle ehdotetut tehtävät ovat perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä. Katseluohjelman tarjoamisessa on kyse sellaisesta viranomaista avustavasta tehtävästä, joka muodostaa julkisen hallintotehtävän ja joka voidaan siirtää sopimuksella muiden kuin viranomaisten hoidettavaksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tehtävien antamista muulle palveluntarjoajalle voidaan pitää perustuslain 124 §:ssä tarkoitettulla tavalla tarpeellisena tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Kyseiset tehtävät eivät sisällä merkittävää julkisen vallan käyttöä.

Hallintovaliokunta ehdottaa eräitä sääntelyä selkeyttäviä muutoksia lakiehdotukseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että sähköistä tiedoksiantoa koskevan sääntelykokonaisuuden vaikutuksia erityisesti hallinnon asiakkaiden oikeusturvaan seurataan ja että seurannassa

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

havaitut kehittämistarpeet otetaan huomioon sähköistä asiointia ja sähköistä tiedoksiantoa koskevan lainsäädännön kehittämisessä.

Valiokunnan mietintöön jätettiin kolme vastalauseita. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle esittelystä. — Sitten edustaja Koskela, Minja.

20.01 Minja Koskela vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Tavoite digitaalisen asioinnin kehittämisestä on sinänsä kannatettava, mutta tämä lakimuutos ei selkeytä asiointia, vaan uhkaa vaikeuttaa sitä entisestään. Vasemmistoliitto on nostanut esiin sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta koskevan sääntelyn ongelmia jo silloin, kun eduskunta käsitteli yleislainsäädäntöä, jolla sähköisestä tiedoksiannosta tehtiin ensisijainen menettely viranomaisasioinnissa.

Sääntelykokonaisuudesta on muodostumassa kansalaisen näkökulmasta vaikeasti ymmärrettävä. Nyt järjestelmään tuotaisiin tällä lakimuutoksella vielä yksityisiä viestin katseluohjelmia. Vaikka käyttöönotto olisi vapaaehtoista, se voi lisätä epävarmuutta siitä, mistä viranomaisviestejä pitää seurata. Tämä koskee erityisesti ihmisiä, joilla digitaidot, toimintakyky tai mahdollisuus seurata sähköisiä palveluja ovat rajallisia.

Digitalisaation tulisi helpottaa asiointia, ei siirtää järjestelmän monimutkaisuuden riskiä kansalaisen kannettavaksi. Harmillisesti hallituspuolueista on nyt kuultu julkisuudessakin huolestuneita puheenvuoroja vasta lakiehdotusten edettyä valiokunnissa. Näiden irtopisteiden keräilyä on suoraan sanottuna turhauttavaa seurata, kun digiasiointiin liittyvät muutokset on hallituksen johdolla tehty esimerkiksi digitaidottomien ikäihmisten näkökulmasta kohtuuttoman monimutkaisiksi, vaikka näistä riskeistä on varoitettu koko käsittelyn ajan.

Vanhusasiavaltuutetun mukaan yli 500 000 ikäihmistä ei pärjää digitaalisessa asioinnissa. On selvää, että digituen tarve lisääntyy huomattavasti, ja tätä tukea on nyt annettava kunnissa ja palveluissa selvästi nykyistä vahvemmin. Tätä ei voi jättää kuntien, järjestöjen ja läheisten harteille ilman riittäviä resursseja. Nythän te sieltä järjestöiltä vielä leikkaatte entisestään, niin että saa nähdä, miten tässä käy — eli päinvastoin: sekä kuntien että järjestöjen rahoitusta on hallituskaudella rapautettu jatkuvalla syötöllä, ja nyt nämä uusimmat esitykset ovat erittäin huolestuttavia myös tässä suhteessa. [Mauri Peltokankaan välihuuto] Jos valtio siirtää viranomaisasioinnin digitaalisiin kanaviin, sen on myös varmistettava, ettei kukaan jää palvelujen ja oikeuksiensa ulkopuolelle siksi, ettei osaa tai pysty käyttämään digipalveluja, ja nyt se ei tässä toteudu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

20.03 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Ehdotettu sääntely uhkaa tehdä hallinnon asiakkaille vaikeasti hahmottuvasta kokonaisuudesta entistä vaikeammin hahmotettavan. Eduskunnan oikeusasiamies esitti valiokunnalle antamassaan lausunnossa huolensa muutosten vaikutuksesta. Sähköisen tiedoksiannon sääntely on vasta huhtikuussa tullut voimaan, minkä vuoksi kokemuksia sähköisestä tiedoksiannosta ei vielä ole. Vaikuttaa kuitenkin siltä, ettei vastikään säädetty Suomi.fi-palvelun käyttö ole kaikille kovinkaan yksinkertaista ja selkeää. Yksityisten katseluohjelmien mahdollistaminen ei saa vaikeuttaa sähköisten viranomaistiedoksiantojen kokonaisuuden hahmottamista

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

asiakkaille. Erityisesti henkilöillä, joilla voi olla jo valmiiksi haasteita sähköisen viranomaispostin lukemisessa, saattaa olla vaikeuksia tunnistaa, mitä sovellusta tai katseluohjelmaa heidän tulee seurata.

Oikeusministeriö kiinnitti valiokunnalle antamassaan lausunnossa huomiota siihen, että ehdotettu sääntely monimutkaistaisi hallinnon asiakkaan ja viranomaisen näkökulmasta sähköistä tiedoksiantomenettelyä ja erityisesti viranomaisen näkökulmasta tiedoksiantomenettelyyn liittyviä vastuukysymyksiä. Onkin ongelmallista, että vaikka sähköisen tiedoksiannon vastaanottaja olisi valinnut käyttää yksityistä digipostipalvelua, hänelle lähetettäisiin kuitenkin edelleen ilmoitus viestinvälityspalvelusta. Sen sijaan yksityinen palveluntarjoaja ei ilmeisesti olisi velvoitettu lähettämään ilmoitusviestejä tai ylipäänsä mahdollistamaan tällaista toiminnallisuutta.

Lisäksi on huomioitava, että hallintovaliokunta on sähköisten tiedoksiantojen kohdalla pitänyt tärkeänä, että järjestelmä mahdollistaa sen, että viranomainen voi omalta osaltaan varmistua sähköisen viestin toimittamisesta. Yksityisten katseluohjelmien kohdalla viranomaisen ei kuitenkaan olisi mahdollista varmistua sähköisen viestin toimittamisesta vastaavalla tavalla, mikä on ongelmallista viranomaisen tiedoksiantovelvollisuuden toteuttamisen näkökannalta.

Arvoisa puhemies! Palaamme tähän asiaan vielä esityksen toisessa käsittelyssä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

20.06 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Digitalisaatio on helpottanut monen suomalaisen arkea. Se helpottaa sitä silloin, kun siihen on riittävät taidot ja välineet. Vanhusasiavaltuutettu on tosiaan varoittanut, että Suomessa asuu jopa 500 000—600 000 yli 65-vuotiasta, joilla ei ole lainkaan näitä perusdigitaatioita tai joiden taito ei riitä itsenäiseen digitaaliseen asiointiin.

On huolestuttava suunta, että yhteiskuntaa rakennetaan kovaa vauhtia sellaiseksi, että lähes kaikki edellyttää älypuhelinta ja vahvaa sähköistä tunnistamista, ja samaan aikaan fyysisiä palvelupisteitä karsitaan eri puolilla maata. Kuntien ja hyvinvointipalveluiden tiukka talous johtaa tähän, ja myös puhelinpalvelut, joita voisi käyttää ilman älypuhelinta, ovat käyneet harvinaisiksi. Samaan aikaan, kun palveluita on sähköistetty, digituen resursseista ei ole huolehdittu ja vastuu on jäänyt kunnille ja järjestöille, joiden rahoitusta, kuten tässä tuotiin esiin, on jatkuvasti leikattu ja nyt edelleen ollaan leikkaamassa.

Tämä tilanne keskustelutti paljon, kun itse olin hallintovaliokunnassa niitä edellisiä vaiheita käsittelemässä. Nämä huolet nousivat esiin, mutta päätökset on nyt tehty ja ongelmat ovat realisoitumassa.

Digitaalisista palveluista tosiaan on paljon hyötyä, mutta niiden varjolla ihmisiä ei pidä pakottaa digipalveluiden piiriin, jos tätä osaamista tai edellytyksiä ei ole. Siksi tarvitaan rinnalle muita vaihtoehtoja, jotta välttämättömät palvelut ovat saavutettavia kaikille. Me tarvitaan tähän maahan valtakunnallinen ohjelma ikääntyneiden digitaatiojen vahvistamiseksi, lisää helposti saavutettavia palvelupisteitä sekä mahdollisuus hoitaa välttämättömät viranomaisasiat myös ilman digipalveluja.

Arvoisa puhemies! Nyt tässä esityksessä, joka tässä on käsittelyssä, ehdotetaan, että viranomaisten sähköiset tiedoksiannot voitaisiin Suomi.fi-viestien lisäksi näyttää käyttäjälle myös yksityisen toimijan palvelussa. Sinänsä tämä lähtee vapaaehtoisuudesta, mutta siihen liittyy riskejä. Ensinnäkin ihmisen on aina tiedettävä, mistä hän

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

viranomaisviestinsä löytää, ja eduskunnan oikeusasiamies on huomauttanut, että sähköisen tiedoksiannon kokonaisuuden tulee olla asiakkaan näkökulmasta mahdollisimman selkeä. Tämä esitys lisää jo ennestään vaikeasti hahmotettavan järjestelmän monimutkaisuutta. Sekä oikeusministeriö että oikeusasiamies ovat lisäksi muistuttaneet, että malli, jossa viranomainen ja yksityinen toimija hoitavat samaa tehtävää, vaatii vahvat perustelut tarkoituksenmukaisuudesta, ja näitä perusteluita tässä esityksessä on varsin niukasti.

Lopuksi vielä totean, että kun valinnanvaraa lisätään, on samalla turvattava riittävä neuvonta ja tuki. Mahdollisuus valita on hyvä asia, mutta vain, jos se ei muodostu yhdeksi mutkaksi lisää niille, joille tämä järjestelmä jo nyt on erityisen vaikea.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

20.09 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Asummepa kaupungissa, kunnassa tai kylällä, yksi asia meitä kaikkia yhdistää: viranomaisilta tulevan postin saapumiseen ajoissa ja turvallisesti pitää voida luottaa, jotta ehdimme myös lukemaan tiedon oikea-aikaisesti. Kun kirje kolahtaa postiluukusta tai viesti saapuu puhelimeen, sen pitää olla varma tieto. Tässä esityksessä on kysymys juuri tästä, luottamuksesta. Tällä lakimuutoksella mahdollistetaan se, että viranomaisen sähköinen viesti voidaan Suomi.fi-viestien lisäksi toimittaa myös yksityiseen digipostipalveluun, jos kansalainen itse niin haluaa.

Arvoisa puhemies! Tämä onkin se tärkeä sana: haluaa. Tässä esityksessä ketään ei pakoteta mutta jokaiselle annetaan mahdollisuus ottaa viranomaisasiointi vastaan siellä, missä arki muutenkin hoituu. Nyky-Suomessa suuri osa meistä jo hoitaa laskut, palkkakuitit ja muut tärkeät paperit digitaalisesti. On luontevaa ja turvallista, että myös viranomaisviestit löytyvät samasta tutusta paikasta eivätkä huku sähköpostien sekaan eivätkä vaadi uusien ohjelmien käyttöönottoa tai lähde harhailemaan epävarmoihin kanaviin. Turvallisuuden kannalta on myös tärkeää, että tämä uudistus ei avaa ovea holtittomuudelle. Yksityiset digipostipalvelut voivat toimia viranomaisviestien katseluohjelmina vain sopimuksella ja vain silloin, kun ne täyttävät laissa säädetyt tiukat vaatimukset tietoturvasta, häiriötilanteista ja viranomaisyhteistyöstä. Tämä on vastuullista digitalisaatiota, jossa turvallisuus menee edellä, ei markkina. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

20.11 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustajat Koskela ja Elo käyttivät todella hyvät puheenvuorot. Digitalisaatio on nykypäivää, ja monelle siitä on todella paljon hyötyä, että saa erilaiset viranomaisviestit nopeasti ja omalla kännykällään auki aivan missä vain. Mutta meillä on tässä yhteiskunnassa suuri joukko väkeä, jolla ei ole edellytyksiä toimia näin. Nyt jo näkee vaikeuksia siitä talvellisesta päätöksestä, [Mauri Peltokangas: Pitäisikö se lakkauttaa?] missä Suomi.fi-postilaatikkoon näitä viestejä alkoi tulla, ja luulen, että vielä enemmän sekavuutta tulee tämän lainsäädännön myötä.

Tässä varmasti alkavat erilaiset toimijat, vilunkipelajaajat laitella erilaisia viestejä, joilla houkutellaan vanhuksia tai muuten heikkoja digitaatioja omaavia ihmisiä kirjautumaan paikkoihin, mihin ei tulisi kirjautua, ja antamaan itse tietojaan sinne. Meillä ei ole tämän lainsäädännön myötä kerrottu siitä tilanteesta, kuka kantaa vastuun, jos viesti ei tavoita sitä ihmistä, kelle se on tarkoitettu. Näinhän on nyt jo käynyt hyvin usein. Jos ajatellaan, että omaisten, järjestöjen tai kuntien pitää sitten hoitaa niin, että kirjaudutaan vaikkapa

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

älypuhelimella, jonka vaikkapa vanhus kuitenkin omistaa, niin oletteko miettineet sitä, että aina se omainen ei ole paikalla auttamassa siinä? Se voi olla aika satunnainen ihminen, kelle se kännykkä annetaan kaikkine tietoineen, ”haetko minun puolestani sen terveystiedon” tai ”kun menetin vaikka aivoinfarktin takia ajokortin, niin se poliisitieto tulee ilman ilmoitusta sinne”. [Mauri Peltokangas: Mutta eihän sitä ole pakko ottaa käyttöön!] — Kun tässä sanotaan, että eihän sitä ole pakko ottaa käyttöön, niin suomalaiset ovat viranomaiskansaa. Jos meille tulee viesti sinne sähköiseen postilaatikkoon, jonne on kehoitettu menemään katsomaan, sinne Suomi.fi:hin, ja kysytään, että hyväksytkö, niin aika moni varmasti hyväksyy, kun ajattelee, että viranomaiset haluavat näin.

Eli tämä ei ole todellakaan ongelmaton. Samaan aikaan kun järjestöiltä on viety rahat ja omaiset asuvat yhä kauempana, niin minä pelkään, että tästä koituu oikein vakaviakin seurauksia, jolloin ei auta edes vetoamus siitä, [Puhemies koputtaa] että seuratkaa, hallituspuolueet, tekin jatkoa tästä. Mielestäni nyt tehtiin vähän liian hötäkässä tämä. Olisi pitänyt yhdessä valmistella koko paketti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

20.15 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Käsiteltävänä olevan esityksen tavoitteena on, että viranomaisten Digi- ja väestötietoviraston tuottamaan välityspalveluun lähettämät sähköiset tiedoksiannot voitaisiin jakaa jatkossa palvelun käyttäjille myös yksityisen toimijan tarjoamissa digitaalisissa palveluissa.

Digitalisointi ja digitaalinen viestinvälitys on tietenkin erittäin kannatettavaa, ja sillä voidaan nopeuttaa tiedonvälitystä. Ei Postikaan ole koko aikaa täydellisesti kaikkea toimittanut, ja kyllä sielläkin viiveitä on ollut, eli myöskin tämän nykyisen tilanteen osalta pitää huomata, mikä on tämänhetkinen tilanne. Mutta kun tässä nyt laitetaan aika nopeasti yksityinen palveluntarjoaja rinnalle, kun on juuri päästy toteuttamaan Suomi.fi, niin kyllä uskon, että iso osa näistä 500 000—600 000 ihmisestä, joilla digitaidot ovat hyvin huonot, jos voi suoraan sanoa, ei oikein tiedä, mitä hyväksymisiä tai muita pitää tehdä, eikä apua ole aina tarjolla.

Siinä mielessä tätä vaiheistusta olisi ehkä pitänyt miettiä paremmin, ja myös sitä, miten varmistetaan jatkossa — koska nyt nämä kaikki viestit menevät digitaalisessa muodossa käytännössä tulevaisuudessa — että ne ihmiset, jotka eivät niitä digitaitoja omaa, voivat varmistua, että he ovat saaneet kaikki tietonsa, ja että sitten myöskin viranomaiset tietävät, että tämä tieto on nyt mennyt sinne perille asti. Tähän kohtaan olisi varmaan ollut tarve vähän aikaa ottaa ja miettiä, miten se tehdään. Ne ihmiset, joilla on henkilökohtaista tukea siinä olemassa, varmaan jollain tavalla pärjäävät, mutta iso osa näistä 500 000—600 000 ihmisestä on sellaisia, että eivät pärjää. Tämä voi tuoda tullessaan sitten ongelmia jatkossa heidän osaltaan, ja miten niistä sitten selvitetään.

Toivottavasti nämä tiedot, jotka kuitenkin viranomaisten lähettäminä ovat aina erittäin tarpeellisia ja erittäin ajankohtaisia ja sellaisia, joita ihmisten pitää tietää, menevät oikealla tavalla sinne ihmisille tiedoksi. Juuri kun tässä koko ajan on varoituksia tullut, että viranomaiset eivät ole tällä tavalla yhteydessä, niin mihin vedetään ne rajat sitten, kun tulee erilaisilta palveluntarjoiluilta niitä viranomaisten tietoja? Kyllä tässä tämä sekaantumisvaarakin on. Digitalisaatioon pitää mennä, mutta sitä askellusta pitää miettiä ja varmistaa, että ihmiset saavat oikeat tiedot. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

20.18 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Joo, hyvää keskustelua. — Tässä vauhdissa kun on näitä digilainsäädäntöjä valiokunnassa pähkäilty ja porukalla kuulu asiantuntijoita, toden totta se nousee kysymysmerkiksi, millä tavalla pärjää tämä väestö, jota meillä on tosiaan puoli miljoonaa siellä, joilla eivät ne digikyvyt ole niin hyvin, ja tämän takia itse asiassa edellisessä lainsäädännössä teimmekin mietintöön ihan erillisen kappaleen, jossa mainitsimme ihan eksaktisti, Suomi.fi kohdalla, että nämä palvelut pitää pystyä ottamaan käyttöön myöskin sellaisen, joka ei ymmärrä mitään näistä digilaitteista. Elikkä kyllä valiokunta on sitä pohtinut tosi syväluotaavasti, sekä kuullut asiantuntijoita että sitten pohtinut ihan omalla porukallakin tätä problematiikkaa siinä. Kaikkihan me tiedämme, että kun me lähdetään kehittämään tällaista uutta, niin aika harva tämän tason uudistus osuu nappiin kerralla, eikä se varmasti osu tämäkään, mutta kun tätä digitalisaatiota nyt ollaan tässä toivotettu kohta 20 vuotta, jossain kohtaa kai se on Suomenkin siirryttävä sitten näihin palveluihin.

Itse pidän kyllä sitä hyvänä totta kai tällä hetkellä, että se on vapaaehtoisesti käyttöön otettava, jolloinka ne henkilöt, jotka omaavat ne digitaaliset kyvyt, voivat heti siirtyä näihin palveluihin. Toki eivät nämä ihan helppoja kuvioita ole kenellekään, ja kun se Suomi.fi ensimmäisen kerran tyrkytti itseään, niin sehän tuli joka tuutista. Sitten ollaan puhuttu siitäkin, miten siitä pääsee ylipäätään irti, koska siitäkin pitää pystyä pääsemään, jos haluaa. Nämä ongelmat ovat sellaisia, mitä pitäisi yhdessä todellakin pohtia, ja toivon myöskin, että lainsäädäntö kehittyy tässä vuosien varrella niin, että kun nyt ollaan saatu tämä startti päälle, niin saadaan nämä sitten sillä tavalla toivon mukaan hyvin toimiviksi.

Alku on mielestäni hyvä. Niin kuin tässä nyt valiokunta lopussa tuossa toteaaakin, erityisesti hallinnon asiakkaiden oikeusturvaa pitää seurata kokonaisuudessaan ja kehittämistarpeet pitää ottaa huomioon kokonaisuudessaan. Eli jatkuvaa lainsäädännön kehittämistä tähän tämä on. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

20.20 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Kun tätä Suomi.fi-lainsäädäntöä säädettiin, niin itse asiassa minuun otti yhteyttä yksi viranomainen, joka sanoi, että hän on erittäin huolissaan siitä, millä tavalla ihmiset saavat tiedon siitä, että tänne Suomi.fi-palveluihin on tullut heitä koskevia asiakirjoja, koska jos on unohtanut klikata sieltä tiettyjä kohtia, niin voi olla, että siitä ei tietoa tule lainkaan, ja niin tein Helsingissä itse asiassa tämmöisen kunta-aloitteen, että Helsinki ottaisi käyttöön sellaisen järjestelmän, josta menee automaattisesti tekstiviestimuistutus ihmisille, koska voi olla niin, että se viranomaiskirje voi sisältää toimenpidevaatimuksia tälle henkilölle esimerkiksi työttömyysturvan suhteen ja jos ei sitä avaa, niin sitten voi joutua karenssiin ja menettää ne tuet. Tämmöistä tilannettahan me ei haluta, mutta tämä on nyt tilanne, joka näiden Suomi.fi-palveluiden suhteen on ympäri Suomea. Ei pitäisi olla niin, että joutuu kuntalaisaloitteita tekemään, jotta otetaan sitten nämä tekstiviestimuistutusjärjestelmät käyttöön. Se luo myös alueellista epätasa-arvoa.

Tosiaan tärkeätä on, että voi tilanteen tullen myös asioida kasvotusten omia asioitaan, mutta nythän on myös niin, että kun hallitus leikkaa sotejärjestöiltä valtavat määrät ja leikkaa myös vapaasta sivistyksestä, niin itse kun olen tavannut esimerkiksi ruotsinkielisiä

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

eläkeläisjärjestöjä, he ovat kertoneet, että se on suoraan pois näiltä tahoilta, jotka esimerkiksi kouluttavat ikäihmisiä digipalveluihin. Näillä järjestöleikkauksilla saattaa valitettavasti olla tällaisiakin ennalta arvaamattomia, todella kielteisiä vaikutuksia, ja tämän huomion halusin vain tässä keskustelussa tuoda esille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

20.23 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kyllä, hyvä huomio. Ja kansalaisaktiivisuudesta plussat, juurikin näin.

Kannustan lukemaan valiokunnan mietinnön. Siellä on muutamia erittäin hyviä toteamuksia nimenomaan tästä seikasta. Sitten meidän on muistettava se, että osa meidän vanhuksista on erinomaisia digitaalipalveluiden käyttäjiä. Hyvänä esimerkkinä vaikka nyt oma äitini 83-vuotiaana, ennen kuin viime viikolla meni tuonne yläkerran digitaalipalveluita käyttämään, hallitsi kaiken, eli ei mitään ongelmaa, melkein parempi nörtti kuin minä.

Ei aina täällä puhuta vanhemmasta väestä, että he eivät osaa, vaan siellä saattaa joku katsoa meitä vähän pitkin nenänvarttaan, että kyllä täällä osataan. Heitä on tosi paljon. Ja siitä totta kai kuuluu kiitos, niin kuin tässä edustaja Honkasalokin toi esiin, kolmannen sektorin toimijoille. Siellä on erilaisia kansalaisjärjestöjä, koulukuvioita, joissa järjestetään kursseja, ja se on hieno asia se.

Tämän halusin tuoda vain esiin, että heitäkin on paljon, jotka ovat loistavia siinä. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 58/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle rajat ylittävää sähköistä tunnistamista, luottamuspalveluita ja eurooppalaista digitaalista identiteettiä koskevaa EU:n asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 17/2026 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 15/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 15/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.24 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ehdotetun lainsäädännön taustalla on kyse Euroopan unionin niin sanotun eIDAS-asetuksen muutoksesta. Sähköisten tunnistusvälineiden ilmoittamista sekä

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

luottamuspalveluja, kuten sähköinen allekirjoitus tai sähköinen leima, koskeva sääntely on jo pääosin sisältynyt alkuperäiseen eIDAS-asetukseen. Keskeisin asetukseen tehty muutos on eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa koskevan lainsäädännön lisääminen asetukseen — nyt mennään mielenkiintoisille vesille. Lompakko on lähtökohtaisesti mobiililaitteessa toimiva sovellus, jonka avulla käyttäjä voi tunnistautua sähköisesti, hallinnoida itseään koskevia henkilötietoja sähköisten todistusten avulla sekä tehdä hyväksytyin sähköisen allekirjoituksen.

EIDAS-asetus on sellaisenaan jäsenvaltioissa sovellettavaa oikeutta, mutta se jättää eräissä asioissa jäsenvaltioille kansallista liikkumavaraa tai edellyttää kansallista täydentävää lainsäädäntöä. Näistä on tässä lainsäädännössä pääosin kyse. Jäsenvaltioiden on esimerkiksi nimettävä valvova viranomainen ja keskitetty yhteyspiste, säädettävä asetuksen rikkomisesta luottamuspalvelujen tarjoajille määrättävistä seuraamusmaksuista ja säädettävä lompakon tarjoamisen mahdollistavista tehtävistä.

Tässä suhteessa keskeinen on 1. lakiehdotus eli laki eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista, jäljempänä tämä eIDAS-laki. Siinä säädetään muun muassa Digi- ja väestötietoviraston tehtäväksi tarjota lompakko Suomessa. Lompakoita voivat lisäksi tarjota myös yksityisen sektorin toimijat. Lompakon tarjoaminen säädetään Digi- ja väestötietoviraston tehtäväksi markkinapuutetilanteen vuoksi. Esityksen valmistelun yhteydessä laaditun selvityksen mukaan tarjolle ei tulisi määrääjässä sellaisia lompakoita, jotka täyttäisivät muutetun eIDAS-asetuksen vaatimukset. Esityksessä todetaan, että valtion tuki- ja kilpailulainsäädäntöä ei sovelleta Digi- ja väestötietoviraston toimintaan niin kauan kuin markkinapuute lompakoiden tarjoamisessa jatkuu. Markkinapuutteen poistuttua valtion tuki- ja kilpailulainsäädäntöä sovelletaan myös DVV:n lompakon tarjoamiseen. Lompakon tarjoamiseen liittyvää markkinakehitystä seurataan sen perusteella, mitkä lompakot ilmoitetaan Suomesta Euroopan komissiolle.

Arvoisa rouva puhemies! Digi- ja väestötietovirasto myöntää luonnolliselle henkilölle lompakkoon myös henkilöllisyyden osoittamisen mahdollistavat tunnistetiedot väestötietojärjestelmään perustuen. Patentti- ja rekisterihallitus myöntää vastaavat tiedot oikeushenkilöille. Liikenne- ja viestintävirasto puolestaan ylläpitää eIDAS-asetuksen edellyttämällä tavalla rekisteriä lompakon luottavista osapuolista eli niistä asiointipalveluista, joissa lompakkoa voi käyttää. Lisäksi se on jatkossakin eIDAS-asetuksen valvova viranomainen, ja laissa säädetään tähän tehtävään liittyvistä toimivaltuuksista, kuten tiedonsaantioikeudesta. Virasto voi myös määrätä hallinnollisia seuraamusmaksuja luottamuspalvelun tarjoajille asetuksessa säädettyjen vaatimusten vastaisesta toiminnasta.

Esitykseen sisältyvässä 3. lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi laki digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta. Digitaalinen henkilöllisyystodistus on ensimmäinen lompakon kanssa yhteensopiva sähköinen todistus Suomessa. Sen myöntää poliisi tai muu passi- ja henkilökorttilupaviranomainen. Oikeus digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen syntyy jatkossa passin tai henkilökortin myöntämisen yhteydessä. Hallintovaliokunta toteaa myös, että henkilökorttilain ja passilain muuttamista koskeviin lakiehdotuksiin sisältyy siirtymäsäännökset, joilla luodaan oikeus saada käyttöön digitaalinen henkilöllisyystodistus myös ennen lain voimaantuloa myönnettyillä asiakirjoilla.

Perustuslakivaliokunta esittää, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, 1. lakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan viranomaisille määrättävistä seuraamusmaksuista ja ne bis in idem -kiellosta tekemät

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon. Hallintovaliokunta viittaa näiltä osin 1. lakiehdotuksen 48 §:ään tekemiinsä muutosehdotuksiin.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta pitää myönteisenä, että ehdotuksella parannetaan myös lasten ja nuorten mahdollisuuksia hoitaa itseään koskevia asioita sähköisesti. Lompakon voi ottaa itsenäisesti käyttöön 13-vuotias. Tätä nuorempikin voi ottaa lompakon käyttöön huoltajan suostumuksella. Lompakkoon tallennettujen sähköisten todistusten avulla lapsi tai nuori voi todistaa olevansa esimerkiksi alle 18-vuotias tai yli 13-vuotias ilman, että tarkka syntymäaika tai muut henkilötiedot paljastuvat. Sääntely parantaa alaikäisten suojelua sähköisissä palveluissa, helpottaa ikärajavaltontaa sekä edistää lasten turvallista sähköistä asiointia.

Arvoisa rouva puhemies! Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten hallintovaliokunta käsittelee eIDAS-asetuksen sääntelyä myös liittyen vammaisten mahdollisuuteen käyttää lompakkoa. Hallintovaliokunta katsoo myös, että vammaisten henkilöiden yhdenvertaisen asioinnin turvaamiseksi lompakon saavutettavuutta ja käytettävyyttä tulee seurata ja arvioida.

Muutetun eIDAS-asetuksen mukaisesti lompakon käyttö on vapaaehtoista. Esityksen vaikutusten on arvioitu riippuvan osin siitä, kuinka yleistä lompakon käyttöönotto tulee olemaan, ja toisaalta siitä, kuinka paljon asiointipalvelut mahdollistavat lompakolla ja sähköisillä todistuksilla asioimista palveluissaan. Esityksen mukaan lompakon ei ainakaan lyhyellä aikavälillä arvioida muuttavan kuluttajan näkökulmasta merkittävästi sitä, miten sähköisiin asiointipalveluihin tunnistaudutaan, sillä myös nykyiset vahvat sähköiset tunnistusvälineet säilyvät käytössä lompakon rinnalla.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä, arvoisa rouva puhemies, ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä mietinnöstä ilmenevin huomioin ja muutosehdotuksin. Valiokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen 17/2026 vp sisältyvät 3.—5., 7.—18. ja 20.—30. lakiehdotuksen ja että eduskunta hyväksyy muutettuna esitykseen sisältyvät 1., 2., 6. ja 19. lakiehdotuksen.

Hallintovaliokunnan mietintö oli tällä kertaa yksimielinen. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle esittelystä. — Ja nyt edustaja Hänninen.

20.32 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tunnistettava henkilöllisyys on turvallisen arjen perusta. Henkilöllisyys on myös asia, joka on meille jokaiselle kaikkein tärkeintä. Siksi tässä esityksessä ei ole kyse vain kokonaisuudesta, joka täydentää teknisiä muutoksia sähköistä asiointia koskevaan käytäntöön. Kyse on paljon tärkeämmästä, nimittäin uudesta tavasta osoittaa henkilöllisyys turvallisesti, luotettavasti ja yhdenmukaisesti kaikkialla Euroopassa.

Jatkossa kaikki EU:n jäsenmaat velvoitetaan tarjoamaan eurooppalainen digitaalinen tapa todentaa henkilöllisyys puhelimella yhtä luotettavasti kuin nykyiset vahvan sähköisen tunnistamisen välineet. Tällaiseen lompakkoon voitaisiin liittää myös muita henkilöön liittyviä vahvistettuja tietoja, kuten ajo-oikeus tai tutkintotiedot. Näin lain myötä syntyvä

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

järjestelmä mahdollistaisi siitä tulevaisuuden asiointivälineen myös laajemmin viranomaispalveluissa ja muussa yksityiselämässä.

Arjen turvallisuus syntyy siitä, että asiointi on helppoa. Juuri tällaiset uudet tavat toimia vahvistavat arjen turvallisuutta, kun ne luodaan huolellisesti ja vahvoiksi. Digitaaliset järjestelmät eivät saa altistaa meille tärkeimpiä tietoja, kuten henkilöllisyyttämme, uuden ajan vaaroille.

Arvoisa puhemies! Toimiakseen luotettavalla tavalla tämä esitys vaatii myös uuden digitaalisen henkilöllisyystodistuksen, joka olisi järjestelmän kautta käytettävä viranomaisen myöntämä sähköinen asiakirja. Se perustuisi voimassa olevaan passiin tai henkilökorttiin, joten sen luotettavuus olisi samalla tasolla kuin nykyisten fyysisten asiakirjojen. Tämä antaisi ihmisille mahdollisuuden todistaa henkilöllisyytensä myös ilman muovikorttia, mikä lisää arjen asioinnin helppoutta. Huomiota on kuitenkin annettava myös sille, että sähköisten palvelujen kehittämistä ei tule jarruttaa. Vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta on parannettava entisestään ja digitaalisen järjestelmän turvallisuus taattava.

Tällä esityksellä vahvistetaan vaatimuksia tunnistusvälineiden myöntämisen turvallisuudesta sekä mahdollistetaan passin tai henkilökortin voimassaolon tarkistaminen velvoittavammin kuin nykyisin, mikä myös ehkäisee identiteettivarkauksia ja verkkorikollisuutta. Siksi tämä esitys on selkeä, toimiva turvallisen arjen puolesta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 17/2026 vp sisältyvien 1.—30. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ydinenergiain sekä rikoslain 34 luvun 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 72/2026 vp
Valiokunnan mietintö PuVM 4/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Kari, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.36 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies, hyvät edustajakollegat! Viime viikolla tämän asian ensimmäisen käsittelyn aikana käytin puheenvuoron, josta nyt lähinnä teen vain pientä tiivistystä. Tähän toiseen käsittelyyn liittyy myös sitten lopussa pieni esitys.

Haluan korostaa sitä, mitä viime viikollakin, että meille sosiaalidemokraateille — ja uskonpa, että kaikille puolueille tässä eduskuntasalissa — on tärkeää varmistaa Suomen ja suomalaisten turvallisuus kaikissa muuttuvissa tilanteissa. Kun veimme

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

pääministeripuolueena Suomen Natoon vuonna 22 ja jäseneksi vuonna 23, halusimme osaltamme varmistaa myös sen, että muuttuvassa turvallisuusympäristössä Suomella säilyy täysivaltaisen tasavallan mahdollisuudet puolustaa itseään erilaisissa haastavissa tilanteissa.

Nyt viimeisen kolmen vuoden ajan Naton jäsenenä ollessamme olemme integroituneet Natoon vahvemmin ja samassa yhteydessä selvittäneet myös tähän turvallisuuteen liittyviä erilaisia teemoja, tehneet isoja investointeja ja niin edelleen. Kuitenkaan tämän kolmen vuoden aikana ei tullut esiin ydinpelotteeseen, niin sanottuun ydinsateenvarjoon tai -suunnitteluun, liittyviä asioita kuin aivan tässä keväällä, ja tästäkin asiasta puolustusministeri on sanonut, että tällä asialla ei sinänsä kiirettä olisi. Kuitenkin hallitus on nyt hyvin voimakkaasti halunnut tätä asiaa viedä eteenpäin, ja tässä kiirehdyttäessä valitettavasti myöskään tähän esitykseen liittyviä mahdollisia heikkouksia ja kriittisiä näkökulmia ei kuitenkaan niin hallituksen esityksessä kuin myöskään puolustusvaliokunnan mietinnössä käyty riittävällä tavalla läpi. Tähän kiinnitti huomiota muun muassa valiokunnan käyttämistä asiantuntijoista osa.

Yksi asia ansaitsee tulla myös uudelleen nostetuksi. Se on hallituksen esitys siitä, että tämä ydinenergialain muuttaminen ja ydinaseiden varastoinnin, sijoittamisen ja kauttakulun salliva lainmuutos veisivät Suomen pohjoismaiselle linjalle. Mutta niin kuin valiokuntakuulemisessakin tuli esiin, asian voi nähdä kyllä toisinkin päin, sillä selontekokirjaukseemme verrattuna muissa Pohjoismaissa asia säädellään valtiosopimuksiin liittyvillä DCA-sopimuksilla, joissa paino on huomattavasti vahvempi kuin kotimaisessa ajankohtaiselonteossa käytetty, kotimaiseen käyttöön tarkoitettu kirjaus. Näin ollen Pohjoismaat ovat kyllä tässä itse säätelemässä vahvemmin ydinaseisiin liittyvää politiikkaa. Myös hallituksen esittämät lainsäädäntömuutokset jättävät useita avoimia kysymyksiä koskien muun muassa poikkeusedellytyksiä sekä mahdollista päätöksentekomenettelyä, jolla ydinaseita voitaisiin tuoda Suomen alueelle, ja ennen kaikkea sitä, mikä on eduskunnan rooli tässä prosessissa.

Lopuksi on myös todettava se, että Suomessa on ollut vuosikymmeniä voimassa perinne siitä, että keskeiset ulko- ja turvallisuuspoliittiset kysymykset keskustellaan ja käydään läpi ennalta puolueiden kesken yli hallitus—oppositio-rajojen. Tämä perinne täyttää näihin aikoihin jo 80 vuotta, ja tämän perinteen yksi vahva, keskeinen piirre on se, että se on luonut myös jatkuvuutta ulko- ja turvallisuuspolitiikan hoitoon ja ennen kaikkea hyödyntänyt sitä parlamentaarista katetta, joka tässä eduskunnassa on hallituksen ja opposition yhdessä tehden aina kuljettanut Suomea historian aallokossa eteenpäin vakaalla kurssilla. Tästä perinteestä nyt kuitenkin hallitus halusi syystä tai toisesta luopua.

Arvoisa puhemies! Esitän puolustusvaliokunnan mietintöön sisältyvän vastalauseen mukaisesti, että lakiehdotukset hylätään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

20.41 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Puhuin lähetekeskustelussa jo tämän lakiesityksen sisällöstä ja nyt hiukan tästä itse prosessista ulkoasiainvaliokunnan jäsenen näkökulmasta.

On tosiaan surullista demokratian näkökulmasta, millä vauhdilla ja kuinka yllättäen tämä ydinase-esitys tuotiin eduskuntaan alun perin nimenomaan kokoomuksen runnomana. Olen useasti miettinyt, kuinka julmaa tämä on myös niitä edustajia kohtaan,

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

joille Nato-jäsenyyden puolesta äänestämisen ehtona nimenomaan oli se, että Suomi pitää voimassa ydinaserajoitteet omassa lainsäädännössään. Näin sovittiin keväällä 2022, ja näin sovittiin uudestaan, kun DCA-sopimus hyväksyttiin. Vasemmistoliitto esitti Nato-jäsenyyden käsittelyn yhteydessä keväällä 2022, että puolueet tekisivät vielä yhteisen poliittisen linjauksen ydinaserajoituksista, mutta muut puolueet olivat sitä mieltä, ettei tällaista poliittista linjausta tarvita, sillä meillä on jo voimassa oleva ydinenergialaki ja siinä olevat rajoitteet, eikä sitä olla muuttamassa. Näin vakuutettiin.

Arvoisa puhemies! Minusta on tärkeää tuoda tosiaan esille tähän prosessiin liittyviä ongelmia sisällön lisäksi. Lakiesitys on alun perin todella kiireessä tehty, ja se näkyy. Kriittinen arviointi ydinaseiden ja niiden leviämisen negatiivisista vaikutuksista puuttuu lähes tyystin, eikä näitä näkökulmia haluttu myöskään ulkoasiainvaliokunnassa syvällisesti käsitellä, vaikka juuri tällainen kriittinen arviointi kuuluisi ulko- ja turvallisuuspoliittiseen arviointiin. Ulkoasiainvaliokunnassa kaikki kansalaisjärjestöt ja ydinaseisiin kriittisesti suhtautuvat tutkijat oli sullottu yhteen kuulemiseen, ja kuudelle asiantuntijapuheenvuorolle ja valiokunnan edustajien kysymyksille annettiin kokonaisuudessaan vain 40 minuuttia. Puolustuspoliittisia kuulemisia ei vastaavalla tavalla rajoitettu, ja asiantuntijat saivat puhua laveammin ja pidemmin. Tämä kertoo minusta muutenkin siitä kulttuurista, johon on siirrytty varsinkin tällä kaudella. Ulkoasiainvaliokunnassa usein monilta unohtuu nimenomaan ulkoasiainvaliokunnan toimiala ja substanssi. Minusta tämä kertoo myös siitä, ettei ydinaseisiin liittyviä kielteisiä ja kriittisiä näkökulmia yksinkertaisesti haluta kuulla, vaikka kyseessä ovat joukkotuhoaseet, joiden käyttö johtaisi massiiviseen ympäristökatastrofiin, yhteiskuntien romahtamiseen, humanitääriin katastrofiin. Ajatus ydinaseiden rajatusta käytöstä ilman joukkotuhoa on naiivi. On esimerkiksi arvioitu, että ”Yksi ainoa strateginen ydinase riittäisi tuhoamaan Suomen pääkaupunkiseudun Keravalle saakka. Alue olisi säteilyn vuoksi asuinkelvoton vuosikymmeniä.” — Tämä artikkelista Yliopisto-lehdessä vuonna 2024, ja siihen oli haastateltu lukuisia asiantuntijoita.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi yhdestä yksityiskohdasta, joka ilmeni vasta ulkoasiainvaliokunnan käsittelyn loppumetreillä: Tämä lakiesitys sisältää tosiaan rikoslain kohdalla lisäyksen puolustusyhteistyöstä ilman määrittelyä siitä, että sen pitää liittyä nimenomaisesti Suomen puolustamiseen. Niin kuin ulkoasiainvaliokunnan eriävissä mielipiteessä todetaan, hallituksen esityksessä rikoslain ydinräjähdeterikosta koskevaa pykälää muutettaisiin siten, että pykälässä säädettäisiin niistä poikkeusperusteista, jotka oikeuttaisivat ydinräjähteen tuomisen Suomeen taikka sen kuljettamisen, toimittamisen tai hallussapidon Suomessa. Teon tulisi tällöin perustua joko Suomen sotilaalliseen puolustamiseen, jota toteutetaan osana Pohjois-Atlantin liiton yhteistä puolustusta tai puolustusyhteistyötä, Pohjois-Atlantin liiton yhteiseen puolustukseen taikka puolustusyhteistyöhön. Nimenomaan tämä termi ”puolustusyhteistyö” on todella kiinnostava käsite, kun sitä ei tarkemmin rajata eikä määritellä. Eli se, että puolustusyhteistyö ilman tarkempaa määrittelyä ja sitomista esimerkiksi Suomen puolustamiseen on sisällytetty osaksi lakiesitystä, tarkoittaa käytännössä, että lakiesityksellä halutaan mahdollistaa ydinaseiden kuljettaminen Suomen alueella ja maaperällä myös rauhan aikana, jos se liittyy puolustusyhteistyöhön, joka viittaa esimerkiksi sotilaalliseen suunnitteluun, harjoitteluun, suorituskyvyn kehittämiseen. Eli lakiesityksessä on myös tarkoituksella jätetty spesifioimatta rauhanajan määrittely, mikä tekee siitä tarkoituksellisesti hämärää, mutta nyt meillä on epäselvää se, tullaanko

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Suomessa liikuttelemaan ydinaseita myös rauhan aikana silloin, kun se liittyy puolustusyhteistyöhön. Eli käytännössä lakiesitys menee siten ydinaseiden sallimisen suhteen vielä pidemmälle kuin esimerkiksi julkisuudessa on annettu ymmärtää, kun lain tarpeellisuutta on perusteltu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

20.47 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä todella ehdotetaan, että ydinaseiden tuominen Suomeen sekä niiden kuljettaminen, hallussapito ja varastointi maaperällämme tulisivat mahdollisiksi.

En itse päässyt tämän asian ensimmäiseen käsittelyyn, mutta koska asia on tärkeä, haluan käyttää puheenvuoron nyt.

Kyse on historiallisesta muutoksesta Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan pitkään linjaan, ja silti esityksen valmistelu on tehty poiketen pitkästä perinteestämme, kuten täällä jo aiemmissa puheenvuoroissa tuotiin ilmi. Tämän perinteen mukaan keskeisistä ulko- ja turvallisuuspoliittisista linjauksista keskustellaan ennalta yhdessä yli hallitus—oppositio- rajan.

Suomi on jo nyt täysimääräisesti Naton ydinpelotteen suojassa. Kuulumme ydinsateenvarjon piiriin ja osallistumme Naton ydinasepolitiikan suunnitteluun. Liittyessämme Natoon nykyinen ydinenergialakimme ei ollut tälle minkäänlainen este, eikä sellaista estettä ole ilmennyt liittymisen jälkeenkään. Naton ydinaseet suojaavat tarvittaessa Suomea ihan niiden sijainnista riippumatta. Hallituksen esityksessä keskeinen peruste muutokselle on, että esityksellä parannetaan pelotetta ja ennaltaehkäistään sotilaallisen voiman käyttöä Suomessa sen liittolaisia ja koko liittokuntaa vastaan. Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan ole arvioitu lainsäädäntöön tehtävien muutosten tuomaa riskiä ja mahdollisia heikennyksiä Suomen turvallisuuspoliittiseen asemaan.

Puolustusvaliokunnan saamista useissa asiantuntijalausunnoissa todetaan, että Suomen turvallisuuden lisäämisen sijaan esitetty muutos toisi mukanaan merkittäviä riskejä, joita ei ole hallituksen esityksessä arvioitu. Valiokunnan saamista asiantuntijalausunnoissa kyseenalaistetaan esityksen tausta-ajatuksena oleva ydinaseiden hajautuksen tuoma turvallisuushyöty ja esitetään hajautussuunnitelmien pikemminkin altistavan entistä suuremman osan Eurooppaa Venäjän iskuille konventionaalisilla tai ydinaseilla ja lisäävän ydinsodan riskiä.

Arvoisa puhemies! Tätä muutosta on perusteltu myös sillä, että sen myötä Suomi lähentyisi muiden Pohjoismaiden linjaa. Kuitenkin on niin, että Suomen lähtökohdat, kuten maantieteellinen sijainti, poikkeavat merkittäväällä tavalla muista Pohjoismaista, ja esitystä pitäisi siksi arvioida Suomen omista ulko- ja turvallisuuspolitiikan intresseistä käsin. Lisäksi muissa Pohjoismaissa ydinaseita koskevat sitoumukset ovat Suomen selontekokirjausta vahvempia.

Erityisen huolestuttavaa on esityksen väljyys. Se, että puolustusyhteistyö ilman tarkempaa määrittelyä ja sitomista nimenomaisesti Suomen puolustamiseen on sisällytetty osaksi lakiesitystä, tarkoittaa käytännössä, että lakiesityksellä halutaan mahdollistaa ydinaseiden kuljettaminen Suomen alueella ja maaperällä myös rauhan aikana, mikäli se liittyy puolustusyhteistyöhön — tästä edustaja Honkasalo edellä hyvin puhui. Eli kyseeseen voi tulla myös tilanne, joka ei olisi suoraan Suomen sotilaallista puolustusta. Lakiesityksessä on myös tosiaan jätetty spesifioimatta rauhanajan määrittely, ja se

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

käytännössä menee siten ydinaseiden sallimisen suhteen pidemmälle kuin on annettu ymmärtää lain tarpeellisuutta perusteltaessa.

Arvoisa puhemies! Tämä muutos olisi Suomen pitkän ydinaseriisuntaa edistäneen linjan vastainen. Kuten Suomen Punainen Risti muistuttaa, ydinaseiden laaja-alaiset ja hallitsemattomat vaikutukset huomioiden on äärimmäisen epätodennäköistä, että niitä voitaisiin koskaan käyttää kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti. Tämä esitys on omiaan kasvattamaan ydinaseisiin liittyviä riskejä eikä edistämään ydinaseriisuntaa, jonka täytyisi olla Suomen kirkas tavoite. Siksi tulen äänestämään tämän hylkäsesityksen puolesta, kun sen aika tulee.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

20.52 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Minulle tämä on tämän salin suurin asia, mikä täällä on ollut käsittelyssä. Tämä on niin iso asia kaiken kaikkiaan, kun katsotaan, mitä me olemme täällä kolmen vuoden aikana käsitelleet. Nyt meillä on ollut iso perinne siitä, että keskeisiä ulko- ja turvallisuuspoliittisia kysymyksiä käsitellään ennalta yhdessä puolueiden kesken, yli hallitus—oppositio-rajojen, ja nyt tätä ei ole siinä laajuudessa tehty, että olisi yhteisymmärrys voitu tämän asian osalta löytää.

Ydinaseiden sijoittamisen ja kuljettamisen osalta nyt poistuisi lainsäädännöstä pykälä, jolla niiden sijoittaminen ja kuljettaminen on kiellettyä Suomessa. Jäisimme sen osalta selonteon lausuman varaan jatkossa. Minulle ydinaseet ovat maailman pahimpina joukkotuhoaseina sellainen asia, jonka sijoittamisesta ja kuljetuksesta pitää säädellä lainsäädännöllä myös jatkossa. Täällä on paljon pienempiä, tuhansia kertoja pienempiä asioita käsitelty lainsäädännöllä, ja nyt me otamme tämmöisen asian, joka käsitellään täällä jatkossa selonteon varassa. Siitä selonteosta tulee varmaan jatkossa semmoinen mantra, että nyt me emme tälläkään hallituskaudella sijoita ydinaseita tänne Suomeen, niin kuin on aiemmin todettu, kuinka me ollaan puolueettomia ja liittoutumattomia. Tämä tulee olemaan jatkossa se tilanne tämän asian osalta. Minulle tämä on todella iso asia, ja on todella vaikea hyväksyä tätä.

Myöskään tässä hallituksen esityksessä ei ole arvioitu tehtävien muutosten tuomia riskejä tai mahdollisia heikennyksiä Suomen turvallisuuspoliittiseen asemaan. Myös Pohjoismaat arvioidaan eri lailla valiokunnan mietinnössä kuin tässä vastalauseessa, jonka oppositio on tässä kolmen puolueen toimesta tehnyt.

Sitten, arvoisa rouva puhemies, tämä on myös tämän meidän pitkän linjamme vastainen, jossa me ollaan. Suomen ydinaselainsäädännön löyhentäminen ja ydinaseiden salliminen Suomen alueella eivät vie siihen suuntaan vaan juuri päinvastaiseen suuntaan ja toimivat Suomen ydinaserajoituksia ja ydinaseriisuntaa edustavan linjan vastaisesti. Tämä on todella vakava kysymys.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Karin tekemää vastalauseen mukaista esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Minja.

20.55 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Minä en ollut täällä vielä viime kaudella, silloin kun Suomi päätti liittyä Naton jäseneksi, mutta tiedän, että silloin sen prosessin aikana sovittiin niin, että koska Nato-jäsenyyttä haettiin ymmärrettävästi varsin kovalla

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

kiireellä, jatkoaskeleet liittyen Nato-jäsenyyteen käsiteltäisiin mahdollisimman suurella rauhalla, jotta kaikki kansanedustajat pääsevät keskustelemaan vakavista, tärkeistä asioista niiden edellyttämällä painoarvolla. Sen jälkeen tällä kaudella on käsitelty muun muassa DCA-sopimusta. Itse olin tuolloin lakivaliokunnassa jäsenenä ja jouduin äänestettävään tuolloin valiokunnassa asiantuntijakuulemisten jatkamisesta, ja hävisimme tuon äänestyksen. Onko tämä Natoon liittyvien prosessien käsittelyä kaikessa rauhassa sellaisella painoarvolla, mitä nämä asiat edellyttävät? Ei ole.

Nyt, arvoisa puhemies, me käsittelemme ydinaserajoitteiden purkamista. Tämä on erittäin painava, erittäin suuri kysymys. Toisin kuin kokoomus yrittää sanoa, että tämä olisi Nato-maalle kuuluva rutiiniasia, tämä on merkittävä muutos Suomen pitkäaikaiseen ulko- ja turvallisuuspoliittiseen linjaan. Minä voisin jopa käyttää sanaa ”dramaattinen” tässä yhteydessä. Olemmeko me käsitelleet tätä rauhassa? Emme ole. Kun tieto siitä tuli, että hallitus on tällaista esitystä tuomassa, niin se tuotiin puheenjohtajille, ja seuraavana päivänä se vietiin medialle. Puheenjohtajilla ja eduskuntaryhmillä oli käytännössä yksi päivä aikaa tutustua siihen lakiluonnokseen, joka oli heikko. Noin 40—50 sivua tekstiä, jossa ei millään tavalla käyty läpi niitä kysymyksiä, jotka ovat riskejä ja mahdollisia uhkia silloin kun me puhumme joukkotuhoaseista. Tämä on minusta täysin pöyristyttävä prosessuaalinen suoritus jopa kokoomukselta, jolle on selkeästi iskenyt vauhtisokeus liittyen näihin ulko- ja turvallisuuspoliittisiin asioihin. Ydinaseet eivät ole mitään konventionaalisia aseita. Me puhumme aseista, joilla voidaan tuhota kokonaisia kaupunkeja. Tämä on äärimmäisen fundamentaalinen kysymys koko maailman kannalta, ja minusta on syytä muistaa, että jopa Naton periaatteisiin kuuluu se, että edellytetään ydinaseetonta maailmaa, ja Suomi olisi voinut valita omalla linjallaan Nato-jäsenenä tehdä kuten esimerkiksi Islanti ja Romania ovat tehneet, eli pitää kiinni omista rajoitteistaan. Liettuassa nämä rajoitteet on kirjattu jopa perustuslakiin.

Tämän prosessin yhteydessä on myös käytetty aivan todella erikoisia puheenvuoroja siitä, että purkamalla kaikki rajoitteet Suomi liittyisi pohjoismaiseen tällaiseen niin kuin yhteisöön, jossa ei ole ollut niin vahvoja rajoitteita kuin Suomella. Mutta kun nämä rajoitteet puretaan, niin on jätetty tietoisesti huomioimatta se, että esimerkiksi Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa on vahvoja poliittisia sitoumuksia. Olkoonkin niin, että sellainen tulisi myös Suomessa olemaan, niin se on erittäin heikko esitys, kuten esimerkiksi edustaja Honkasalon puheenvuorosta kuulumme. Tämä rauhan ajan määritelmä jää hämmäiseksi, jolloin tämä koko kysymys on jäävä epäselväksi.

Mielestäni on syytä alleviivata sitä, että Nato-jäsenyys ei edellytä Suomelta muutoksia ydinenergialakiin. Tämä on erittäin keskeinen argumentti tässä kokonaisuudessa, jossa tätä perustellaan nimenomaan Nato-jäsenyydellä. Me olemme edelleen Naton jäsenmaanakin itse vastuussa siitä, millaisia ulko- ja turvallisuuspoliittisia linjauksia me haluamme allekirjoittaa. Me emme vasemmistoliitossa olisi tulleet tukemaan tätä esitystä, vaikka se oltaisiin tuotu kaikessa rauhassa ja vaikka siitä oltaisiin keskusteltu kaikessa rauhassa. Tämä on niin vahvasti vastaan niitä periaatteita, joiden puolesta me ollaan tehty politiikkaa vuosikymmeniä. Tämä on mielestäni rehellistä todeta ääneen, että se prosessin muutos ei olisi muuttanut meidän kantaamme, mutta kyllä minä pidän demokratian ja eduskunnan integriteetin kannalta erittäin ongelmallisena sitä, että näin isoja asioita tuodaan näin hätiköiden ja niihin reagointi on sitten myös hyvin nopeatempoista, sen sijaan, että oltaisiin voitu käydä näitä asioita rauhassa läpi.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Minä en ole kuullut yhtäkään sellaista argumenttia, jonka vuoksi Suomen kannattaisi näistä rajoitteista luopua, ja en tule sitä kannattamaan. Itse asiassa ajattelen päinvastoin niin, että Suomen tulisi liittyä YK:n ydinasekieltosopimukseen. Tämä on se linja, mitä me tulemme vasemmistoliitossa kannattamaan myöskin jatkossa. Tämä esitys ei kannatusta ansaitse.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskinen.

21.01 **Johannes Koskinen sd:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Karin hylkyehdotusta. Ydinaseiden tuonti Suomeen ei vahvista turvallisuuttamme. Vielä ennen juhannusta äänestämme Suomen aluetta koskevan ydinasekiellon purkamisesta. Juhannushan on valon ja suven juhla, ja tällainen asia sopii mahdollisimman huonosti siihen — enempikin kaamosajan kysymyksiä.

Orpon hallitus ehdottaa muutettavaksi voimassa olevaa ydinenergialakia ja rikoslakia niin, että jatkossa ydinräjähteiden maahantuonti, kuljettaminen ja hallussapito olisi mahdollista Suomen sotilaallisen puolustamisen nimissä, kun sitä toteutetaan osana Naton yhteistä puolustusta tai puolustusyhteistyötä tai muun puolustusyhteistyön perusteella. Tästä muusta puolustusyhteistyöstä edellä on jo useampi puhunutkin — en palaa siihen.

Hallituksen esityksessä ei ole arvioitu ydinaseet sallivien muutosten tuomia riskejä tai heikennyksiä Suomen turvallisuuspoliittiseen asemaan, ei esimerkiksi sitä, että asetumme alttiimmaksi erilaisille turvallisuushuhille ja vastapuolen iskusuunnitelmia kohdennettaisiin suomalaisiin sotilaskohteisiin. Vielä niitä enemmän on ihan konventionaalilla aseilla, mutta ääritilanteessa myös ydinaseilla. Ydinaseiden liikuttelumahdollisuus nykyistä laajemmalla alueella tarkoittaisi myös väärintulkintoja ja jopa vahingossa alkavan ydinsodan todennäköisyyden riskin kasvamista riippumatta siitä, onko ydinaseita Suomen alueella vai ei. Tämä maantieteellisen epämääräisyyden laajeneminen tuo tämän tyyppisiä uhkia.

Suomen ydinaselainsäädännön löyhentäminen toimisi myös Suomen pitkäaikaisen ydinaserajoituksia ja ydinaseriisuntaa ajavan linjan vastaisesti. Suomen Punainen Risti on todennut, että ydinaseiden laaja-alaiset, pitkäkestoiset ja hallitsemattomat vaikutukset huomioon ottaen on erittäin epätodennäköistä, että niitä voitaisiin koskaan käyttää kansainvälisen humanitaarisen oikeuden periaatteiden ja sääntöjen mukaisesti, oli kysymys sitten ballistisista tai taktisista ydinaseista.

Ydinaseriippuvuuden lisääminen horjuttaa sääntöpohjaista maailmanjärjestystä, riitojen rauhanomaista ratkaisua ja diplomatian ensisijaisuutta painottanutta ulko- ja turvallisuuspolitiikkaamme. Hallitus ei arvioinut juurikaan näitä tekijöitä. Suomi kuuluu jo tällä hetkellä Naton ydinpelotteen suojaan, ja Suomen nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa Suomelle täysimääräisen mukanaolon Naton ydinpelotteessa ja ydinasesuunnittelussa. Yhdysvaltojen, Ison-Britannian ja Ranskan ydinaseet suojaavat tarvittaessa Suomea riippumatta näiden sijainnista.

Suomen liittyessä Natoon nimenomaan vahvistettiin, että ydinenergialaki ei ollut este Suomen kuulumiselle ydinpelotteen suojaan taikka osallistumiselle ydinasepuolustuksen suunnitteluun. Sosiaalidemokraattien linjana on, että ydinaseiden ihmiskunnalle aiheuttamaa totaalisen tuhon riskiä tulee kaikin keinoin ehkäistä. Riippuvuutta ydinaseista tulee vähentää, ei lisätä. Siten vastustamme ydinenergialain ja rikoslain muuttamista hallituksen esittämällä tavalla. Tällaisesta turvallisuuspolitiikan ydinasiasta olisi ollut

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

perusteltua keskustella kaikkien eduskuntapuolueiden kanssa yhteisesti ja huolella. Suomessa on perinteisesti vaalittu merkittävässä ulko- ja turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä parlamentaarista yhteistyötä ja konsensusta, joka tässä tapauksessa sysättiin sivuun, ja siinä riittää korjaamista tuleville vuosille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

21.05 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme yhtä vakavimmista ja herkimmin väärin ymmärretyistä turvallisuuspoliittisista kysymyksistä: keskustelemme ydinaseista. Siksi tästä asiasta on puhuttava täsmällisesti ja tosiasioihin nojaten. Tällä esityksellä ei päätetä ydinaseiden sijoittamisesta Suomeen, eikä Suomi ole ryhtymässä ydinasevaltioksi. Suomi on ydinaseeton maa, eikä tämä lakimuutos muuta sitä. Se on tärkeää muistaa, kun käymme keskustelua.

Arvoisa puhemies! Se, mitä tässä esityksessä tehdään, on Suomen lainsäädännön päivittäminen vastaamaan sitä turvallisuuspoliittista todellisuutta, jossa Suomi nyt elää. Voimassa oleva ydinenergialain kielto on peräisin 1980-luvulta, siis ajalta, jolloin Suomi oli sotilaallisesti liittoutumaton ja Euroopan turvallisuustilanne oli perustavanlaatuisesti toisenlainen. Nyt Suomi on Naton jäsen. Nato on puolustusliitto, jonka pelote ja yhteinen puolustus perustuvat useiden tekijöiden kokonaisuuteen. Ydinpelote on osa tätä kokonaisuutta, ei siksi, että sitä haluttaisiin käyttää, vaan juuri siksi, että sitä ei tarvitsisi koskaan käyttää. Pelotteen perimmäinen tarkoitus on estää sota.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen ydin on siinä, että Suomen oma lainsäädäntö ei saa muodostua esteeksi liittokunnan yhteisen puolustuksen suunnittelulle, uskottavuudelle tai toimeenpanolle. Muutos on tarkkarajainen. Ydinräjähteiden hankkiminen, valmistaminen, kehittäminen ja räjäyttämisen säilyvät rikoksina. Terroristinen toiminta pysyy raskaasti kriminalisoituna. Kansainväliset velvoitteemme, kuten ydinsulkusopimus ja ydinkoekieltosopimus, sitovat Suomea aivan kuten ennenkin. Puolustusvaliokunta on esitystä käsitellessään aivan oikein korostanut päätöksenteon kansallisuutta: vain me voimme päättää siitä, millä ehdoin Suomessa toimitaan.

Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuuspolitiikan tärkein tehtävä on estää se, ettei Suomi koskaan joudu sodan kohteeksi. Ennaltaehkäisevä uskottava pelote on juuri tätä varten. Se suojaa suomalaisia koteja, perheitä ja arkea. Se antaa selkeän viestin siitä, että Suomeen kohdistuva sotilaallinen painostus ei ole hyväksyttävää eikä kannatettavaa. Samalla Suomi jatkaa vahvaa työtään asevalvonnan ja -riisun sekä ydinaseiden leviämisen estämisen puolesta. Nämä tavoitteet eivät ole ristiriidassa uskottavan puolustuksen kanssa, vaan ne kulkevat rinnakkain.

Arvoisa puhemies! Pidän esitystä harkittuna, tarkkaan rajattuna ja turvallisuusympäristön muutoksen huomioivana. Se ei lisää ydinaseita Suomeen tai maailmaan, mutta se vahvistaa Suomen turvallisuutta ja asemaa luotettavana liittolaisena. Lisäksi valiokunnan mietintö täydentää esitystä, ja se on nyt vielä parempi. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen.

21.09 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy alkuun todeta, että kyllä, tämä on erittäin vakava asia, suuri asia, dramaattinen asia, ja hämmästelen myös

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

siksi, että täällä on aika vähän meitä edustajia paikalla puhumassa todella historiallisesta päätöksestä.

Täytyy ensin alkuun todeta, että edustaja Lylyn puheenvuoro tuossa vähän herkistikin minua. Tässä on ollut erittäin upeita puheenvuoroja edustajilta jo edellä. Sen sijaan edustaja Hännisen puheenvuoro vähän hämmensikin minua, kun te, edustaja Hänninen, tässä vähän totesitte, että esitys on väärin ymmärretty ja tarkoitus ei ole tuoda ydinaseita Suomeen. Tällä esityksellä, minkä hallitus on nyt eduskunnalle antanut, puretaan rajoitteet ydinaseiden tuomisesta tai sallimisesta Suomen maaperällä. Sitten kun me täällä oppositiosta kritisoiimme tätä hallituksen esitystä, niin te toteatte, että ei tänne ole tulossa ydinaseita. Mutta tällä esityksellä tosiasiallisesti ydinaseiden tuominen Suomeen mahdollistetaan, toisin kuin nykyainsäädännöllä, joka selkeästi sen estää.

Arvoisa puhemies! Itse ajattelen, että Suomen ydinaserajoitetta ei pidä purkaa. Suomen nykyisen ydinenergiain mukaan ydinräjähteiden maahantuonti, valmistaminen, hallussapito ja räjäyttämisen on Suomessa kiellettyä, eikä tähän nyt todellakaan ole syytä tehdä muutosta. Tämä ydinaserajoitteiden purkaminen on täysin hallituksen poliittinen linjaus, jolla ei ole mitään todellisia Nato-integraation edellyttämiä lainsäädännön uudistamisen tarpeita, eikä Nato-jäsenyys edellytä Suomelta muutoksia tähän käsittelyssä olevaan ydinenergiainlakiin.

Puhemies! Suomen on mielestäni oltava ydinaseeton, ja siksi tätä lainsäädäntöä ei pidä muuttaa. Ydinaserajoitusten purkaminen ei lisää Suomen turvallisuutta, vaan se antaisi aivan väärän signaalin tässä maailmantilanteessa. Se vain kasvattaa jännitteitä entisestään, ja vaarana on, että ydinaseriisunta heikentyy myös globaalisti. Nyt on tärkeää rauhoittaa Suomen oma alue, eikä rauhaa edistetä lisäämällä ydinaseita vaan vähentämällä niitä. Suomeen ei pidä jatkossakaan tuoda ydinaseita, ja minun mielestäni sitä ei pidä myöskään lainsäädännön muutoksella mahdollistaa.

Vaikka ydinaseista on tullut Nato-jäsenyyden kautta osa Suomen turvallisuuspolitiikkaa, on Suomen huomioitava myös ydinasevalvontaan liittyvät näkökohdat. Suomi on ydinaseettomana maana sitoutunut ydinsulkusopimukseen ja on velvollinen edistämään sen päämääriä eli edistämään ydinaseriisuntaa ja estämään ydinaseiden leviämistä. Ydinaseet ja ydinasepelote ovat tehneet paluun maailmanpolitiikan keskiöön viime vuosina, mutta, hyvät kollegat, ydinaseet ovat ihmiskunnan tuhoisimpia keksintöjä, ja niiden käytöllä olisi katastrofaalisia humanitäärisiä seurauksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

21.14 **Heikki Autto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Todella tärkeää, että olemme keskustelemassa tästä isosta suomalaisten turvallisuutta vahvistavasta lakiesityksestä. Aikanaan tosiaan Suomi liittyi Pohjois-Atlantin liiton jäseneksi ilman mitään rajoitteita, eli Suomi on liittynyt Naton jäseneksi täysin oikeuksin ja täysin velvollisuuksin. On varmasti aivan juuri näin, kuten tässä tätä hylkäystä esittäneet edustajat, ainakin osa, ovat tuoneet esille, että sinänsä Nato ei edellytä Suomelta tätä lainsäädännön muuttamista. Tämä lakimuutos tehdäänkin nimenomaan Suomen omasta aloitteesta suomalaisten turvallisuuden vahvistamiseksi osana liittokuntaa. Kolmen vuoden jäsenyyden aikana olemme oppineet, kun aiemmin kumppanimaana emme voineet päästä esimerkiksi ydinasesuunnitteluryhmään elikkä Nuclear Planning Groupiin ja sen alaryhmiin mukaan,

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

miten voimme omalla toiminnallamme ja oman lainsäädäntömme muutoksilla maksimoida tämän Naton yhteisen turvan, jonka se Naton ydinasepelote voi suomalaisille parhaimmillaan tuoda. Siksi tätä lakimuutosta nyt on lähdetty edistämään. Hallituksen esitys lähtee tietysti siitä, että kun havaitaan tässä tapauksessa lainsäädännöllisiä muutostarpeita tai jos havaittaisiin joku toiminnallinen muutostarve, jolla Suomen turvallisuutta voidaan vahvistaa, niin sitä tietysti viipymättä edistetään.

No, eduskunnan puolustusvaliokunnan puheenjohtajana en pysty tietenkään vastaamaan muiden instituutioitten prosesseista, en valtioneuvoston prosessista enkä toisaalta esimerkiksi eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan prosessista, jotka ovat tässä saaneet aiemmissa puheenvuoroissa jonkin verran kritiikkiä, mutta mielestäni ainakin puolustusvaliokunnassa, joka on toiminut mietintövaliokuntana, olemme kyllä voineet tätä asiaa tässä yhteydessä hyvin perusteellisesti käsitellä. Varmasti toki puolustusvaliokunta on ollut luonteva mietintövaliokunta, koska siellä on ollut tietysti myös parhaat aiempaan toimintaan liittyvät tiedot tästä kysymyksestä. Mutta olen ymmärtänyt ja tuossa valiokunnan prosessin aikana on käynyt hyvin ilmi, että kaikille kansanedustajille on kyllä puolustushallinnon toimesta tarjottu sitä mahdollisuutta, että jokainen on voinut päästä esimerkiksi niiden turvaluokiteltujen tietojen äärelle, jotka sitten ovat olennaisia sen itse ydinasepolitiikan osalta ja joita ei voida tietenkään julkisuudessa käsitellä.

Tämä on siis se olennainen asia tähän lakimuutokseen liittyen, että vaikka sinänsä olemme, totta kai, täysimääräisesti Naton tuoman ydinasesuojan piirissä, niin omalla toiminnallamme voimme vaikuttaa siihen, kuinka vahva tuo pelote on, ja sitä kautta voimme vaikuttaa siihen, että maksimoimme Suomen turvallisuuden nyt sitten tämän lakimuutoksen myötä, kun vahvistamme tätä yhteistä pelotetta ja sen tuomaa turvaa.

Arvoisa rouva puhemies! Ehkä vielä lyhyesti tästä puolustusyhteistyöstä, joka ainakin edustaja Honkasalon puheenvuorossa nousi esiin. On tosiaan tärkeää, että myös tämä puolustusyhteistyö mahdollistetaan. Meillä on myös muita eurooppalaisia liittolaisia, jotka ovat ydinasevaltoja, siis muita kuin Yhdysvallat, joka siis tuottaa tämän Naton yhteisen ydinaseturvan yhdessä liittolaisten kanssa — tämä Naton turva perustuu nimenomaan Yhdysvaltain ydinaseeseen. Tärkeimmät pohjoismaiset liittolaisemme, tietysti Ruotsi, Norja ja Tanska, ovat nyt ilmoittaneet olevansa mukana myös tässä Ranskan aloitteessa täydentää tätä Naton ydinaseiden tuomaa turvaa sitten tällä omalla eurooppalaisella suorituskyvyllä tulevaisuudessa. Sen takia on tärkeää, että voimme myös tässä asiassa olla nyt sitten yhteispohjoismaisessa linjassa tulevaisuudessa. Kun lainsäädäntömme muutenkin muutetaan yhteispohjoismaiseksi nyt tällä hallituksen esityksellä ja siitä puolustusvaliokunnassa laatimallamme mietinnöllä, niin voimme myös esimerkiksi tätä yhteistä eurooppalaista suorituskykyä olla tarvittaessa sitten yhdessä viemässä eteenpäin.

Sen haluan todeta tässä koko eduskunnan ollessa koolla, että kaikki toimet, joita nyt Suomen puolustuksen vahvistamiseksi tehdään, tehdään vain ja ainoastaan siksi, että haluamme, että rauha säilyy tulevaisuudessakin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Alametsä.

21.19 **Alviina Alametsä vihr:** Arvoisa puhemies! Ei ydinaseita Suomeen, ei kauttakulkua, ei sijoittamista. Sen sijaan Suomen pitää liittyä YK:n ydinasekieltosopimukseen, jonka on allekirjoittanut jo 99 maata. Suomalaisten valtava enemmistö tutkitusti ajattelee, ettei ydinaseita tule käyttää missään olosuhteissa. Siinä on

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

paljon viisautta, koska ydinaseet tappaisivat miljoonia ihmisiä, ydinsota olisi katastrofaalinen. Suomesta ydinalvi tekisi viljelykelvottoman maan. Me kuolisimme nälkään, jollemme olisi jo kuolleet ydiniskuihin ja säteilyyn. Kyse on maailmanlopun tuovista aseista. Ne ovat todellinen uhka etenkin autoritääristen, epävakaiden maailmanjohtajien käsissä, joita valitettavasti tällä hetkellä on paljon. Kyse on maailmanlopun tuovista aseista, ja siksi niitä kohti vievää esitystä en voi kannattaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

21.20 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan tähän ehkä mahdollisesti tämän asiakohdan viimeiseen puheenvuoroon kuitenkin liittää sen, että Suomessa ja täällä eduskunnassa on hyvä yhteistyöhenki puolustukseen liittyvissä asioissa näin yleensä ottaen. Vaikka nyt on asiakohta, jossa emme voi yhtyä hallituksen esitykseen, niin haluan korostaa pitkäaikaisena puolustusvaliokunnan jäsenenä sitä hyvää yhteistyötä, jota eduskuntalaitos, me kansanedustajat, meidän virkamiehet, Puolustusvoimain henkilöstö, varusmiehet, reserviläiset, koko kansa tekevät puolustuksen yhteisen menestyksen hyväksi, tästä yksittäisestä asiasta riippumatta. Tämän katsoin tarpeelliseksi myös tämän asiakohdan päättämiseen ääneen sanoa, ja merkittäköön sekin pöytäkirjaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan uudistuksen voimaannpanosta sekä oikeudenkäymiskaaren ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 99/2026 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 16/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.22 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Yleensä on tapana, että mietintö esitellään ensimmäisessä käsittelyssä, ja olen pitänyt kunnia-asiana aina oman valiokuntani mietinnöt esitellä, mutta kun viime viikolla sattui sitten sellainen tilanne, etten päässyt, niin esittelenpä sen siis nyt. Tässä nimenomaisessa esityksessä on kyse suullisen todistelun tallentamisesta ja vastaanottamisesta yleisissä tuomioistuimissa koskevan uudistuksen voimaannpanosta. Esityksessä ehdotetaan, että uudistus tulisi voimaan lokakuun 1. päivä tänä vuonna. Lisäksi esityksessä ehdotetaan eräitä selkeytyksiä erityisesti määräaika- ja vireilletulosäännöksiin yleisten tuomioistuinten osalta.

Esityksen taustalla on se, että eduskunnan vuoden 2022 alussa hyväksymillä laeilla oikeudenkäyntimenettelyä yleisissä tuomioistuimissa uudistettiin siten, että käräjäoikeudet tekevät jatkossa vastaanottamastaan suullisesta todistelusta kuva- ja

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

äänitallenteen, jolta sitten todistelu lähtökohtaisesti otetaan vastaan muutoksenhakuasiain käsittelyssä sekä hovioikeudessa että myöskin korkeimmassa oikeudessa, jos sinne saakka mennään. Uudistuksen tavoitteena on muun muassa parantaa muutoksenhaussa tapahtuvan näytön arvioinnin oikeellisuutta ja tehostaa muutoksenhakumenettelyä sekä edelleen myöskin vähentää muutoksenhausta näille asianosaisille ja todistajille aiheutuvia kustannuksia sekä muuta haittaa.

Tähän uuteen menettelyyn, arvoisa puhemies, siirtyminen edellytti kuitenkin kuva- ja äänitallenteiden tekemiseen ja esittämiseen käytettävän videotallennusjärjestelmän suunnittelua ja rakentamista, ja siksi lakien voimaantulo jätettiin säädettäväksi erikseen lailla. Tässä nyt käsiteltävässä hallituksen esityksessä ehdotetaan uudistuksen voimaantuloa, kuten sanoin, 1.10.2026. Lakivaliokunnan saaman selvityksen valossa nämä tekniset ja muut uudistuksen voimaantulon edellyttämät valmiudet ja toimet tulisivat olemaan kunnossa siten, että uudistus voi tällöin tulla voimaan. Lakivaliokunta pitää tarkoituksenmukaisena tämän uudistuksen voimaantuloa esityksen mukaisesti ja puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina. — Kiitokset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Edustaja Viitala.

21.25 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva uudistus suullisen todistelun tallentamisesta on kokonaisuutena tärkeä ja kannatettava. Se voi parantaa oikeudenkäyntien laatua ja sujuvoittaa muutoksenhakua.

Jätimme valiokunnan mietintöön kuitenkin lausumavastalauseen, joka koskee kuvatallenteiden käyttöä. Nyt esitetty järjestely, jossa kuvatallennetta katsotaan lähtökohtaisesti vain tuomioistuimen tiloissa, voi olla etenkin laajoissa asioissa raskas ja vaikeuttaa muutoksenhaun valmistelua. Oikeudenkäynnin julkisuus, yksityisyydensuoja ja henkilötietojen suoja on tietenkin turvattava, samalla on perusteltua selvittää, voisiko kuvatallelle olla tietyin edellytyksin myös oikeudenkäyntiasiamiehen ja syyttäjän käytettävissä. Tämän vuoksi esitän, että eduskunta hyväksyy mietintöön sisältyvän vastalauseen mukaisen lausumaehdotuksen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

21.26 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä näytön arviointi ja sen dokumentaatio varmasti edesauttaa oikeudenkäyntien myöhempää tarkastelua ja näyttöä. Kannatan edustaja Viitalan tekemää esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

21.26 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Oikeusjärjestelmämme on turvallisen arjen kannalta tärkeää, ja siksi se ansaitsee huomiomme. Kyse on uudistuksesta, joka liittyy suullisen todistelun tallentamiseen ja sen hyödyntämiseen tuomioistuimissa. Tämä ei ehkä kuulosta suurelta, mutta käytännössä uudistuksella muutetaan sitä, miten oikeudenkäynnit toimivat, ja ennen kaikkea sitä, kuinka nopeasti ja luotettavasti oikeus toteutuu. Kyse on kokonaisturvallisuuden kannalta tärkeästä uudistuksesta, koska sen ytimessä on luottamus siihen, että rikoksista tuomitaan ja oikeutta saa. Myös lakivaliokunta on käsittelyssään katsonut tämän uudistuksen erittäin tarpeelliseksi.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Valiokunnan mietintö täydentää esitystä, ja se on nyt vielä parempi. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 93/2026 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 8/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.28 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Ilmainen opintoseteli avoimiin korkeakouluopintoihin on tärkeä väylä tulevaisuuteen niille toisen asteen opiskelijoille, jotka yrityksistään huolimatta jäivät yhteishaussa ilman jatko-opiskelupaikkaa.

Itselle sopivimman työn ja koulutuksen löytäminen ei aina ole helppoa. Ja vaikka jo nuorena tietäisikin, mitä haluaa tehdä työkseen, niin ei aina opiskelupaikka aukea ensimmäisellä yrittämällä. Tähän avuksi hallitus on tuonut alle 29-vuotiaille tarkoitettun opintosetelin, jolla on mahdollista päästä tekemään 30 opintopisteen verran ilmaisia kursseja avoimessa yliopistossa tai avoimessa ammattikorkeakoulussa. Opintoseteli on voimassa 2 vuotta, ja sitä voi käyttää suomen- ja ruotsinkielisiin kursseihin.

Opintomahdollisuus ehkäisee väliinpuotoamisia ja auttaa hahmottamaan, mikä olisi itselle se sopivin ala, ilman että tarvitsee aloittaa kokonaisen tutkinnon suorittaminen heti. Kun jatko-opintoihin pääsee käsiksi heti lukion tai ammattikoulun jälkeen, niin opiskelumotivaatiokaan ei pääse yhtä helposti lopahtamaan siinä välissä.

Arvoisa puhemies! Korkeakoulutus on monille väylä monipuolisempiin työmahdollisuuksiin, innostaviin ja itselle sopiviin työtehtäviin sekä toki parempaan palkkatasoon. Jokainen nuori ansaitsee parhaan mahdollisen perustan elämälleen, ja sujuva koulutuspolku on tärkeä osa sitä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

21.30 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Opintosetelikokeilun lähtökohdat ovat kannatettavia. On myönteistä, että ilman opiskelupaikkaa jääneille nuorille tarjotaan mahdollisuus tutustua korkeakouluopintoihin avoimen korkeakoulutuksen kautta. Tämä on erityisen tärkeää nyt, kun nuorten työllisyystilanne on todella vaikea.

Hallituksen koulutustason nostamiseen varaama kertaluontoinen 100 miljoonan euron rahoitus on kuitenkin riittämätön suhteessa tavoitteisiin Sama määräraha kohdistuu opintosetelikokeilun lisäksi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseen. Jos haluamme aidosti nostaa korkeakoulutettujen osuuden yli puoleen

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

ikäluokasta, tarvitaan huomattavasti suurempia satsauksia. Korkeakoulut ovat nostaneet esiin huolen, että 20 euron korvaus opintopistettä kohden ei kata opetuksen ja ohjauksen todellisia kustannuksia. Tällöin menot jäävät korkeakoulujen katettavaksi, mikä heikentää helposti muuta koulutusta ja tutkimusta.

Lisäksi rajaus, jonka mukaan opintoselillä voi suorittaa vain suomen- ja ruotsinkielisiä opintoja, rajaa tarpeettomalla tavalla korkeakoulujen opintotarjontaa. Myös vapaan sivistystyön oppilaitokset, kuten kesäyliopistot, ovat jääneet kokeilun ulkopuolelle. Tämä rajaa perusteettomasti pois toimijoita, joilla olisi valmiuksia laajentaa avoimen korkeakoulutuksen saavutettavuutta.

Tähän liittyen nyt tässä toisessa käsittelyssä esitän, että eduskunta hyväksyy seuraavan lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää keinoja, joilla Opin.fi-palvelun ulkopuolella olevat vapaan sivistystyön oppilaitokset, kuten kesäyliopistot, kansanopistot ja kansalaisopistot, saadaan jatkossa kattavammin mukaan opintoselikeluun niin, että nuoret voivat hyödyntää myös niiden tarjoamaa laadukasta opintotarjontaa.”

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Minja.

21.32 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Täällä eduskunnassa on hyvin laajasti yli puoluerajojen päästy yhteisymmärrykseen siitä, että meidän on nostettava korkeakoulutettujen määrää yhteiskunnassa, Suomessa, ja yhteinen käsitys tällä hetkellä on, että sen pitäisi olla vähintään 50 prosenttia suomalaisista, jotka olisivat tulevaisuudessa korkeakoulutettuja.

On kuitenkin syytä muistaa, että tämä hallitus puheistaan ja koulutuslupauksestaan huolimatta on leikannut koulutuksesta kaikilta asteilta. Valtionosuuksien leikkaaminen on tarkoittanut sitä, että se raha on pois varhaiskasvatuksesta ja perusopetuksesta, mihinkä on väitetty, että satsataan, mutta itse asiassa sieltä tätä kautta juuri leikataan. Sitten lisäksi ammatillisesta koulutuksesta, toiselta asteelta, tehdyt 120 miljoonan euron leikkaukset ovat erittäin vahingollisia ja erittäin haastavia juuri näille nuorille, jotka voisivat sieltä ehkä löytää jatkopolkua tai ylipäänsä saada semmoisen koulutuksen siihen ammattiin, mihin he ovat lähteneet kouluttautumaan. Sekään ei ole mikään itseisarvo, että ammattikoulusta täytyisi hakeutua jatko-opintoihin, mutta ainakin sen koulutuksen pitäisi olla sellaista, että se antaa edellytykset toteuttaa sitä ammattia, mitä siellä opiskellaan.

Lisäksi hallitus on leikannut korkeakouluilta, ja tähän nyt on aivan päinvastoin kuin se tavoite, millä pitäisi meidän yhdessä sovitusti nostaa sitä korkeakoulutettujen määrää. Eli tässä on tehty hyvin tämmöistä koulutusvihamielistä politiikkaa tällä kaudella, [Juha Hänninen: Nyt rupes pelottamaan!] ja koska puolueet ovat myös laajasti sitoutuneet tähän velkajarruun, niin on erittäin huolestuttavaa myös tulevien kausien näkökulmasta, miten voidaan yhteensovittaa nämä tavoitteet, joissa koulutusastetta halutaan nostaa ja myös koulutukseen panostaa, ja samaan aikaan leikattaisiin tai nostettaisiin veroja 8–11 miljardin edestä. No, sehän ei tule tapahtumaan, mikä on tietenkin hyvä asia tämän koulutuksen näkökulmasta, mutta siitä huolimatta on syytä tunnistaa, että näissä tavoitteissa on ristiriita.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi haluan kannattaa tätä edustaja Elon tekemää lausumaehdotusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

21.34 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämän väliaikaisen kokeilun, käytännössä muutaman vuoden aikana, kun ilman opiskelupaikkaa olevien osalta on mahdollista tämä 30 opintopisteen opiskelu, nyt nähdään sitten... Kun toisaalta yli 21 000 ylioppilastutkinnon suorittanutta jää korkeakoulutuksen ulkopuolelle hakuprosesseissa ja sitten ammatillisesta opiskelusta 3 200 henkilöä, niin tämä opintoseteli voi olla näille erittäin hyvä polku pitää opiskelua yllä ja pitää se opiskelun tahti päällä ja se samalla hyödyttää sitä, kun näitä pisteitä sitten myöhemmin korkeakouluissa voi hyödyntää. Kyllä tässä on hyviä tavoitteita tämän osalta tehty. Ymmärrän aikaisempia puheenvuoroja näistä koulutuksen leikkauksista, mutta kun meillä on nyt tässä käsittelyssä sellainen asia, jolla voidaan vähän avata nuorten osalta tilannetta, niin pitäisin tätä hyvänä tapana viedä asiaa eteenpäin.

Meillä on nyt avoimen korkeakoulutuksen avulla myös yliopisto- ja korkeakouluopiskelijoilla mahdollisuus opiskella, ja siinä pikkasen sekoittuu toista kautta, kun he ovat työttöminä työnhakijoina samaan aikaan, ja tämä polku tulee nyt täältä opintosetelin kautta, niin että nyt tähän kohderyhmään meillä on näitä välineitä, ja katsotaan, miten tämä toteutuu. Kohtuullisen iso satsaus tähän tehdään. Toivon mukaan tämä antaa polkua siihen, että me saamme tämän nykyisen korkeakoulutettujen määrän noin 40 prosentista nousemaan sinne 50 prosentin paremmalle puolelle. Se on meidän kaikkien yhteinen tavoite, ja siihen meidän pitäisi päästä. Tässä on yksi väline, ja tähän liittyvä lausuma, joka on tässä mietinnössä, on sinänsä hyvä. Toivon, että tämä menee eteenpäin ja pystytään hyödyntämään näitä kokemuksia sitten jatkossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

21.36 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin haluan edustaja Koskelan puheeseen vastata, että perusopetusta on kylläkin nostettu 200 miljoonalla tämän hallituskauden aikana. Ei siis pitänyt paikkansa väite, että siitä ollaan leikattu, kun sinne ollaan nimenomaan satsattu.

Nuorten koulutukseen on syytä panostaa. Tällä opintosetelikokeilulla tarjotaan alle 29-vuotiaille nuorille mahdollisuus tehdä korkeakouluopintoja, vaikka ei olisi saanut yhteishaussa opiskelupaikkaa. Opintoseteliä voi käyttää yhteensä 30 opintopisteen laajuisiin opintoihin avoimissa yliopistoissa tai avoimissa ammattikorkeakouluissa, ja nämä opinnot ovat maksuttomia. Monelle nuorelle, joka ei pääse kouluun tai ei saa välivuodelleen töitä haastavassa työllisyystilanteessa, tämä uudistus tuo todella tarpeellista tukea ja auttaa myös pysymään yhteiskunnan rattaissa, siis ehkäisee myös syrjäytymistä.

Haluan korostaa, että kyse ei ole missään nimessä pienestä porukasta, joka esityksestä hyötyy. Vuosittain noin 21 500 uutta ylioppilasta jää korkeakoulutuksen ulkopuolelle. Ammatillisen tutkinnon suorittaneita ja korkeakouluun hakeneita mutta ilman paikkaa jääneitä on noin 3 200 nuorta vuodessa. Opintoseteli antaa näille nuorille mahdollisuuden tutustua korkeakouluopintoihin, kokeilla eri aloja ja löytää itselleen sopiva opiskeluväylä.

Kannatan tätä hyvää lakiesitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Minja, vastauspuheenvuoro.

21.38 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä on totta, että Orpon hallitus on lisännyt rahaa perusopetukseen, mutta samalla ovat lisääntyneet myös

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

tehtävät, joita siellä perusopetuksessa on. Jos katsotaan sitä lopputulosta, mitä siellä yksittäinen opettaja ja oppilaat pääsevät tekemään, ja lasketaan tähän yhteen ne valtionosuuksien leikkaukset, joita te olette tehneet useammassakin kehysriihessä, niin lopputulos jää kunnissa miinukselle. Se on minun arvioni tästä. Mikäli näin ei ole, niin näen erittäin mielelläni hallituksen laskelmat siitä, mikä on se kokonaispanostus, ja puhun nyt nimenomaan nettopanostuksesta, kun me katsomme myös näitä valtionosuuksien leikkauksia. Mutta mitä minä olen ammattilaisten kanssa keskustellut, niin ei ole totta, että sinne olisi lisätty rahaa sillä tavalla, että voitaisiin oikeasti puhua siitä, että tämä teidän koulutuslupauksenne olisi jotenkin täytetty. Eli kiitos, otan mielelläni vastaan teidän laskelmanne tästä, koska selkeästikin on niin, että hallitus ei ole tätä nettosummaa laskenut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

21.39 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kuvittelin, että tästä tulisi jotenkin positiivinen asia, kun puhutaan opintosetelistä ja tämmöisestä mahdollisuudesta, mutta kyllä tämä jostakin syystä kääntyi negatiiviselle puolelle. Tämäkin tulipalo on väärin sammutettu, ja mennään tällä.

Suomen kokonaisturvallisuushan rakentuu ennen kaikkea ihmisistä, heidän osaamisestaan ja uskostaan omaan tulevaisuuteen. Siksi tämä opintoseteliuudistus ei ole vain koulutuspoliittinen ratkaisu, vaan se on myös osa laajempaa turvallisuuspolitiikkaa. Suomalainen menestys ja itsenäisyys on rakentunut sivistyksen varaan. Huolestuttavaa on se, että viime vuosina olemme nähneet merkkejä tämän perustan horjumisesta. Tuhannet nuoret jäävät vuosittain ilman korkeakoulupaikkaa, ja siirtymä korkeakoulutukseen on monelle hidas ja epävarma. Samalla tiedämme, että valtaosa nuorista haluaa korkeakoulututkinnon ja uskoo koulutuksen merkitykseen. Se, että nuoremme uskovat osaamiseen, on myös kokonaisturvallisuuttamme vahvistava tekijä. Kannatan esitystä. Lisäksi valiokunnan mietintö täydentää esitystä, ja se on nyt vieläkin parempi. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tullilain 9 luvun otsikon ja 61 §:n muuttamisesta Hallituksen esitys HE 28/2026 vp Valiokunnan mietintö HaVM 11/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.41 **Minja Koskela vas:** Arvoisa puhemies! Esityksen tavoitteet digitaalisen asioinnin edistämisestä ja viranomaistoiminnan tehostamisesta ovat sinänsä kannatettavia.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Sääntelykokonaisuus muodostuu kuitenkin lakimuutoksen myötä käyttäjän näkökulmasta vaikeaselkoiseksi ja voi vaarantaa erityisesti rajalliset digitaidot omaavien sekä muiden haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden oikeusturvan myös Tullin asioiden osalta. Sääntelyn tulisi olla selkeää ja ymmärrettävää, mutta hallituksen sääntelyllä on päinvastainen vaikutus. Siksi ehdotan, että lakiehdotus hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Alametsä.

21.42 **Alviina Alametsä vihr:** Arvoisa puhemies! Me vihreät kannatamme digitalisaatiota, mutta emme tällä tavalla. Digitaalinen asiointi helpottaa monien kansalaisten arkea ja voi tehostaa viranomaistoimintaa. Samalla sähköisen tiedonannon ensisijaisuuteen liittyy monia haasteita myös Tullin palveluiden ja toimintojen osalta. Oikeusasiamies ja oikeusministeriö ovat myös varoittaneet, että tullilain erityissääntely monimutkaistaa sääntelykokonaisuutta entisestään. Esitys rakentaa järjestelmän, joka on jo lähtökohtaisesti vaikeaselkoinen monelle. Digitaidottomien ja haavoittuvien ryhmien oikeusturvan huomioiminen olisi varmistettava aukottomasti viranomaisten palvelujen toteutuksessa myös Tullin osalta.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella kannatan edustaja Koskelan esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

21.42 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä esitys saattaa paperilla näyttää tekniseltä, mutta todellisuudessa se liittyy keskeisesti Suomen turvallisuuteen. Tullin työ ei ole vain hallinnollista päätöksentekoa vaan osa koko maan rajaturvallisuutta, rikostorjuntaa ja huoltovarmuutta. Sen vuoksi Tullin tiedoksiantomenettelyjen on toimittava yhtä varmasti kuin rajavalvonnan itsensä.

Tullin toiminnan perusta on jo pitkään ollut sähköinen. Valtaosa päätöksistä ja asiakirjoista kulkee digitaalisesti, ja kansainvälinen kauppa toimii nykyään tavalla, jossa paperi ei enää pysy vauhdissa mukana. Tällaisessa ympäristössä vanhentunut tiedoksiantolainsäädäntö ei ole vain epäkäytännöllinen, vaan voi muodostaa myös riskin, jota ei voi sallia.

Arvoisa puhemies! Sähköinen tiedoksianto ei ole mukavuuspalvelu. Se on keino varmistaa, että tieto kulkee nopeasti, jäljitettävästi ja turvallisesti. Digitaalinen tiedoksianto vähentää riskiä siitä, että asiakirjat päätyvät väriin käsiin, katoavat matkalla tai viivästyvät tavalla, joka aiheuttaa vahinkoa. Tämä esitys selkeyttää näitä prosesseja ja tuo ne nykypäivään tavalla, joka tukee koko tullitoiminnan luotettavuutta. Kun asiakirjat tulevat sähköisesti, ne eivät ole riippuvaisia postinkulusta tai siitä, missä henkilö fyysisesti oleskelee. Tämä on erityisen tärkeää tilanteissa, joissa päätöksiin liittyy velvoitteita tai määräaikoja. Tullin tehtäviin kuuluu myös sellaisia ratkaisuja, jotka edellyttävät nopeaa reagointia, ja siksi on olennaista, että tieto saavuttaa vastaanottajan ilman viiveitä. Sähköinen tiedoksianto tekee tämän mahdolliseksi. Tulli valvoo sekä turvallisuutta että taloudellista laillisuutta. On oikein, että lainsäädäntö tukee tämän tärkeän työn tekemistä.

Lisäksi valiokunnan mietintö täydentää esitystä, ja se on nyt vieläkin parempi, eli kannatan esitystä. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

12. Hallituksen esitys eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 66/2026 vp

Valiokunnan mietintö StVM 9/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.45 **Mikko Polvinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen Pohteen asukkaat elävät tällä hetkellä suuren epävarmuuden ja epäoikeudenmukaisuuden keskellä. Hallituksen aiemmat päätökset ovat johtaneet siihen, ettei ympärivuorokautisen päivystyksen järjestäminen Oulaskankaalla tai Raahessa ole enää laillisesti mahdollista. Kun näitä peruspalveluita on hallitus karsinut, niin alueen asukkaille on vakuuteltu, että turvallisuus taataan vahvistamalla ensihoitoa ja kehittämällä kotiin vietäviä palveluja. Muistatte varmaan: vahvistetaan ensihoitoa ja kehitetään kotiin vietäviä palveluja. Se lupaus on nyt osoittautumassa bluffiksi, hallituksen bluffiksi. Käsittelyssä oleva hallituksen esitys ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamisesta on iskemässä Pohjois-Pohjanmaan eteläisen alueen turvallisuuteen viimeisen naulan. Siinä on hallituksen bluffi.

Esityksen myötä ambulanssikuljetusten rahoitusvastuu siirtyy hyvinvointialueille, ja tässä jaossa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue on rahoituksen kohdentamisen suurin häviöjä koko maassa — se hyvinvointialue, mistä lakkautettiin Oulaskangas. Luvut ovat karua luettavaa: Vuodelle 2025 ensihoitoon on kohdistettu 1,2 miljoonaa säästötavoitteita, mikä uhkaa jo nykyistä asemaverkostoa. Pohteen laskennallinen vaje lakimuutoksen myötä on vuoden 2028 tasossa yli 3,4 miljoonaa euroa. Tämä on koko Suomen suurin euromääräinen menetys. On kestävätilanne, että alue, jonka päivystysverkko on supistettu eniten ja jonka ambulanssimatkojen pituudet kasvavat, joutuu samalla massiivisen rahoitusleikkauksen kohteeksi. Eikö tällä Pohteen eteläisen alueen ihmisten riistolla ole mitään rajaa? Mitä tähän sanovat Pohjois-Pohjanmaan hallituspuolueiden kansanedustajat? [Hanna-Leena Mattila: Mielellään kuultaisiin!] — Me mielellään kuultaisiin, mitä perussuomalaisen ja kokoomuksen edustajat täällä eduskunnassa sanovat näistä leikkauksista. — Mikä on teidän viestinne Oulun eteläisen alueen ihmisille, joille vakuutitte, että Oulaskankaan yöpäivystyksen lakkauttamisen aiheuttamat ongelmat hoidetaan alueen ensihoitoa vahvistamalla?

Arvoisa puhemies! Tämä tilanne on kohtuuton. Kun yöpäivystys Oulaskankaalla loppui, ensihoidon kuljetusmatkat Ouluun pitenevät merkittävästi. Tämä sitoo nyt ambulansseja entistä pidemmäksi aikaa ja voi luoda alueelle niin sanottua valmiustyhjiötä, joka vaarantaa potilaiden oikea-aikaisen hoitopaikaksi ja avunsaannin. Tämä on epäreilua. Tämä on jopa vaarallista. Samaan aikaan kun Pohteen tulisi lisätä ensihoidon yksiköitä

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

turvatakseen alueellisen yhdenvertaisuuden palveluissa, tämä hallitus laittaakin sen kovan säästöpaineen alle. Palveluiden yhdenvertaisuus vaatii sitä, että ensihoidon rahoitus vastaa todellista tarvetta.

Arvoisa puhemies! Miten hallitus vastaa Pohteen eteläisen alueen asukkaille? Heiltä vietiin päivystys, ja nyt heiltä viedään edellytykset vahvistaa sitä ensihoitoa, jonka piti olla ihmisten turvana. Tämän kaiken lisäksi Pohteella on juuri aloitettu yt-neuvottelut, jotka koskevat 18 000:ta henkilöä. Tämä koskettaa tuhansia perheitä ja terveystalvelujen käyttäjiä merkittävästi. Huoli alueella kasvaa omasta ja toistenkin pärjäämisestä. Ihmisten henki ja terveys eivät saa olla kiinni siitä, missä päin maakuntaa he asuvat. Se ei saa olla kiinni siitä, missä päin Suomea he asuvat. Se ei ole kiinni postinumerosta. Tämä kaikkien aikojen keskittäjähallituksen keskittämismvimma ajaa tämän maan alueellisen epätasa-arvon loukkoon. Tässä on jälleen ikävä esimerkki siitä.

Arvoisa puhemies! Ei jatkuva massiivinen keskittäminen tuo automaattisesti haaveiltuja säästöjä, ja eivät ne paljon puhutut leveämmät hartiat hyödytä lopulta ihmisiä tai tässä tapauksessa potilasta, vaan päinvastoin lähipalvelut katoavat ja loittonevat saavuttamattomiin, kustannussäästöjä ei lopulta edes synny, eikä kukaan hyödy näistä harjoituksista millään tavalla. En voi hyväksyä tätä käsittelyssä olevaa Pohjois-Pohjanmaan asukkaiden turvallisuuden vaarantavaa lakiesitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

21.51 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kannatamme tietenkin monikanavarahoituksen asteittaista purkamista, mutta siten, että hyvinvointialueiden edellytykset palveluiden järjestämiseen turvallisesti ja saavutettavasti toteutuvat myös käytännössä. Katsomme, että tehtävien siirto hyvinvointialueille tulisi tehdä tässä vaiheessa kuten Sipilän ja Marinin hallituskausilla jo linjattiin ja samoin kuin parlamentaarinen monikanavatyöryhmä ehdotti: toteutetaan sairaankuljetusten rahoitus- ja järjestämismvastuun siirto. Tämä vastaa myös hallitusohjelmakirjausta. Näin ei kuitenkaan ole tehty. Hallituksen esityksessä esitetään ensihoidon lisäksi kaikkia ambulanssilla tapahtuvia sairaankuljetuksia siirrettäväksi hyvinvointialueiden rahoitus- ja järjestämismvastuulle. Näitä jälkimmäisiä ambulanssilla tapahtuvia sairaankuljetuksia on arvioitu olevan jopa 60 000. Näitten osalta tässä esityksessä ei ole lainsäädännöllä sitä ohjattu, ja myös sitten nähdään, että ensihoidon kuljetusten rahoitus siirretään hyvinvointialueille riittämättömänä.

Hyvinvointialueilta leikataan rahoitusta tehtäväsiirtojen varjolla, näyttää siltä. Nytkin tässä esityksessä lasketaan Kela-korvausten olevan vuoden 28 tasolla 118 miljoonaa euroa, ja siirto on 112 miljoonaa euroa. Hyvinvointialueet saavat siis saman palvelun järjestämiseen 5,6 miljoonaa euroa vähemmän.

Arvoisa rouva puhemies! Epävarmuus ja epäoikeudenmukaisuus jatkuvat. Paitsi että rahoitusta on siirtymässä alueille tarpeeseen nähden liian vähän, se myös kohdentuu jälleen epäoikeudenmukaisesti. Äsken edustaja Polvinen toi hyvin esiin Pohjois-Pohjanmaan tilanteen, ja sitä en tässä nyt enempää toista, mutta se kertoo hyvin esimerkin, kuinka tätä siirtoa on tehty.

Myös palveluiden saatavuus vaarantuu. Äsken mainittujen 60 000 kiireettömän ambulanssitehtävän osalta on jäänyt selvittämättä, miten ne tehdään jatkossa ja miten varaudutaan semmoisiin nopeisiin muutoksiin palvelutarpeissa. Tämä voi heikentää koko

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

terveydenhuollon toimintakykyä erityisesti kriisitilanteissa, joissa tarvitaan lisäresursseja lyhyellä varoitusajalla.

Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveyshuollon asiakasmaksujen muutoksia ei pidä tässä yhteydessä tehdä. Nyt niitä taas tehdään, kun ensihoidon kuljetusmaksujen tasoa nostetaan nykyistä korkeammaksi, ja maksujen sitominen hyvinvointialueindeksiin johtaisi jatkossa aiempaa nopeampiin korotuksiin. Samalla maksujen soveltamisalaa laajennettaisiin, mikä lisäisi tilanteita, joissa asiakas joutuu maksamaan palveluista enemmän.

Arvoisa rouva puhemies! Kun nyt huomioidaan aikaisemmat merkittävät maksujen korotukset ja sosiaaliturvan heikennykset, muutosten yhteisvaikutukset voivat muodostua kohtuuttomiksi. Asiakasmaksujen jatkuva kiristäminen uhkaa heikentää palvelujen saavutettavuutta ja lisätä eriarvoisuutta tilanteessa, jossa julkisen vallan tulisi turvata riittävät terveyspalvelut kaikille. Pidämme esitettyjä asiakasmaksujen muutoksia tässä tilanteessa kohtuuttomina. Esitän, että kyseiset lakiesitykset hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

21.55 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Jälleen kerran olemme tilanteessa, jossa Pohjois-Pohjanmaan ihmisille kerrotaan, että heidän on ymmärrettävä, joustettava ja hyväksyttävä palveluiden heikennykset. Jälleen kerran lyödään niitä, jotka ovat jo aiemmin joutuneet kantamaan kohtuuttoman suuren taakan. Viime vuosina Pohjois-Pohjanmaalta on keskitetty palveluja pois toinen toisensa jälkeen. Raahan yöpäivystys suljettiin, Oulaskankaan yöpäivystys suljettiin, ja jokaisen päätöksen yhteydessä vakuutettiin, ettei turvallisuus heikkene. Meille sanottiin, että palveluketjut toimivat ja että ensihoito turvaa avun silloin kun sitä tarvitaan. Nyt hallitus on kuitenkin viemässä leikkaukset myös ensihoitoon. Moni pohjoispohjalainen kysyy ihan aiheellisesti, mitä seuraavaksi viedään.

Maakunnissa ei puhuta numeroista tai hallinnollisista rakenteista. Siellä puhutaan ihmisten turvallisuudesta, siitä tunteesta, että apua saa silloin kun elämässä tapahtuu pahin mahdollinen, kun läheinen saa sydänkohtauksen, kun iäkäs vanhempi kaatuu kotonaan, kun vakava liikenneonnettomuus sattuu keskellä pimeää talviyötä. Silloin kysytään vain yhtä asiaa: tuleeko ambulanssi ajoissa? Olen saanut lukuisia yhteydenottoja ihmisiltä eri puolilta Pohjois-Pohjanmaata. Moni kertoo joutuneensa odottamaan ambulanssia pitkään. Moni kertoo, että turvallisuudentunne on heikentynyt. Jotkut sanovat ihan suoraan, että se on kadonnut kokonaan. Eikä syy ole ensihoitajissa tai pelastushenkilöstössä, päinvastoin. Meillä on ammattitaitoinen, sitoutunut ja työhönsä ylpeydellä suhtautuva henkilöstö. He tekevät parhaansa joka päivä. He lähtevät liikkeelle säässä kuin säässä ja kohtaavat ihmisiä heidän elämänsä vaikeimmissa tilanteissa. Mutta kaikkein parhaatkaan ammattilaiset eivät voi olla samaan aikaan kaikkialla. Kun välimatkat kasvavat, yksiköitä vähennetään ja alueet laajenevat, myös vasteajat pitenevät. Se ei ole mielipide. Se on tosiasia. Pohjois-Pohjanmaalla välimatkat ovat pitkiä. Jokainen siellä asuva tietää sen omasta kokemuksestaan. Siksi hallituksen esitys herättää niin suurta huolta ja suuttumusta. Pohteen arvion mukaan leikkaukset tarkoittavat useiden ympärivuorokautisten ensihoitoyksiköiden poistumista alueelta — samalta alueelta, jolla palveluita on jo ennestään karsittu.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Arvoisa puhemies! Olen myös kyllästynyt kuulemaan selityksiä siitä, että syy löytyy aina jostakin menneestä: milloin syy on edellisen hallituksen, milloin rahoitusjärjestelmän ja toisinaan hyvinvointialueiden. Mutta suomalaiset eivät ole valinneet tätä hallitusta syyttelemään muita. Suomalaiset valitsivat tämän hallituksen kantamaan vastuuta. Jos rahoitusjärjestelmä on huono, hallituksen tehtävä on korjata se. Jos järjestelmä ei turvaa ihmisten palveluita, hallituksen tehtävä on muuttaa sitä. Vastuuta ei voi ulkoistaa edellisille hallituksille loputtomiin. Nyt on vallassa Orpon—Purran hallitus. Nyt on vastuu tällä hallituksella.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi esittää yksinkertaisen kysymyksen erityisesti niille kansanedustajille, jotka on valittu Oulun vaalipiiristä tähän saliin: Kuka puolustaa Pohjois-Pohjanmaan ihmisiä? Meidät on lähetetty tänne pitämään oman alueemme puolia, ei vain vaalien alla, vaan jokaisena päivänä myös niiden välillä. Kansanedustajan tärkein tehtävä on kyetä katsomaan ihmisiä silmiin ja kertomaan, että teki kaikkensa heidän turvallisuutensa eteen. Oulaskankaan sairaalan yöpäivystyksestä päätettäessä Oulun vaalipiirin perussuomalaiset edustajat pettivät maakuntansa ihmiset. Puolue oli luvannut eduskuntavaaleissa puolustaa lähipalveluita ja pieniä sairaaloita, mutta muualta tulevien asiat ovat olleet tärkeämpiä asioita kuin oman maakunnan ihmisten asiat. Sen sijaan muutoin keskittämistä kovasti ajavan kokoomuksen joukosta löytyi kaksi maakuntien ihmisiä ymmärtävää kansanedustajaa — toivottavasti myös nyt kun päätetään ensihoidon palveluitten rahoituksesta. Pohjois-Pohjanmaan ihmiset eivät pyydä erityiskohtelua. He pyytävät oikeudenmukaista kohtelua. He pyytävät sitä, että apu tulee silloin kun sitä tarvitaan. Se ei ole kohtuuton vaatimus, vaan jokaisen suomalaisen oikeus.

Kannatan esitystä hylkäämisestä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen.

22.00 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan tässä on nyt käynyt jo ilmi, että tässä hallituksen esityksessä on tarkoituksena siirtää ambulanssikuljetusten rahoitusta ja järjestämisvastuuta hyvinvointialueille osana monikanavarahoituksen purkamista. Kannatan kyllä monikanavarahoituksen asteittaista purkamista, sillä on perusteltua yksinkertaistaa järjestelmää ja koota vastuuta nykyistä selkeämmin hyvinvointialueille. Mutta kun uudistetaan, niin se uudistus on tehtävä tavalla, joka turvaa palvelut, potilasturvallisuuden ja hyvinvointialueiden taloudelliset edellytykset, ja tätä hallituksen esitys ei nyt tee.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan asiantuntijakuulemisissa kävi selväksi, että hallitus ei toteuta sitä mallia, jota esimerkiksi parlamentaarisessa työryhmässä esitettiin viime hallituskaudella. Sen sijaan, että siirrettäisiin ensihoidon kuljetusten rahoitusvastuu, hallitus siirtää hyvinvointialueille myös kiireettömät ambulanssikuljetukset. Näitä kuljetuksia on vuosittain kymmeniätuhansia. Vakava ongelma on se, ettei hallitus samalla kerro, miten tämä toiminta jatkossa turvataan. Esityksestä puuttuvat käytännössä ne rakenteet ja säädökset, joilla varmistettaisiin, että kiireettömät ambulanssikuljetukset säilyvät osana palvelujärjestelmää myös tulevaisuudessa. Asiantuntijat ovat varoittaneet, että osa toiminnoista on vaarassa lakata kokonaan. Silloin ei ole kyse vain yksittäisistä kuljetuksista. Kyse on ennen kaikkea potilasturvallisuudesta, huoltovarmuudesta ja terveydenhuollon valmiudesta vastata häiriötilanteisiin ja kriiseihin.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Arvoisa puhemies! Toinen suuri ongelma tässä esityksessä on rahoitus. Hallitus siirtää hyvinvointialueille uuden tehtävän mutta ei siirrä siihen täyttä rahoitusta. Hallituksen omien laskelmien mukaan hyvinvointialueille siirtyy miljoonia euroja vähemmän kuin mitä tehtävän hoitaminen edellyttää. Tämä on ristiriidassa hallituksen omien lupausten kanssa. Hallitusohjelmassa sitouduttiin siihen, että tehtäväsiirrot rahoitetaan täysimääräisesti, mutta nyt tästä periaatteesta poiketaan. Erityisen huolestuttavaa on, että osa rahoitusvajasta pyritään paikkaamaan oletuksella kasvavista asiakasmaksutuloista. Käytännössä hallitus siis leikkaa hyvinvointialueilta rahaa sillä perusteella, että ihmiset maksaisivat jatkossa enemmän omasta hoidostaan.

Arvoisa puhemies! Ambulanssia ei kutsuta hovin vuoksi. Nyt hallitus nostaa ambulanssikuljetuksen maksua 25 eurosta yli 40 euroon ja olettaa saavansa lisää tuloja sairailta ihmisiltä. Tämä osuu pienituloisiin, pitkäaikaissairaisiin, vammaisiin, ikääntyneisiin — samoihin ihmisiin, joihin jo kohdistuvat sosiaaliturvaleikkaukset ja muut asiakasmaksujen korotukset. Kyse on asiakasturvallisuudesta. Jos ihminen epäröi avun pyytämistä maksun takia, niin silloin järjestelmä epäonnistuu. Sairaiden ihmisten laskuja ei pidä kasvattaa julkisen talouden paikkaamiseksi. Siksi vastustamme näitä asiakasmaksujen korotuksia. Tämä hallituksen politiikka on täysin vastuutonta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi on todettava, että myös alueellinen oikeudenmukaisuus ontuu. Useat hyvinvointialueet ovat tuoneet esiin, että ne menettävät uudistuksessa merkittävästi rahoitusta. Tässä edellä on jo käytetty hyviä puheenvuoroja. Edustaja Polvinen ja edustaja Mattila ovat puhuneet Pohjois-Pohjanmaan tilanteesta, jossa on arvioitu, että tämän esityksen seurauksena voi olla ympärivuorokautisen ensihoitovalmiuden heikentyminen.

On kestävämpiä, että eduskunta tekee nyt päätöksen ennen kuin lopullinen kuva rahoituksen alueellisesta kohdentumisesta on edes tiedossa. Tämä esitys sisältää liian paljon avoimia kysymyksiä, liian paljon epävarmuutta ja liian suuren riskin palvelujen heikkenemiselle. Monikanavarahoituksen purkaminen on mahdollista toteuttaa hallitusti ja vastuullisesti, mutta tämä esitys ei siihen kuitenkaan yllä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

22.05 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Ollaan äärimmäisen vakavan asian äärellä. Ei tässä syyllisiä kannata etsiä — ehkä syytä voisi etsiä ja pohtia sitten myös, miten asia korjataan ja miten se voidaan ratkaista. Se olisi tietenkin hedelmällisempää.

Nyt ei ole kyse pienistä yksityiskohdista vaan aivan perustavaa laatua olevasta asiasta. On nimittäin kyse siitä, että apu tulee ajoissa, kun ihminen sitä tarvitsee. Kun ihminen soittaa hätänumeroon, hän ei mieti rahoituskanavia tai hallinnollisia rajoja. Hän olettaa, että järjestelmä toimii nopeasti, luotettavasti ja oikein, siten kuten järjestelmämme kuuluukin toimia. Tämän esityksen ydin on siinä, että ensihoitoon ja ambulanssikuljetuksiin liittyvä vastuu kootaan selkeästi yhteen. Vastuu näiden palvelujen järjestämisestä ja rahoituksesta on kokonaisuudessaan hyvinvointialueilla.

Arvoisa puhemies! Ensihoito ei ole vain ihmisten kuljettamista paikasta toiseen. Se on hoitoa paikan päällä, tilanearviota ja päätöksiä, joilla estetään tilanteen paheneminen. Juuri siksi järjestelmän pitää ohjata oikeisiin ratkaisuihin. Itseisarvo ei voi olla potilaiden kuljettamisessa. Sen tulee olla toiminnan vaikuttavuudessa ja potilaan kannalta turvallisessa hoidossa. Tässä esityksessä turvataan se, että palvelut ovat saatavilla koko

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

maassa, niin kaupungeissa kuin harvaan asutuilla alueilla. Ensihoitoon on voitava luottaa kaikkialla Suomessa. On tärkeää todeta myös se, että hinta ei saa olla kenellekään syy jättää hakematta apua, vaan vaikka rahoitus ja maksut muuttuvat, palvelujen peruseriaate säilyy: hätätilanteessa apua annetaan aina. Siksi maksukaton piirissä pysyminen ja kohtuullisuuden huomioiminen ovat tärkeitä.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys vahvistaa suomalaisen yhteiskunnan turvallisuutta arjessa ja poikkeusoloissa. Selkeä vastuunjako, toimiva rahoitus ja hyvinvointialueiden mahdollisuus kehittää ensihoitoa osana päivystyskokonaisuutta parantavat varautumista myös suuriin häiriöihin ja kriiseihin. Tällaisissa asioissa ohjien on oltava siellä, missä asiantuntemustakin on. Kyse on ennen kaikkea ennustettavuudesta, vakaudesta ja siitä luottamuksesta, että järjestelmä kantaa silloin, kun ihminen on kaikkein haavoittuvimmillaan. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

22.08 **Minja Koskela vas:** Kiitos, arvoisa puhemies! Täytyy nyt hieman kyllä tässä duubioida edellisen puhujan, edustaja Hännisen, kommentteja siitä, että tässä esityksessä olisi kyse turvallisuudesta, jota tämä lisäisi, ja ennustettavuudesta, vakaudesta ja luottamuksesta. Siitä olen kyllä edustaja Hännisen kanssa täsmälleen samaa mieltä, että tässä ei ole kyse pienistä yksityiskohdista, vaan tässä on kyse koko siitä soterakenteesta, jota tämä hallitus on tietoisesti murentanut ensin suorilla rahoitusleikkauksilla, sairaalaverkon karsimisella ja nyt asiakasmaksujen nostolla. Minä en näe, miten ihmisten turvallisuus tai luottamus näihin palveluihin lisääntyy sillä, että ambulanssimaksua korotetaan 25 eurosta yli 40 euroon, etenkin kun tässä samaan aikaan on päätetty myös muista asiakasmaksukorotuksista, esimerkiksi poliklinikkamaksun korotuksesta, terveyskeskusmaksun korotuksesta, hammashoidon maksujen korotuksista, leikkaus- ja toimenpidemaksusta, eivätkä näissä bakkanaaleissa ole jääneet sivuun myöskään vainajat, koska tässä on lisätty myös vainajan säilytysmaksu. Kaiken tämän päälle on vielä isot järjestöleikkaukset, kun on aikaisemmin linjattu niin, että kolmas sektori voi nimenomaan tukea tätä sotekenttää, ja nyt te olette leikanneet sieltäkin aivan valtavasti pois.

Paitsi että duubioin tässä edustaja Hännisen äskeistä puheenvuoroa, kyllä haluan myös esittää kritiikkiä sosiaaliturvaministeri Wille Rydmanille, joka on esittänyt esimerkiksi täällä kyselytunnilla, että sen sijaan, että leikataan palveluista, kannattaa korottaa näitä asiakasmaksuja, että ihmiset ymmärtävät sen paremmin ja sitten se ei kohdistu samalla tavalla. En ole missään vaiheessa ymmärtänyt tätä argumenttia. Samalla tavalla se kohdistuu niihin ihmisiin, että leikataanko palveluista, nostetaanko asiakasmaksuja. Ja erityisesti kun tämä hallitus on tehnyt molempia, niin kyllä jos jotain tässä tehdään, niin tässä rapautetaan sitä ihmisten turvallisuudentunnetta ja luottamuksen tunnetta näihin palveluihin, ja sitä minä en hyväksy.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Alametsä, olkaa hyvä.

22.11 **Alviina Alametsä vihr:** Arvoisa puhemies! Tämäkin esitys on osa hallituksen linjaa, jossa halutaan ihmisten maksavan oma terveydenhoitonsa, oli heillä varaa siihen tai ei. Ambulanssikuljetuksen hinta lähes kaksinkertaistuu tällä esityksellä potilaalle. Se on monelle suuri summa.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Arvoisa puhemies ja kollegat! Jouduin itse melko hiljattain ambulanssin kyytiin. Sairastuin synnytyksen jälkeen vakavasti lapsivuodeseptikseen, ja tilanne eteni todella nopeasti. Opin kantapään kautta, että kynnyksen saada apua ja tilata ambulanssi pitää olla sopivan matala. Se tilanne saattaa tulla vastaan kenelle tahansa. Kiitos ammattitaitoisen henkilökunnan, olen tässä tänään.

Asiakasmaksujen korottaminen ei ole viisasta tai vastuullista politiikkaa. Vakava hätätilanne voi iskeä kenelle tahansa, ja me olemme suomalaisille velkaa parempaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

22.12 **Mikko Polvinen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Hänninen aiemmin kehotti pohtimaan puheessaan, miten asia tulee korjata, eikä enää tähän asiaan itsessään välttämättä niin paljon keskittymään. Mutta me olemme nyt Suomen eduskunnassa. Me olemme päättämässä tästä asiasta. Me vielä keskustellaan tänään tästä asiasta, mutta päätöksenteon osalta edustaja Hänninen voi tehdä oman ratkaisunsa ja tässä kohtaa vaikuttaa tähän asiaan eli korjata tätä asiaa ja viedä viestiä sinne kokoomus- ja perussuomalaispäättäjille Pohjois-Pohjanmaalle, että tälle asialle on tehtävä jotain ennen kuin tämä menee päätökseen. Näin tämä homma täällä eduskunnassa käsittääkseni toimii.

Ajatelkaa, Pohjois-Pohjanmaan asukkailla tulevat vielä ambulanssimaksut nousemaan kiitokseksi siitä, että sieltä viedään ne harvatkin ambulanssit. Tämä logiikka vielä Oulaskankaan yöpäävystyksen lopettamisen lisäksi ei kyllä toimi. Sen lisäksi on vielä tämä lakimuutos tässä esillä samaan aikaan, kun näitä rahoituksia vähennetään. Eikö se niin kuitenkin ole, että kun lakia säädetään, niin myös budjetin täytyy kulkea sen kanssa käsi kädessä? Nyt ei niin tapahdu.

Näinkö siellä Pohjois-Pohjanmaalla toimitte te, jotka äänestäjät ovat tänne valinneet näitä asioita päättämään, että mietitään sitten myöhemmin ja keskustellaan siitä myöhemmin, miten tämä asia voitaisiin korjata, vaikka tämän asian korjaamisen aika on juuri nyt?

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle ydinenergialaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 24/2026 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

Keskustelu

22.14 **Minja Koskela vas:** Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto tunnistaa, että ydinvoimalla on roolinsa ilmastokestämättömästä sähköntuotannosta luopumisessa. Kun yhteiskuntaa ja energiaintensiivisiä teollisuudenaloja tullaan ilmastotavoitteiden

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

mukaisesti sähköistämään, ilmastokestävää sähköntuotantoa on lisättävä, ja ydinvoima on osa kokonaisratkaisua. Erityisesti pienydinvoimaloihin liittyy potentiaalia edellyttäen, että niiden käyttöönotto tapahtuu vastuullisesti ja turvallisuusnäkökohdat huomioiden.

Hallituksen esitystä emme kuitenkaan voi hyväksyä. Lakiuudistuksessa esitetyillä muutoksilla tähdätään ennen kaikkea hanketoimijoiden taloudellisen edun parantamiseen, ei yhteiskunnan kokonaisedun ja ydinenergiaan liittyvän riskienhallinnan parantamiseen.

Eduskunnan tulee jatkossakin saada päättää ydinvoiman rakentamista koskevan periaatepäätöksen kumoamisesta tai voimaan jättämisestä. Eduskunta edustaa koko yhteiskuntaa, eikä sitä näin ollen tule voida ohittaa yhteiskunnan kokonaisetua koskevassa harkinnassa.

Periaatepäätös ei jatkossa vaatisi myöskään enää suunnitellun ydinlaitoksen sijainti- ja naapurikuntien lausuntoa, ja yva-lakia sovellettaisiin vasta rakentamislupavaiheessa. Näillä muutoksilla heikennetään demokratian peruseriaatteita ja kansalaisten osallistumismahdollisuuksia itseään koskevaan päätöksentekoon.

Lisäksi esityksessä ollaan sallimassa ulkomaisen ydinjätteen käsittely, väliaikainen varastointi ja loppusijoittaminen Suomessa. Tätä emme voi hyväksyä. Ydinjätteet ovat luonteeltaan täysin oman riskiluokkansa kysymys, ja ne säilyvät vaarallisina jopa satojatuhansia vuosia. Tähän liittyy painava ylisukupolvinen ulottuvuus, jota ei tule ohittaa.

Lopuksi: Me emme voi hyväksyä ydinenergiain muutosta, koska siitä on hallituksen toisen ydinenergiain esityksen mukaisesti poistettu ydinräjähteiden maahantuonnin, valmistamisen ja käytön kieltämistä koskeva pykälä. Vasemmistoliitto toimii ydinaseettoman maailman ja aseistariisunnan puolesta. Me vaadimme pohjoismaisen ydinaseettomuuden linjan ylläpitämistä ja vahvistamista. Näin ollen ehdotan, että lakiehdotukset hylätään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

22.16 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan joitain sinänsä kannatettavia muutoksia ydinlaitoshankkeiden toteuttamisen sujuvoittamiseksi. Esitykseen on sisällytetty kuitenkin sellaisia demokraattista päätöksentekoa, kansalaisten osallistumismahdollisuuksia ja ympäristönäkökohtien turvaamista heikentäviä elementtejä, joita me emme voi hyväksyä. Kokonaisuudessaan esitys on hylättävä, koska uudesta ydinenergiailaista poistetaan ydinaseita koskevat rajoitukset. Suomen tulee päinvastoin tavoitella pohjoismaisen ydinaseettomuuden linjan ylläpitämistä ja edistää kansainvälistä ydinaseriisuntaa.

Puhemies! Kannatan edustaja Koskelan tekemää hylkäysehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

22.17 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Jatkamme ydinenergian käsittelyn piirissä. Tässä lakiesityksessä on monia hyviä asioita ydinenergian käyttöön. Meillä Suomessa 40 prosenttia sähkön perustuotannosta tulee ydinenergialla, ja tässä mahdollistetaan uuden ydinvoimalaitoksen rakentaminen ja myöskin näitten moduulisten pienempien lämpöydinvoimalaitosten rakentaminen, ja se on hyvä asia. Sinänsä viedään asioita oikeaan suuntaan. Myös tämä jätteiden huolto on vanhan lain pohjalta tässä tehty, ja siinä

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

mielessä se on hyväksi todettu. Suomi on siinä maailman huippua, koska me ollaan ensimmäinen maa, jossa ydinjätteet on käsitelty ja käsitellään asianmukaisesti, ja on olemassa tapa, millä se tehdään turvallisesti.

Arvoisa puhemies! Ydinenergia on meidän sähköntuotantojärjestelmässä, joka on puhdas 95-prosenttisesti. Siellä on tuulivoimaa ja vesivoimaa. Voi sanoa, että nämä kolme muodostavat meidän sähköntuotannon rungon, ja siinä mielessä voimme olla aika tyytyväisiä, että me ollaan aika omavaraisia emmekä ole tuontienergiasta sähkön osalta niin riippuvaisia, vaikka tilapäisesti aina yli rajojen tarvitsee sähköä siirtää.

Tässä lakiesityksessä on paljon ydinenergian käyttöön, rauhanomaiseen käyttöön, liittyviä asioita, mutta tästä puuttuu oleellisin asia, joka vanhassa laissa oli, eli ydinaseiden osalta siellä oli selkeät lain pohjalta olevat kirjaukset, joilla kuljetusta, säilytystä ja muuta oli määritelty. Sen vuoksi tämä lakiesitys on puutteellinen, ja tässä menee vähän lapsi pesuveiden mukana, koska tämä muu lakipaketti on tässä ihan asianmukainen. Tämän ydinaseita koskevan pykälän poistumisen myötä esitän, että lakiehdotus hylätään.

Arvoisa puhemies! Esitän lisäksi eduskunnan hyväksyttäväksi edustaja Razmyarin ennakkoon toimittamaa lausumaa, joka kuuluu: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus toimii aktiivisesti sitovien kansainvälisten ydinaserajoitusten sekä kattavan ydinasevalvonnan puolesta.” Tämmöisen lausuman esitän tähän hylyn lisäksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

22.20 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Ydinenergialain uudistusta on valmisteltu laajassa viranomais- ja asiantuntijayhteistyössä. Tällaisessa asiassa emme voi seurata mielikuvia. Meidän on luotettava asian ammattilaisiin. Kyse on merkittävästä säädöskokonaisuudesta, joka vaikuttaa sekä Suomen energiajärjestelmän tulevaisuuteen että koko yhteiskunnan turvallisuuteen.

Suomen tavoitteena on moninkertaistaa kotimainen puhtaan sähkön tuotanto. Tarvitsemme lisää päästötöntä, vakaata ja sään vaihteluista riippumatonta energiaa. Tämän esityksen tarkoitus on luoda sujuvat ja ajantasaiset puitteet sille, että uusia ydinvoimaloita voidaan suunnitella, luvittaa ja toteuttaa tehokkaammin tinkimättä turvallisuudesta.

Talousvaliokunta on esityksen nyt käsitellyt huolellisesti, ja työn jälki näyttää hyvältä. Esitykseen on tehty tarpeelliset muutokset, jotta se vastaa tavoitteeseensa ja pitää yllä turvallisuuttamme. Valiokunnan mietintö täydentää esitystä, ja se on nyt entistäkin parempi. Kannatan esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

22.22 Juha Viitala sd: Arvoisa herra puhemies! Kuten edustaja Lyly puheenvuorossaan otti esille, niin nyt toisessa käsittelyssä oleva hallituksen esitys HE 24/2026 eduskunnalle ydinenergialaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi olisi muuten hyväksyttävissä, mutta katsomme, ettei ydinaseen tuomista tai sijoittamista Suomeen tulisi nykytilanteessa sallia lainsäädännössä. Tämän vuoksi kannatan edustaja Lylyn tekemää hylkäysesitystä sekä hänen esittämänsä lausumaa, jonka edustaja Razmyar on ennakkoon toimittanut. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

22.23 Mikko Polvinen kesk: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen energiapolitiikka on ollut hyvin poukkoilevaa. Kun ajatellaan datatalouden vaatimuksia, energiaintensiivisten investointien tarpeita, niin hallitus ei ole esittänyt uskottavaa tarinaa siitä, kuinka tämä Suomi suosta nostetaan, ja samoin elinkeinopolitiikka on tästä kärsinyt, koska nämä energiaintensiiviset investoinnit ovat todella iso osa elinkeinopolitiikkaa nyt ja varsinkin tulevaisuudessa.

Tämän lainsäädännön osalta on hienoa, että näitä pienydinvoimaloita ja ydinenergiaa pyritään edistämään. Voisin nähdä kaikissa maakunnissa tulevaisuudessa omat pienydinvoimalat verrattuna siihen, että Suomessa vedetään ympäri maata sähkönsiirtokaapeleita, jotka itsessään eivät tuota mitään. Ydinvoimalat toisivat maakunnissa sijaitessaan myöskin lisäarvoa sinne maakuntaan.

Olen myös tyytyväinen siitä, että Suomessa on säilytetty ydinenergiaan liittyvää osaamista. Olkiluoto kolmonen on ehkä vähän harmillinenkin tarina, mutta joka tapauksessa se on tuonut sitä ylläpitoa ja tarvetta sille, että ydinenergiaa ymmärretään tässä maassa, ja se on kovaa valttia. Kun olemme nähneet Euroopan energiaratkaisut, väärät energiaratkaisut, uskomiset vähän näihin kaasuputkimiehiin ja muihin, niin ollaan huomattu, että lopulta perusasiat ratkaisevat. Myös ydinvoiman osalta on tärkeää, että nämä lait etenevät ja palataan niihin perusasioihin, mistä energiaa saadaan varmasti, ja se on tämä ydinenergia.

On myös tärkeää huomata, että energiapolitiikan parantamisella, ydinenergialain korjaamisella tulevaisuudessa voidaan mahdollistaa myös kuluttajahintojen maltillinen säilyminen ja kehittyminen, ja toivoisin myös, että teollisuus saisi puhdasta, tasaista, luotettavaa energiaa tulevaisuudessa.

Tämä datatalouden tilanne, mikä Suomeen tuli ministeri Purran ilmoitettua tästä sähköverosta, on Suomea loitontanut investoreista, ja tämä on ollut Suomelle haitallista. Toivotaan tämän ydinenergialain muutoksen myötä näille energiaintensiivisille investoinneillekin parempia näkymiä tässä maassa, koska ne ovat tällä hetkellä globaalisti suurimpia investointeja, mitä yleensäkään tehdään. Ne investoinnit järkevästi toteutettuna suomalaisella ydinenergialla voivat olla tälle maalle todella tärkeä tulonlähde tulevaisuudessa, ja päästään näistä valtionveloista pikkuhiljaa myöskin ehkä sitä kautta eroon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

22.25 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Olin itse paikalla 1977 helmikuussa, kun ensimmäinen ydinvoimalaitos laitettiin valtakunnan verkkoon. Olin silloin myös töissä ydinvoimalaitoksella, olin siellä yli 12 vuotta töissä, ja tunnen kohtuullisen hyvin ydinvoimalaitoksen toimintaa ja sitä, kuinka siellä toimitaan. Se vain kertoo siitä, että kun silloiset ydinvoimalaitokset rakennettiin 25—30 vuodeksi ja niitten kustannukset laskettiin sellaiselle ajalle, niin nyt ne ovat kohta toimineet 50 vuotta. 49 vuotta on Loviisan voimalaitos, vanhin voimalaitos, toiminut. Eli tässä mielessä me olemme tehneet erittäin turvallista ja hyvää energiahuoltoa Suomessa ja varmistaneet suomalaisten kohtuuedullisen sähkönsaannin, ja se on myöskin sillä tavalla, että kun tarvitaan koko ajan perusenergiaa, joka ei ole sääriippuvaista, niin kuin tuuli ja aurinko käytännössä ja vesivoimakin tietyllä tavalla ovat, tässä on yksi tapa sitä tehdä, ja se on myös puhdas tapa. Aina se ei ole ollut näin suosittua kuin tällä hetkellä se on.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Se, minkä tällä hetkellä voisi sanoa tämänkin lain osalta, on se, että täällä tuodaan nyt esiin näitä moduuliydinvoimalaitoksia ja niitten rakentamista. Kuitenkin tämä energia-ala on semmoinen, että tämmöiset investoinnit, ydinvoimalaitoksen rakentaminen, vievät vähintään kymmenen vuotta ja tämmöiset pienemmätkin moduuliset vievät useita vuosia. Ensin kun saadaan se ensimmäinen moduuli aikaiseksi, niin siihen menee pitkä aika, ja me joudumme näitä odottamaan vielä jonkun aikaa ennen kuin niitä Suomessa on. Tässä mielessä on hyvä kehitystyö meneillään.

Itse toivon, että se kaukolämmön osalle tulee ja voidaan puunpolttoa vähentää ja muuta, että saadaan sillä tavalla sitäkin tehtyä. Lämpöä muutenkin voidaan varastoida. Meidän pitää näihin säänvaihteluihin pystyä enempi reagoimaan, eli säätövoimaa tarvitaan.

Sitten edustaja Polvinen toi hyvin esiin sen, että jos meille näitä datakeskuksia tulee, ja toivottavasti tulee, niin sähkön kulutus kasvaa ja tuotettava määrä kasvaa — on ennakoitu, että 50 prosentilla — ja sen tuottamiseen tarvitaan kyllä ydinvoimalaitoksia, iso ydinvoimalaitos vähintään, ja sitten paljon tuulivoimaa ja muuta sähköntuotantoa, mutta ennen kaikkea säätövoimaa monella tapaa, ja myös verkkoa pitää vahvistaa, koska siirtoyhteyksien pitää olla voimassa. Eli tässä tulevat miljardien investoinnit lähivuosina, jos me näihin kaikkiin pystytään vastaamaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

22.28 **Juha Viitala sd:** Arvoisa puhemies! Itselläni ei ole aivan yhtä pitkä historia ydinenergian parissa kuin edustaja Lylyllä, mutta itsekkin olen asunut 45 vuotta ydinvoimalan läheisyydessä ja ajattelinkin puhua vielä tästä hyväksyttävyydestä muutaman sanan.

Omalla kotiseudullani Eurajoen lähellä Raumalla ydinvoiman hyväksyttävyys on hyvällä tasolla, ja jotenkin ajattelisin, että tähän on erittäin paljon vaikuttanut se, että ydinvoimasta on ruvettu puhumaan oikeilla termeillä ja ihmisten ymmärrys on lisääntynyt. Tämän informaation myötä, kun ymmärrys on kasvanut, hyväksyttävyys on lisääntynyt.

Nämä pieneydinvoimalat ovat todella mielenkiintoinen mahdollisuus, ja tervehdinkin ilolla kaikenlaista tki-toimintaa tämän asian ympärillä. Aina kaupallistamiseen asti on meillä mahdollisuuksia. Nimenomaan kun tarvitaan luotettavaa energiantuotantoa useista eri lähteistä, niin kyllä päästötön energia ja tämmöiset pieneydinvoimala-asiatkin ovat oikein kannatettavia asioita. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 74/2026 vp

Lakialoite LA 21/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 13/2026 vp

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

Keskustelu

22.30 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Kotoutumisen perusta on kielitaito, työn tekeminen ja suomalaisen yhteiskunnan periaatteiden ja sääntöjen ymmärtäminen. Kotoutumislaki uudistetaan vahvistamaan näiden periaatteiden toteutumista. Tähän mennessä kotoutuminen ei ole ollut menestyksestä, joten tarve linjanmuutoksille on ilmeinen. Esimerkiksi Suomessa suurempi osa ulkomaalaisista on työttömänä kuin muissa Pohjoismaissa. Kolmasosa valtion maksamista takuueläkkeistä maksetaan jo nyt ulkomailla syntyneille — siis aivan järkyttävää.

Kotoutumispalveluiden ei kuulu mahdollistaa mahdollisimman helppoa elämää ilman vastuita vaan tarjota tulijoille tehokkaat keinot, joilla heidät saadaan nopeasti ja täysipainoisesti mukaan suomalaisen yhteiskunnan elämään. Maahanmuuttajilla on oltava vastuu omasta elämästään. Tämän tulisi olla tietenkin itsestään selvää, mutta selvästikään se ei ole ollut. Kieli on opetettava, jos täällä haluaa asua. Sitä helpommin ja paremmin täällä pärjää. Se vaatii omaa vaivannäköä ja sitä, että hakeudutaan tekemisiin kantasuomalaisten kanssa sen sijaan, että vietetään suurin osa ajasta omissa porukoissa ja järjestöissä, saatikka sitten joissain jengeissä.

Samoin myös työtä on haettava, niin että myös maahanmuuttajat voivat elättää itsensä. Kotoutumiskoulutuksessa tullaan siksi jatkossa painottamaan enemmän työelämäkoulutusta ja tavoitellaan työllistymistä. Se, että pääkaupunkiseudun kaupungeissa jo noin puolet toimeentulotuesta maksetaan vieraskielisille, on täysin kestävä tie. Siis puolet toimeentulotuesta maksetaan vieraskielisille. Suomella ei kerta kaikkiaan ole tällaiseen varaa. Sosiaaliturva tulisi muuttaa täysin kansalaisperusteiseksi, koska sitä on jo liian pitkään käytetty hyväksi näiden tulijoiden toimesta.

Tosiasia on myös se, ettei yksikään Euroopan maa ole onnistunut kotouttamaan muslimimaista tulleita. Siksi meidän on tehtävä kaikkemme sen eteen, että saamme kiristettyä maahantulon kriteereitä, kuten nyt hallitus tekee, ja että jokainen tänne tulija ymmärtää yhteiskuntamme arvot ja pelisäännöt ja että me itse pidämme kiinni omasta kulttuuristamme emmekä lähde mukautumaan tulijoiden mukanaan tuomiin epätasa-arvoisiin, rikollisiin kulttuureihin, jotka eivät sovellu tänne länsimaihin, ja piilottelemaan omaa arvopohjaamme ja kulttuuriperintöämme.

Arvoisa puhemies! Suomi ei kerta kaikkiaan voi olla koko maailman elättäjä ja laskujen maksaja — ei Suomen rajojen sisällä eikä myöskään kehitysavun kautta. Nyt on pakko keskittyä suomalaisten tarpeisiin ja lakisäätteisten palveluiden turvaamiseen ensin. Loputon määrä rahojen lappamista kotoutumispalveluihin ei ole tuottanut toivottua tulosta, joten nyt laitetaan kotouttamiskulut kuriin ja maahanmuuttajien velvoitteet kohdilleen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

22.34 **Juha Viitala sd:** Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksen tavoitteita voidaan pitää lähtökohtaisesti kannatettavina. Esityksen tavoitteena on uudistaa kotoutumispalveluja siten, että kotoutumispolitiikka perustuu kielen oppimiseen, työntekoon sekä suomalaiseen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen. Tämä on siis kannatettavaa, että se on velvoittavaa ja korostaa myös maahanmuuttajien omaa vastuuta, mikä on tässä tärkeää. Pidämme onnistunutta, laadukasta ja tehokasta kotoutumisen edistämistä tärkeänä onnistuneen maahanmuuttopolitiikan takaamiseksi. Maahan muuttaneiden työllisyyden ja osallisuuden edistäminen ovat koko yhteiskunnan kannalta keskeisiä tavoitteita.

Esityksen sisältö ei tue asetettuja tavoitteita riittävästi, ja painopiste on pääasiassa kotoutumisen resurssien leikkauksissa. Säästötoimet herättävät monissa valiokunnan saamista asiantuntijalausunnoissa huolta kotoutumisen vaikuttavuudesta sekä siitä, että kotoutumispalveluilla ei ole mahdollisuutta jatkossa vastata riittävästi erilaisten asiakasryhmien tarpeisiin. Esitetyt muutokset kohdistuvat erityisen voimakkaasti keskisuuriin ja suuriin kaupunkeihin, joissa sekä kotoutuja-asiakkaiden määrä että palvelutarpeet ovat suurimmat.

Pidämme sinänsä kannatettavina ja tarkoituksenmukaisina esitettyjä uudistuksia kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten osalta. Kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen järjestäminen työvoimakoulutuksena sekä vastuun keskittäminen työvoimaviranomaiselle voivat parhaimmillaan selkeyttää järjestelmää ja vahvistaa koulutusten työelämälähtöisyyttä sekä kuntien kokonaisvastuuta. Olemme kuitenkin huolestuneita vapaan sivistystyön roolista ja siitä, että tärkeää osaamista ja joustavuutta menetetään ja maahan muuttaneiden erilaisten tarpeiden huomioimista heikennetään tavalla, joka ei ole kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaista.

Erytisen tärkeää on varmistaa, että haavoittuvassa asemassa olevat saavat riittävää tukea kotoutumiseen, etenkin mikäli he ovat työllistymispalveluiden ulkopuolella. Kotoutumislain uudistus on lisännyt merkittävästi kuntien vastuuta samaan aikaan, kun kotoutumisen rahoitusta on toistuvasti leikattu. Rahoitusleikkaukset ovat erityisen haastavia tilanteessa, jossa kunnille osoitetaan samanaikaisesti uusia tehtäviä.

Tässä hallituksen esityksessä kunnille kohdistuvat rahoitusleikkaukset, yhteensä noin 36 miljoonaa euroa, heikentävät kuntien edellytyksiä toteuttaa lakisääteisiä tehtäviään. Kotoutumispalvelut ovat keskeisiä maahanmuuttajien kielitaidon, työmarkkinavalmiuksien, osallisuuden ja työllistymisen vahvistamisessa. Niihin kohdistuvat leikkaukset heikentävät suoraan maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edellytyksiä. Koska kunnat päättävät itse olemassa olevien resurssiensa kohdentamisesta, on vaarana, että kotoutumiseen kohdistuvat rahoitusleikkaukset heijastuvat myös muihin kuntien järjestämiin palveluihin.

Arvoisa puhemies! Esitän edellä kuulluin perustein, että lakiehdotukset hylätään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

22.38 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Maahanmuuttajien kotoutuminen on erityisen paljon kielitaidosta kiinni, ja sen takia kielitaitoon pitäisi satsata joka vaiheessa paljon. Erityisesti jos työperäistä maahanmuuttoa haetaan, niin kyllä silloin niillä yrityksillä, jotka

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

haluavat työperäistä maahanmuuttoa tänne, myöskin kielen opettamista olisi ja pitäisi olla enemmän vastuuta kuin tänä päivänä.

Kotouttamiseen ja maahanmuuttoon liittyvissä asioissa, miten täällä Suomessa menetellään, kielitaito on erittäin isossa roolissa. Nyt tämä laki mukaan lukien kotouttamiseen liittyviä määrärahoja on leikattu noin 120 miljoonaa euroa, ja kaikki ne kohdistuvat kuntien tarjoamiin kotouttamispalveluihin käytännössä, jolloin ei voida olettaa, että kotouttaminen tässä paranee, kun näitä leikkauksia tehdään ja itsestään näitä kielitaitoja ei tule. Tässä mielessä suunta näillä keinoilla on väärä. Pitäisi nyt sitten satsata, jos halutaan kotouttaa kunnolla, ja nyt viedään toiseen suuntaan.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Viitasen tekemää hylkäysehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

22.40 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Suomen sisäinen turvallisuus ei perustu muureihin tai pelkoon vaan toimivaan yhteiskuntaan, jossa ihmiset ymmärtävät toisiaan, noudattavat yhteisiä sääntöjä ja osallistuvat työn kautta yhteiseen vastuuseen. Juuri tästä syystä kotouttamispolitiikka ei ole vain sosiaali- tai koulutuspoliittinen kysymys vaan ennen kaikkea turvallisuuspoliittinen kysymys.

Haluamme nyt esittää muutoksia kotouttamislainsäädäntöön, koska nykyinen järjestelmä ei kaikilta osin tue riittävän nopeasti maahan muuttaneiden kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan. Pitkittänyt kielitaidottomuus, työelämän ulkopuolelle jääminen ja epäselvä vastuunjako heikentävät yhteiskunnallista luottamusta ja lisäävät riskiä eriytymiselle. Turvallinen Suomi edellyttää, että nämä kehityskulut katkaistaan ajoissa, ja tämän myös hallintovaliokunnassa totesimme.

Siksi tämän esityksen ytimessä on selkeä linjanmuutos. Jatkossa kotoutuminen nähdään määräaikaisena ja tavoitteellisena prosessina, joka alkaa heti maahantulosta ja jonka päämääränä on itsenäinen, työkykyinen ja yhteiskunnan sääntöihin sitoutunut ihminen. Kotoutuminen ei ole pysyvä palvelutila vaan silta osallisuuteen. Tämä on tärkeä viesti sekä maahan muuttaville että suomalaiselle yhteiskunnalle. Valiokunnan mietintö täydentää esitystä, ja se on nyt vielä parempi.

Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Alametsä, olkaa hyvä.

22.42 Alviina Alametsä vihr: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä esitys ei tue kotoutumiselle asetettuja tavoitteita. Esitys on pääasiassa kotoutumisen resurssien leikkaamista. Esityksen 36 miljoonan euron lisäleikkaus kunnilta on erityisen vastuuton juuri silloin, kun niille annetaan lisää vastuuta.

Nyt ollaan romuttamassa kotoutumiskoulutuksen parhaiten toimiva osa, vapaan sivistystyön oppilaitosten tarjoama kieli- ja kotoutumiskoulutus. Hallitus on linjannut, että kotoutumiskoulutus järjestetään pääsääntöisesti kilpailutettuna työvoimakoulutuksena, vaikka tiedämme, että kilpailutusmalli ei ole kyennyt takaamaan laadukasta koulutusta. Meidän pitäisi panostaa kotoutumiseen ja etenkin kielikoulutukseen enemmän, ei vähemmän.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella myös minä ja vihreät kannatamme edustaja Viitalan esitystä.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 78/2026 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 15/2026 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 78/2026 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä karensista sekä sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 90/2024 vp
Valiokunnan mietintö PeVM 4/2026 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 90/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle luottolaitosdirektiivin täytäntöönpanoa koskevaiksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 22/2026 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 20/2026 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 22/2026 vp sisältyvät 1.—10. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen Naton operaatiojohtoportaan johtoesikunnan ja Naton transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 73/2026 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 5/2026 vp

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Ensin päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 5/2026 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksista.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 73/2026 vp tarkoitetun sopimuksen. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 73/2026 vp sisältyvät 1.—13. lakiehdotuksen. Sopimuksen ainoa ja lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/2026 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 10/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

22.46 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Kun käsittelemme esitystä ympäristönsuojelulain muuttamisesta, emme käsittele vain lupaehtoja tai säädösten toimeenpanoa. Kyse on siitä, millaiset pelisäännöt ohjaavat suomalaisen teollisuuden, maatalouden ja koko yhteiskunnan kehitystä tulevina vuosikymmeninä ja millaisen ympäristön jätämme tuleville sukupolville. Toimimme nyt, jotta teollisuuden päästöjä vähennetään, ympäristötehokkuutta parannetaan ja hallitusti siirrytään kohti ilmastoneutraalia taloutta.

Tämä kokonaisuus on paitsi tarpeellinen ja perusteltu myös kokonaisturvallisuuden kannalta merkittävä. Kannatan esitystä, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 75/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 35/2026 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 7/2026 vp

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

22.48 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Kun puhumme kokonaisturvallisuudesta, puhumme usein puolustuksesta, huoltovarmuudesta tai kyberturvasta. Ne ovat kaikki tärkeitä, mutta kokonaisturvallisuutta aloitetaan rakentamaan jo paljon aikaisemmin. Se nimittäin alkaa jo koulun pulpeteista. Jos lapsi ei opi lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan, hän jää haavoittuvaan asemaan — ei vain koulussa vaan koko elämässään. Se on riski, jota vastuullinen yhteiskunta ei voi hyväksyä. Tässä osaamistakuuta koskevassa esityksessä tärkeintä on yksinkertainen mutta vahva ajatus: jokaisella lapsella on oikeus oppia perusasiat ja yhteiskunnalla velvollisuus varmistaa se. — Kiitos, arvoisa puhemies. Kannatan esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman on poissa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 35/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 5/2026 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 15/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 21. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

22.49 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus rakentuu monesta palasesta. Sitä rakentavat rajavalvonta, poliisin toimintakyky, kriisinkestävä arki sekä etenkin oikeusjärjestelmän toimivuus ja kansalaisten luottamus siihen, että oikeus toteutuu. Kun rikosasioiden käsittely venyy kuukausista vuosiin, tämä luottamus horjuu ja rikosoikeus menettää tehoaan. Viime vuosien kehitys on tältä osin ollut siksi huolestuttava, ja olemme nyt tähän asiaan tarttuneet.

Pöytäkirja PTK 67/2026 vp

Tämän esityksen tavoite on vahvistaa oikeusturvaa ja parantaa kansalaisten turvallisuutta sujuvoittamalla rikosprosessia. Sakkomenettelyn laajentaminen myös sellaisiin rikoksiin, joiden enimmäisrangaistus on kaksi vuotta vankeutta, mahdollistaa selkeiden ja yksinkertaisten tapausten ratkaisemisen ilman raskasta tuomioistuinkäsittelyä.

Valiokunta on käsitellyt tämän asian, ja se täydentää hyvin tätä esitystä. Kannatan esitystä. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman on poissa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 5/2026 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

22. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 16.6.2026 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 22.51.

Pöytäkirjan vakuudeksi: